

DR. GEORGE G. RITCHIE: VISSZATÉRÉS A HOLNAPBÓL

RETURN FROM TOMOROW (1978 by George G. Ritchie M. D.)

Fordította: Votisky Éva

ECCLESIA kiadó II. kiadás

Ez a lebilincselő szuggesztivitással megírt könyv egy olyan ember életével ismerteti meg az olvasót, akinek halálközeli élménye meghatározta egész további sorsát.

Dr. George Ritchie (több mint harminc éve gyakorló orvos Virginiában, alapítója és elnöke a Universal Corporation-nek) mint Dr. Moody barátja, lelkes kutatója és megfigyelője a halálközeli eseményeknek.

A saját klinikai halála közben tapasztaltakat foglalja össze. Tulajdonképpen ez az esemény indította arra, hogy orvos - mások baján segítő ember legyen.

Döbbenetes élménye akkor következett be, amikor fiatal sorkatonaként életveszélyes tüdőgyulladást kapott. Európában már kitört a második világháború - 1943-at írunk.

Az egyesült államokbeli Texas bevetésre felkészítő kiképzőtáborának egyik katonáját magas lázzal és köhögési rohamokkal kísért tüdőgyulladással kezelik. A betegség azonban olyan előrehaladott, hogy az újonc belehal.

Vagy mégsem?

Ekkor látja meg George Ritchie a közelítő Fényt. Később - felülről, a magasból szemlélve - saját "halott" testét is, amint éleszteni próbálják. Ez az élménye felépülése - újjászületése? - után meghatározza további életét. Bevetésre küldik Európába, Franciaországba, ahol sebesült amerikai katonákat ápol. Egyre erősebb halálvágy kínozza, vádolja magát a túlélés tényéért.

Megtapasztalva a háború borzalmait, egyedül Krisztust keresi. Nyugtalansága csillapítására a Bibliát kezdi olvasni.

Ekkor érti meg végre, Jézus arra tanít, hogy életünket az Ő terve - a szeretet - szerint éljük.

Mint orvos és mint ember ezt a tapasztalatot hirdeti könyvében is.

Természetes, hogy a halál eseménye mindennél jobban izgatja az emberi fantáziát. A viták sora - úgy tűnik föl - még nagyon sokáig nem lesz lezárható. Egy azonban biztos: számunkra ez a rejtély teljesen és maradéktalanul megfejthető sohasem lesz.

Egyszer mindegyikünk megtapasztalja majd az átmenet pillanatát, azt az eseményt, amelyben a teremtmény találkozik Teremtőjével.

Dr. George G. Ritchie: Visszatérés a holnapból

Három hölgynek mondok köszönetet:

Marguerite Shell Ritchie-nek, akivel nemcsak házasságot kötöttem, hanem akivel életemet átható élményemet is megosztottam;

Catherine Marshallnak, aki elsőként biztatott, hogy mindezt elmondjam;

Elizabeth Sherillnek, aki segített nekem, hogy a szavakat megtaláljam.

ELŐSZÓ

A filozófia történetére és fejlődésére visszatekintve megállapíthatjuk, hogy a halál témája minden időben jellemző volt erre a tudományra. A halál mindig komolyan és alapvetően foglalkoztatta a filozófusokat. Nem csoda tehát, hogy huszonegy éves filozófushallgatóként kíváncsi lettem, amikor 1965-ben hallottam, hogy egy ember, akit klinikai halottnak nyilvánítottak, s akinek ez hihetetlen benső élményt jelentett, ma is él és erről beszél. Ráadásul ez a férfi elismert orvos - akkoriban már tizennégy éve működő pszichiáter -, aki hajlandó volt élményét másoknak is elmondani. Fölösleges hangsúlyoznom, a legközelebbi alkalmat megragadtam, hogy meghallgassam. Nagy benyomást tett rám, azonban akkor az egész ügyet csak emlékezetem mélyén őriztem meg. Aztán később, amikor ehhez hasonló példákra hallottam, hozzáálltam a halál-közeli tapasztalatok kutatásához.

Az orvos neve George Ritchie, most jelent meg az élményéről szóló könyve: ez a könyv tudomásom szerint egyike annak a három vagy négy legnagyobb beszámolóknak, amelyek a halál tapasztalatáról szólnak. Dr. Ritchie történetét kiemelve, talán ez a leginkább feltűnő eset, amiből megtudhatjuk, mit tapasztalnak az emberek százai meg százai, akiket meglepett a halál, de az életbe visszatérték és hasonló élményekről számoltak be.

Sok emberben felmerül majd a kérdés: George Ritchie (és mindazok, akik hasonló állapotba kerültek) valóban meghaltak-e? Ehhez annyit teszek hozzá, ha a tényleges halált - ésszerűen - a test olyan állapotának tekintjük, amiből az életműködést lehetetlen visszaállítani, akkor ezek közül egy sem volt halott. Klinikai szempontból ez az egész ügy a halál megállapításának végső kritériumával függ össze, amiről mostanában oly sok szó esik; orvosi körökben azonban még nem dőlt el a kérdés. A magam részéről meg vagyok győződve arról, hogy a végleges testi halálról dr. Ritchie-nek és társainak sokkal mélyebb a tudása, mint élő kortársaik zömének. Ezért érdekel minden, amit erről mondani tudnak.

Vajon hogyan befolyásolta ez a továbbiakban azok életét, akiknek ilyen tapasztalataik voltak? Az egyértelmű, hogy Dr. Ritchie élménye életére rendkívül döntő hatással volt. Kár, hogy barátságának, megértésének, a másokért való szeretetteljes törődésének mélységét közülünk csak azok tapasztalhatják a valóságban, akik őt barátjuknak mondhatják, pedig éppen ezek a tulajdonságok jellemzik legjobban ezt a tiszteletreméltó férfit.

E néhány megjegyzés után most visszavonulok és bemutatom barátomat az olvasónak. Remélem, hogy ezen a könyvön keresztül majd sokan megismerik és megszeretik, akárcsak magam és családom is.

Dr. Raymond A. Moody Jr. - az "Élet az élet után" szerzője

I.

Korán érkeztem a rendelőmbé. Szívesen voltam pár percig egyedül, mielőtt az első beteg érkezett. Tekintetem futólag átsuhant a kissé elsötétített helyiségen - íróasztal, kényelmes karosszékek, a sárga heverő az ablak előtt. Mint pszichiátert, teljes mértékben kielégített a munkám. Az elmúlt tizenhárom évben gyakorló orvosként dolgoztam és gyakran volt az a benyomásom, hogy egy betegnek csak egyes részeit kezelem, hogy inkább a betegség jelenségeivel van dolgom, mintsem magával a betegséggel. Így volt ez Virginiában, a richmondi kórházban, ahol dolgoztam, mint valamennyi nagy, modern kórházban, nem volt időm a betegeimet, mint embereket megismerni; nem volt idő a rendelőkben a kérdéseket meghallgatni, így ezek kimondatlanok maradtak.

Ezért mentem vissza negyvenévesen az iskolába. Nem volt könnyű dolog, hogy feleségemet Richmond elhagyására és Charlotteville-be költözködésre kérjem; mindkét gyermekünknek iskolát kellett változtatniuk, fel kellett mondanom vezető állásomat a Gyakorló Orvosok Richmondi Akadémiáján, hogy több évre visszavonuljak a tanulmányokba. Azonban az elhatározás óta eltelt tizenkét év alatt olykor még boldog is voltam ezért és talán a mai nap e korai csendes pillanatában éreztem magam a legboldogabbnak.

Fellapoztam a határidőnaplóm és végignéztam a mára szóló előjegyzéseket. M. B., P. J., J. M.

Aztán itt megállt az ujjam.

Ebéd után az első betegem Fred Owen volt. Elfelejtettem, hogy tegnap engedték el az egyetemi klinikáról. Múlt héten kaptam Fred orvosától a telefonértesítést - "tüdőrák, az agyvelő felé áttételekkel" -, de ezt már tudtam. Fred tüdőrákban fog meghalni. Már szeptemberben, öt hónapja sejtettem amikor súlyos depresszió különféle jelei miatt keresett fel. Minden erre utalt: a depressziók, a száraz köhögés, a rendelési idő alatti szüntelen dohányzás. Ezért kértem egy időpontot, hogy itt Charlotteville-ben, a virginiai egyetemi klinikán teljes orvosi vizsgálatot végeztethessek.

Fred azonban nyilvánvalóan nem tartotta be az időpontot. Amikor ez a gyanú három hete felmerült, azonnal megvizsgáltam a rendelőmben. Bár nem volt meg minden szükséges műszerem, a sztetoszkóppal mégis eleget hallottam. Az egyetemi klinikán azután egész sor tesztnek és vizsgálatnak kellett alávetnie magát. Mindez azonban főleg Fred kívánságára történt, a lelet ugyanis nem volt kétségbevonható.

Most, 13 órakor kellene megjelennie. Hogyan tudnék segíteni saját halálának szörnyű valóságával szembenézni? Az elmúlt hónapokban figyelemreméltó haladást ért el, azonban hosszú utat kell még megtennie. Tulajdonképpen az idő lett volna leginkább szükséges számára. Frednek pedig éppen ideje nem volt már sok hátra.

Mindazon túl, amit negyvenes évei közepére elért az életben, a gyógyíthatatlan rák hírére abszolút negatívumként fogja érezni. Pontosan bebizonyosodna, amit mint idegbeteg már maga is megállapított; vagyis, hogy születése óta a világ és mindenki ellene esküdött. A probléma az volt, hogy ez a nézete nem is volt téves.

Kezdve egy anyával, aki megtagadta, egy sor kiállhatatlan nevelőszülőn keresztül az előjárókig, akik kihasználták, és egy boldogtalan házasságig; alig ismert mást, mint beteges körülményeket. A mi célunk az, hogy az emberek egészsége javuljon. Személyemnek bizalmat előlegezett, életében először igazi barátságot érzett. És most kell majd meghalnia!

Az utolsó bizalomban való csalódás végső bizonyíték volna arra, hogy az élet kezdettől fogva ellene dolgozott.

Azon a reggelen a többi beteg közül minduntalan Fredre tértek vissza gondolataim. Ebédidőben egy szendvicset hozattam a szobámba és az íróasztalnál sebtében ettem meg, arra az esetre, ha előbb érkezne. 13 óra lett, aztán 13.15, anélkül, hogy Fred megjelent volna. Végre 13.35-kor megjött, öt hónap óta először fordult elő, hogy a rendelési időről elkésett.

- Nem tudom Önt fizetni többé - mondta, még mielőtt leült volna. - Ma reggel felmondtam. Végérvényesen megmondtam ezeknek a "fösvényeknek", hogy mi a véleményem róluk. Azt akarták, hogy maradjak, míg találnak helyettem utánpótlást, de miért kellene értük bármit is megtennem még?

- Az orvosok négy hónapot adnak még nekem! - folytatta és olyan hanggal vetette bele magát a karosszékekbe, mintha kacagna. - Jó vicc, ugye, doktor? Minden eddigi törekvésem az volt, hogy a jövőmet szebbé tegyem, - csakhogy én már meg sem érem a jövőt. Beszélje meg a problémát az anyámmal, a feleségemmel, - minden egyéb csak merő időpocsékolás, ugye?

- Ellenkezőleg - mondtam. - Most sürgősebb, mint valaha. Az Ön jövője a kapcsolatai rendezésével függ össze. Sokkal inkább, mint sejténé.

Rámbámult, rettenetes volt látni fájdalmas szemét.

- Az én jövőm? - ismételte. - Épp most mondtam Önnek, hogy négy hónapot adnak nekem és jó, ha ez négy hetet jelent, mivel az orvosok, mint mindenki, hazudnak. Őszintén szólva, nem hiszem, hogy van értelme mindennek.

- Én nem négy hónapról vagy négy hétről vagy negyven évről beszélek. A jövőről beszélek, amire nincs megszabott időmérték.

Tágranyílt szeme mögött egy függöny gördült fel.

- A mennyről és a poklóról beszél, vagy valami ehhez hasonlóról? Ugyan doktor, lehetne jobb ötlete is!

Megpróbálta a jólismert "az ördög vigyen el" hangot megütni, de észrevettem, hogy felbosszantottam. Viszonyunk heteken keresztül lassan alakult ki, abban egyeztünk meg, hogy semmiben nem fogom ámítani. Ennek nagy volt a jelentősége; gyakran emlegette, én vagyok az első ember, aki soha nem próbáltam becsapni.

- Mindenki mástól ezt vártam volna, de nem Öntől! Ha akartam volna arról a képtelenségről valamit hallani, hogy a halál nem a vég, akkor egy paphoz fordultam volna.

Azok legalább szárnyakat és hárfát ígérnek, meg ami még egyebet óhajt az ember, ha elég nagy az adomány a perselybe.

Mély lélegzetet vettem és a helyes szavakat kerestem - vagy legalább is a nem hamisakat. Eleget ismertem Fred előző élettörténetéből, hogy megértsem, semmiféle vallásos téma nem való neki. A három nevelőszülő közül, akiknél élt, a legrosszabb egy jámbor templomjáró pár volt, aki azt hitte, hogy a zárkózott kisfiúból kiverheti a nyakasságot.

- Semmit sem tudok hárfákról és szárnyakról - válaszoltam. - Csak azt mesélhetem el Önnek, amit személyesen tapasztaltam, miután...

Itt abba hagytam, féltem a veszélyes szótól, ami elszakíthatta volna a bizalom hídját, ami felépült közöttünk. Miután meghaltam - ezt akartam mondani. Itt ült azonban egy ember, kinek sokszor hazudtak. Hogyan tehetném életem fordulópontjának részesévé anélkül, hogy ne tartson mindenkinél nagyobb hazugnak?

- Fred - kezdtem bátortalanul -, rólam is lemondtak egyszer az orvosok. Halottnak nyilvánítottak - a lepedőt a fejemre húzták. Az igaz, hogy tíz perc múlva, vagy így valahogy, visszatértem az életbe, hogy még egy ideig a földön legyek, de számomra ez csak egy sokkal nagyobb esemény mellékkörülménye. Ez az a nagyszerű történet, Fred, amit szeretnék elmesélni Önnek.

Fred egy doboz cigarettát vett elő, és remegő kézzel rágyújtott.

- Azt várja tőlem, higgyem el Önnek, hogy valamilyen módon bepillantott a jövőbeni életébe? Azt akarja ezzel mondani, ugye, vagy nem?

Nem is rossz ötlet, ez az élet undok csalás, azután pedig minden rózsás lesz?

- Nem várom, hogy bármit is elhiggyen. Egyszerűen csak azt szeretném elmesélni, amit én hiszek. Fogalmam sincs, milyen lesz a következő élet. Amit egyáltalán láttam, az, hogy úgy mondjam, a küszöbön innen volt, Mégis elég volt ahhoz, hogy attól a perctől fogva két tényről teljes mértékben meggyőzzön. Először is arról, hogy tudatunk a test halálával nem szűnik meg, sőt valójában erősebb és tudatosabb, mint azelőtt valaha volt. Másodszor pedig, ahogy végtelenül fontos, sokkal inkább, mintsem felfognánk, miképp töltjük el a földön időnket és milyen emberi kapcsolatokat teremtünk.

Néhány pillanatig túl dühös volt Fred ahhoz, hogy a szemembe tudott volna nézni.

- Ha olyan beteg volt, ahogy mondta - kérdezte, szemét a barnászöld szőnyegre szegezve - honnan tudhatja, nem volt-e önkívületben?

- Mivel, Fred, ez az élmény volt legközelebb a valósághoz, ami valaha is történt velem. Persze azóta volt alkalmam álmokat és hallucinációkat is tanulmányozni. Voltak olyan betegek, akik hallucináltak. Itt egyszerűen nincs hasonlatosság.

- Ön azt gondolja, a legkomolyabban azt hiszi, hogy ez így megy tovább... önmagunk maradunk? Úgy gondolja, hogy azután?

- Az életemre esküszöm. Mindaz, amit az elmúlt harminc év alatt tettem: orvosi tanulmány, a pszichiátriához szükséges szakorvosi tanulmányok fiatal emberek gyógyításával hétről hétre eltöltött önként vállalt munkaórák - mindennek ez az élmény volt az alapja. Nem hiszem, hogy egy önkívületi állapot meghatározó volna egy ember egész életére.

- Az önkívület nem lehetne - adott igazat. - De ha ez csupán pillanatnyi szemfényvesztés volt? Esetleg Ön - tudja - csak úgy egyszerűen, valahogy szellemileg kikapcsolt?

- Úgy gondolja, hogy netán kissé megbolondultam? - Mosolyogtam, bár a kérdés egészen jogos volt. A halál minden halandó szemében örütségnek tűnik.

- Erre nehéz válaszolni, Fred. Nem állítom, hogy közülünk mindenki biztos lehet abban, hogy minden értelemben beszámítható. Mégis van egy okom a reményre, éspedig az a tűzpróba, ahogyan pszichiátriai tanulmányaim megkezdése előtt felvettek az egyetemre. Egyenként bemutattak a kollégium valamennyi szakértő munkatársának és minden kérdésükre válaszolnom kellett.

Mivel az élményem - a halál tapasztalata és az, ami azután történt velem - akörül forgott, hogy mit hiszek, úgy gondoltam, joguk van erről hallani. Ezért hát elmondtam nekik. Hogy mit kezdtek vele a kiváló orvosok, azt nem tudom, azonban miután kikérdeztek, szellemileg mindegyik egészségesnek és érzelmileg kiegyensúlyozottnak nyilvánított.

- Ami azt bizonyítja, hogy az orvosok bolondok - mondta Fred, de mosolygott. Ez volt az első mosoly, mióta megérkezett és tudtam, amilyen zárkózott volt eddig is, hogy most hajlandó legalább meghallgatni.

A történet túl hosszú volt ahhoz, hogy egy vagy két óra alatt elmesélhettem volna, éreztem azonban, hogy fontos, mindegy, meddig tart. Egy pillantás Fredre és ismerve egyéniségét, tudtam, helyesebb, ha nem a személyes magyarázatommal kezdem. Lépésről lépésre mindenről be kell számoljak neki úgy, ahogy történt, s aztán kialakíthatja egyéni véleményét.

- Nem fogok Önnek valamilyen eredményről beszámolni, Fred. Csupán elmondom, ami fokról fokra történt, attól a pillanattól kezdve, amikor a katonai kórházba kerültem. Majd később, ha beszélgetni akar arról, mit jelent ez számomra - az Ön számára -, akkor még beszélgethetünk róla.

- Katonai kórház? - kérdezte Fred. Visszaszámolt: - Ez a második világháború alatt történt, ugye? Azt akarja mondani... lelőtték?

- A háború alatt történt, de nem golyó talált el. - Mosolyogtam, kissé meghatottan az emlékezés miatt. - Nyugat-Texasban az időjárás...

II.

Behunytam a szemem és visszagondoltam a harmincnégy év előtti hosszú vonatutazásra, Virginiából Abilene-be, Texasba, fiatal besorozott katonák százai voltunk, akik - akárcsak én is - először voltunk távol az otthontól. Richmondban születtem és ott is nőttem fel, s még emlékszem csodálkozásomra, hogy olyan hely is akad ezen a földön, ahol nem nőnek oly nagy számban fák.

- 1943 szeptember vége volt - kezdtem hozzá -, úton voltam alapkiképzésre Texasba, a Barkeley táborba. Húszéves voltam, magas, vékony meglehetősen jellegzetes gyermeke azoknak az időknél, tele idealizmussal, hogy a háborút megnyerjük és a náciakat leverjük.

Az egyetlen dolog, amire nem készítettek elő, a porral való küzdelem volt. Abilene-ben a pályaudvaron tehergépkocsikba raktak minket, hogy a várostól több mérfölddel távolabbi táborba szállítsanak. A por olyan óriási volt, hogy egész úton semmit sem láttunk. Tudtam, hogy a Barkeley tábor nagy terület kell legyen - 250.000 embert kellett a kiképzés idejére itt elhelyezni, - mégis napokba telt, amíg az örökös por miatt felderítettem: ez a fabarakkokból álló kiterjedt város egészen a sivatagig ér.

A homokviharak közepette - így parancsolták - védőszemüveggel meneteltünk, ennek ellenére kezünket az előző ember vállára kellett tennünk, hogy ne essünk egymásra. Novemberben beállt az esőzés és a por sárrá változott. A sár azonban a széltől a felületen megszáradt és a por megint az arcunkba került. Mondják, ez a világon az egyetlen hely, ahol az ember térdig sárban gyalogol és a port mégis a szemébe kapja.

Mindezen felül decemberben cudar hideg lett, hidegebb, mint Richmondban egyáltalán szokott. December 10-én két óra hosszat ültünk a földön - körülbelül mínusz 10 volt -, mialatt egy fiatal hadnagy felolvasást tartott nekünk felszerelésünk tisztításának helyes módjáról. Következő éjjel az egész társaság köhögött.

Másnap reggel még a torkom is fáj, így beteget jelentettem. Persze lázam is volt, nem túl magas, úgy 39, mégis egy dzsippel a kórházba vittek. A hatalmas, ötezer ágyas kórház több mint kétszáz fabarakkból állt, melyeket folyosók kötöttek össze egymással. Mivel lázas voltam, a nővér az elkülönített

kórterembe küldött. Ez huszonnégy ágyas barakk volt, a bejárat egyik oldalán orvosi szobával, nővérszobával és egy kis gyógyszeres helyiséggel. A másik oldalon három kis egyágyas hálókamrával, ahová a súlyos betegeket fektették. Mivel nekem csak kis lázam volt, így természetesen a hátsó nagyterembe kerültem.

Egyetlen dolog nyugtalanított csak, mégpedig az, hogy már december 11-e volt, nekem pedig december 18-án a Virginiába menő vonaton kellene ülnöm. Éppen megkaptam ugyanis a megígért nagyszerű áthelyezést, amit egy húszéves újonc az amerikai hadseregben egyáltalán kaphat és nem akartam erről egy buta meghülés miatt elkésni. Amint írták, december 22-én kell megkezdenem tanulmányaimat a Virginiai Orvosi Kollégiumban, Richmondban, a szülővárosomban, ahol a hadsereg különleges kiképzőprogramjának megfelelően orvos leszek.

A meglepetés még éjszaka is ébren tartott, vajon valóban igaz lehet-e ez, kérdeztem magamtól. Mindjárt a novembervégi hálaünnep után történt, amikor váratlanul behívtak a gyakorlótérre egy őrnagyokkal, ezredesekkel, sőt tábornokokkal teli helyiségbe. Biztos voltam benne, ez csak katonai bíróság lehet és megpróbáltam filmjelenetekre emlékezni, adnak-e vajon lehetőséget, hogy a szüleimet felhívjam vagy egyszerűen elvezetnek és agyonlőnek.

Remegő térdekkal álltam feszes vigyázzban a kérdések kereszttüzeiben. Igaz-e, hogy befejeztem a richmondi egyetemen orvosi előtanulmányaimat? Igaz-e, hogy engedélyezték az orvosi tanulmányok elvégzését a virginiai kollégiumban? Milyen okom volt, hogy a hadseregnél jelentkezzem, noha az orvostanhallgatókat automatikusan felmentették?

Végül az egyik tiszt magyarázta meg a helyzetet. Azon a télen, 1943-ban, a hadseregnél égető orvoshiány volt. Mindenki tudta, hogy valamikor a következő évben Európában a szövetségesek nagy támadására kerülhet sor. Meddig tarthat még ezután a háború? Öt évig? Hatig? Sürgősen szükségük volt orvosokra és természetesen ez volt a leggyorsabb út, ha már bizonyos előképzettségű katonákat találtak.

A megkönnyebbüléstől reszketve közöltem velük, hogy a múlt nyáron, tizenkilenc évesen befejeztem orvosi előtanulmányaimat, mint sokan mások is a háború alatt. Igen, az egyezett, hogy a virginiai orvosi kollégium elfogadta a pályázatomat.

Miért jelentkeztem a hadseregnél, ahelyett... ez már a magánügyem volt. Azonban valamennyi katonatiszt ránézett és a válaszomat várta.

Az édesapám miatt történt, mondta, ő ugyanis szintén jelentkezett szolgálatra. Továbbra is rámfigyeltek és az egész történetre vártak. Így hát erőt vettem magamon és megmagyaráztam nekik, hogy az édesapám a C&O Vasúttársaságnál fűtési szakértő volt, sokat utazott, hogy felkeresse azokat az ügyfeleket, akik jó szénrel rendelkeztek és megmutassa nekik, miképpen építsenek megfelelő kazánokat, stb. Amikor kitört a háború, apát a C&O a kormány rendelkezésére bocsátotta, így a szénrel működő katonai erőművek

felülvizsgálata céljából az egész országot beutazta. Aztán miikor az európai nagy támadás lehetőségessé vált, megbízást kapott a hadseregtől, egy szakosztályba osztották be, amely az X-naphoz való tüzelőanyag-készletről gondoskodott.

Itt volt az édesapám, messze túl a behívási korosztályon, mégis készen a tengerentúli útra, az első csapatokat követte a kontinensen, hogy felépítsék a tüzelőanyag-raktárt. És itt voltam én, húszévesen, még iskolában, mintha mi sem történt volna. Ezért jelentkeztem hát - és így kerültem Texasba, a Barkeley táborba.

Persze azt nem mondtam a tisztéknek, hogy mennyit ér valóságban a háborúban egy gyalogos, mivel az a néhány porban és sárban eltöltött hét megváltoztatta a véleményemet. És akkor, éppen amikor úgy éreztem, hogy semmit sem számított, érkezett a hihetetlen hír, hogy orvosi kiképzésre kell mennem és hogy a hadsereg engem küld oda!

Formátlan fehér kórházi hálórúhámban feküdtem a kórteremben, a famennyezetre szegeztem szememet a megbékélés boldog érzésével, hogy mindez végül is jól sikerült. Azt hiszem, ha vallásos lettem volna, azt mondtam volna, Isten tette, de ez nem jutott eszembe. Jártam persze otthon templomba, de mindez nem volt jelentős számomra.

A cserkészlet, az fontos volt. Tizenkét éves korom óta cserkész voltam, "farkaskölyök"-ből "sas"-sá küzdöttem fel magam, majd a legutóbbi nyáron a cserkészparancsnok segítőtársa lettem. Ezért természetesen megszoktam, hogy ilyen módon gondolkozzam az elismerés jeléről, a segítségről és a dolog kívánalmairól. Most pedig majdnem úgy látszott, mintha önkéntes szolgálatom elismeréséül jutalmul kapnám, hogy az orvosi tanulmányok folytatására küldenek.

Hát ilyen volt az élet. Vegyük példának az orvosokat. Egész életemben orvos szerettem volna lenni, jóval előbb annál, minthogy elég érett lettem volna az életvitel kérdéseinek végiggondolásához. A kollégiumban megállapítottam, hogy mint orvos, a jócselekedetekkel halom pénzt is kereshetek. A fontos az volt, hogy az ember ezt ne a juttatás oldaláról nézze. A jutalom a helyes cselekedet eredményeként következett.

A betegápoló nővér megállt az ágyam mellett és lerázta a hőmérőt. A nyelvem alá dugta, remélve, hogy kedvező eredményt mutat. Már december 15-e lett. Négy napja voltam már a különteremben, de semmi fejlemény. Valóban nyugtalan lettem, amikor rá gondoltam, vajon 18-án vonaton fogok-e ülni. Ha maga a láz le is menne, az embert benntartják még néhány napig a gyógyulás érdekében egy másik betegszobában, ahogy hallottam.

Megnézte a lázmérőt és bejegyzett valamit a lázgörbére.

- Még mindig 39. Félek... - mondta és ez tényleg őszintén csengett, mintha neki is rosszul esnék. Meséltem neki a nagy áthelyezésről, ami előtt álltam és nemcsak ő, hanem az egész ápolószemélyzet is őszintén aggódónak látszott.

Addig gyötörtem őket, míg hoztak egy csomó menetrendet, melyeket a vizeskancsó, a pohár, a köpöcsésze és a lámpa mellé az éjjeliszekrényemre raktam. Mindezek közül, amik a kórházhoz tartoztak, a menetrendek jelentették számomra a külvilággal való kapcsolatot. Ha nem lenne szerencsém és 18-án még mindig itt lennék, tanulmányozni akartam a vasúti összeköttetést Texas és Virginia közt, amíg nem találok lehetőséget, hogy 22-én, a tanítás kezdetén ott lehessenek.

Amennyiben nem tudnék megjelenni, egy tucat másik katona vár arra, hogy a helyemet elfoglalja, ezt világosan tudtam. Még akkor is, ha csoda történne és a helyem szabadon maradna, a kapcsolat felvételére az esélyeim így is a nullával lennének egyenlők, mivel csak akkor érkeznek meg, amikor a többiek már elkezdtek a tanulást. A hadsereg egyik kiképzőprogramjáról volt ugyanis szó, ahol a legnagyobb volt a verseny; figyelmeztettek, hogy az osztály egyharmadát az első kilenc hónapban megbuktatják.

Lenyeltem a gyógyszert, amit a nővér egy papírpohárban odaállított és visszatértem vigasztaló filozófiámhoz. Pontosán tudtam, miért akartam eredetileg orvos lenni. Nem a pénzért. Dabney papának akartam segíteni.

Dabney papa anyai nagyapám volt; ha lehunytam a szemem, az ő kék szemét, s bozontos fehér bajuszát láttam. A Dabney-k francia hugenották voltak, akik a 18. Században telepedtek le Virginiában, egy körzetben, ahol különös beszédjük még ma is megmaradt, Dabney papa kertje mindig "gyarden", kocsija "cyah" maradt.

Születésem után egy hónappal meghalt az édesanyánk és apa feladata a C&O-nál sok utazással járt. Így Dabney papa és mama Mary Jane-t és engem Moss Side-be vittek, hatalmas öreg favázas házukba, ami akkor még Richmondon kívül esett.

Egy kisfiúnak nagyszerű volt itt felnőni. A széles verandán állt az óriási hintaszék vagy az ősrégi tölgyek a kertben. Dabney mama tehenet tartott és baromfit nevelt a kertben mindaddig, míg a városi hatóság meg nem tiltotta. Régimódi kis hölgy volt, aki a férjét Dabney úrnak hívta és aki öreg, fatüzelésű konyhai tűzhelyét az új gáztűzhelyek elébe helyezte. Ifjú életem minden reggelén a lenti konyha zajaira ébredtem: Dabney mama dagasztotta a kenyértésztát.

Dabney papának volt a legnagyobb cipőüzlete délen. A gyermekosztályon, a második emeleten volt egy lábbal hajtható körhintája, amin szerettem játszani. Más napokon magával vitt a házunk közelében lévő vasúthoz és együtt figyeltük, hogyan cserélték a mozdonyokat az öreg Richmond-, Frederick- és Potomac-vonatok előtt.

Egy másik családtag Williams kisasszony, betegápoló nővér volt, aki velem, a beteges, koraszülött, életképtelen gyermekkel a kórházból hazajött. Dabney papa szívesen mesélte, olyan kicsi voltam, hogy egy Florsheim cipődobozban

tudtak hazahozni. Williams kisasszonynak ezüstkeretes szemüvege volt, és az orrán - amit egy törés után rosszul hoztak helyre - dudor. Ő nevelt fel a cuclisüveggel, abban az időben Richmondban ismeretlen újdonsággal és azután is ott maradt, hogy Mary Jane-ről és rólam gondoskodjék.

Amikor hétéves lettem, apa újra megnősült. Mary Jane és én hozzá és mostohaanyánkhoz költöztünk egy kis házba a Brook Roadra. Williams kisasszony elhagyott minket, hogy valaki másnak dolgozzon. Ennek ellenére majdnem minden hétvégét a Moss Side-on töltöttem Dabney papánál és mamánál. Lassacskán, évek múlva vettem csak észre, hogy Dabney papa meggörnyedt és hajlott lett egy olyan betegség miatt, amit senki nem tudott gyógyítani.

Reumatikus arthritis (idegsorvadás) volt a neve. Kicsi koromban még csak a lábai fájtak és mankóval járt. Aztán kiterjedt a betegség a vállára és a kezeire és tolószékben kellett élnie. Amikor nagyobb lettem, és székéből a kocsiba vagy az ágyba emeltem, láttam, mennyire szenved.

Nem azért, mintha Dabney papa bármit is mondott volna; ő volt a földön az az ember, aki a legkevésbé panaszkodott. Sőt, az orvos még más betegeket is hozott magával, hogy a súlyosan meggörbült embert meglátogassák, mert fel tudta vidítani őket. De aztán összecsuklott és az arca egész fehér lett. Akkor határoztam el, hogy orvos leszek.

Most már túl késő lett volna bármit is tenni Dabney papáért. Három éve, amikor tizenhét éves voltam, meghalt. Még emlékszem rá, amikor egy cserkészkirándulásról hazaérkeztem és fiatal féltestvéremet, Henryt, meg a kis mostohahúgomat, Bruce Gordont megláttam az ablakban. Henry csak hét, Bruce Gordon pedig ötéves 20 valószínűleg túl fiatalok még ahhoz, hogy megértsék, ami történt, de azonnal láttam, hogy mindketten sírnak. Elmondták, hogy apa, anya és Mary Jane odaát vannak Moss Side-ban.

Dabney papát az első szobába fektették. Sokáig álltam a családi szoba bejárati ajtajánál és idegenszerű ellenkezést éreztem, ami akadályozta, hogy belépjek. JA szürke fémkoporsó állványokon állt a régi Edison-lemezjátszó közelében. Végül mégis bementem és lenéztem a nagyapámra.

A sápadt, pihenő alak azonban nem Dabney papa volt! Túl csöndesnek, túl színtelennek látszott. Különösen a kezeitől ijedtem meg. A halottkikészítő kiegyenesítette meggörbült ujjait, úgyhogy azok simán nyugodtak a fényes atlaszselymen. Dabney papa kezei, úgy ahogy meggörbültek, nekem szépek voltak. Ezek a kezek túl egyenesek, túlságosan viaszfehérek voltak, elborzasztottak.

Habár soha, egyetlen alkalom sem adódott, hogy a nagyapám segítségére lehessenek, mégis legalább a szenvedésével tette számomra ismertté a világot. És ah egy ember a szenvedés megakadályozásával tud pénzt keresni, ahogy most erre rájöttem, akkor az egyszerűen csodálatosan igazságos a világ rendjében.

Valóban, érdekes volt... mihelyt a kereset oldaláról közelítettem a dolgot, elkezdtem végiggondolni, miket szeretnék vásárolni. Egész szép listám gyűlt össze, kezdve egy Cadillac-kal, egy úszómedencével és egy csónakkal.

Az ápoló begurította az ebédet a nagyterembe és így félretettem a magas életszínvonalról folytatott álmodozásomat, legalább annyi időre míg az előttem lévő bádogtányérra koncentráltam. De amikor az ebéd véget ért, a fejemben forgó gondolatok visszatértek.

Úgy számítottam, ebben a gyorsított hadseregprogramban a legfiatalabb orvosok egyike lennék, akik valaha is végeztek. És aztán - nos jól van, a háború se tarthat örökké.

Nézegettem a balkezemen lévő gyűrűt: az ovális fekete onixkövön fel lehetett fedezni a Pi-Gamma-Delta diákszövetség aranyasát, amit "Richmondi Egyetem 1945" felirat vett körül. A 45-ös osztályból hányan fejezték be az iskolát és már 1943-ban mennyit bújtattak itt egyenruhába!

Ha ebben a hónapban megkezdéném az orvosi kiképzést és három év alatt befejezném... kiszámítottam, hogy arra az időre huszonöt éves lennék és megszerezhetném a Cadillacot.

December 16. Az éjjeliszekrényről felvettem a csomó menetrendet és századszor is átnéztem. De akárhogy számoltam, egyszerűen nem volt 30 óránál rövidebb út Abilene-ből, Texasból Virginiába, Richmondba. Tulajdonképpen a háborús idő forgalmában és különösen karácsony körül sok szerencsével 48 óra kell hozzá. Ez azt jelentette, december 19-e a legutolsó nap, amikor Abilene-t el kellene hagynom. Most pedig azt mondták az orvosok, hogy nem meghűlésről van szó, hanem influenzás vagyok.

Aztán teljesen váratlanul, december 17-én reggel a fényes higanyszál a keskeny üvegcsőben

36,9 -nál megállt. A napos nővér azonnal jelentette a jó hírt a szolgálatban lévő orvosnak, aki pár perc múlva megjelent az ágyamnál.

- Személyesen viszem el abba a barakkba, ahol meggyógyulhat - mondta.

Saját vállára vette a holmimat és elindult a fából ácsolt folyosók labirintusán, én a csizmámban és a köpenyemben mögöttem botorkáltam. Alig tudtam elhinni, hogy ezek a férfiak és nők, ráadásul még tiszték is, ennyit törődnek egy kis újonccal, de az orvos biztosított, hogy ki fogja sűrgetni az engedélyemet a távozásra, csak a láz alacsony maradjon, aztán már másnap megszerzi.

A lábadozásra szánt barakk, amibe költöztem, pontosan ugyanolyan volt, amilyent éppen elhagytam. Tizenkét ágy mindkét oldalon, huszonnégy fehérre mázolt szék, huszonnégy éjjeliszekrény, mindegyiken asztali lámpa és egy kis éjszakai lámpa. Ugyanolyan három irodahelyiség, ahogy belépünk, szemben a három hálókamrával. Csakhogy itt, mint gyógyulók, akadálytalanul jöhetünk és mehetünk, meglátogathatjuk az óriási kórházi létesítmény más részeit is,

mint például a kórház üzletét vagy a mozit, melyek több épületnyi távolságban voltak. Ennek ellenére az egész napot az ágyam mellett ülve töltöttem. Kint havazott és semmi esetre sem akartam kockáztatni, hogy valamilyen huzatos folyosón további hűlést szerezzek.

Sokat gondoltam a karácsonyra, milyen nagyszerű volna Richmondban lenni. Biztos voltam benne, hogy az orvostanhallgatóknak adnak karácsonyra egy nap szabadságot, s miután Richmond a szülővárosom volt, ez azt jelentette volna számomra, hogy a családomnál lehetnék.

Apa természetesen rég távol volt, de anya otthon lenne. Tulajdonképpen a mostohaanyám volt és ne jöttünk ki mindig jól egymással, de amikor Texasban a kórház fabarakkjában ültem és az ablakot a havas eső verte, rájöttem, hogy hiányzik nekem.

Mary Jane és új férje minden valószínűség szerint szintén eljárnának Fort Belvoirből, Virginiából. Mary Jane-t különösen hiányoltam. Henry és Bruce Gordon is hiányzott.

Amióta megszülettek, irigy voltam rájuk, mivel - miután mostohaanyámnak saját gyermekei voltak - biztos voltam benne, hogy rólam azóta nem úgy gondoskodott. De karácsonykor - na igen, szép volna meglátni, ahogy a kicsik csatakiáltással rohannak lefelé a lépcsőn.

Lámpagyújtáskor egy nővér jött keresztül a barakkon, hogy lázat mérjen és az eredményt feljegyezze. Szokásos gyakorlat volt ez, egész nap csinálták, meghatározott időközökben és nem is gondoltam semmire, míg katonai zsákkal és egyéb holmival a karján egy ápoló nem teremtett az ágyamnál.

- Különszobába kell mennünk - mondta.

Ránéztem.

- Hogyan, kérem?

- Önnek láza van. A különszobába kell vinnem.

- De - elmúlt a lázam! Holnap elmehetek!

Az öklét rázva elvonult, hogy a nővért megkeresse. Most már magam is leolvashattam a hőmérőről: 39,5° .

Kábultan követtem a katonát a fából lévő hosszú folyosókon egy barakkba, ami ugyanolyan volt, mint az előző kettő, ahol már laktam. Legalább azt reméltem, ugyanabba a barakkba visznek vissza, amit azon a reggelen elhagytam, ahol az ápolószemélyzet oly nagy érdeklődést mutatott irántam, de bár ez a barakk ugyanolyan volt, mint a másik, egy perc alatt megállapítottam, amikor körülnéztem, hogy ez nem az.

A táborban ez idő szerint oly sok az influenzás, magyarázta nekem az ápoló, hogy minden ágyat azonnal elfoglalnak, mihelyt megürül.

Lefeküdtem hát abba az ágyba, amelyre mutatott, de aludni nem tudtam. Mit tegyek most? Holnap 18-a lesz. Soha nem kerülök már valóságos vonatba - és mi lesz, ha a 19-ét is elmulasztom?

Egész éjszaka ide-oda hánykolódtam, a saját köhögésem és a körülöttem fekvő férfiak köhögése ébren tartott. Miért kellett a lázamnak hirtelen felszöknie? Orvosi előkészítő tanulmányaimból tudtam, hogy az influenzánál hirtelen, előzetes jelzés nélkül tüdőgyulladás léphet fel, s ha ez bekövetkezik, akkor már nem sokat tehet az ember. Egy pár orvos kísérletezget ugyan új gyógyszerekkel - mint mondták -, de ezek még nincsenek általános gyakorlatban. Ha ez tüdőgyulladás volna, akkor senki nem tudná megmondani, meddig fogok még itt maradni.

A következő reggelen, december 18-án a lázam azonban valamelyest újra csökkent, nem annyira, hogy megint átköltözzek a gyógyulók barakkjába, de ahhoz eléggé, hogy a reményemet fenntartsa.

Meséltem az új nővéreknek a richmondi határnapról és éppolyan szimpátiát mutattak irányomban, mint az előzők. Estefelé az ápolószemélyzet egész kis csoportja vett körül, akik teljesen beleélték magukat a problémámba. Még egyszer átvizsgáltuk a menetrendeket, és ekkor valaki felfedezett egy vonatot, amely 19-én éjszaka - tulajdonképpen már inkább 20-án kora hajnalban - 4 órakor indul Abilene-ből. Kis szerencsével talán mégis Richmondban lehetek a kellő időben.

- Szerezhetnék Önnek egy dzsipet, ami közvetlenül elvinné a kórházból - mondta az orvosok egyike. - Ha a láza tovább csökken holnap - ami már 19-e -, a gyógyulók barakkjába visszük, és onnan közvetlenül mehet a következő hajnalban a pályaudvarra anélkül, hogy még egyszer kellene a barakkjában jelentkeznie.

És csodák csodája, 19-én reggel ismét normális volt a hőmérsékletem! Az orvos szava szerint azonnal átvittek a másik barakkba a holmimmal együtt és megígérték, hogy másnap hajnalban 3,20-kor odajön értem egy dzsip.

Ez volt a negyedik ágy, amit ebben a kórházi labirintusban kijelöltek számomra, külsőleg tisztára olyan volt, mint az előzők a többi barakkokban. Tizenkét ágy egy sorban, tizenkettő a másik oldalon, három iroda az ajtó közelében és ezzel szemben három kis kamra a súlyos esetek részére. Számomra ez az egyhangú berendezés mégis a világ legszebb helye volt. Ide és ezen az éjszakán jön majd értem a dzsip és egyszer s mindenkorra elvisz a homokzivatárokból és gyakorlóterekről.

Azon a délutánon felvettem az egyenruhámat, egyszerűen csak azért, hogy megszokjam a ruházatot. Megpróbáltam pihenni, de túlságosan izgatott voltam ahhoz, hogy egy helyben üljek. 17 óra körül a szomszédom javasolta, menjünk el moziba, hogy agyonüssük az időt. Amikor első alkalommal voltam ebben a

barakkban, nem mertem kockáztatni, hogy elmenjek, nehogy újra beteg legyek. Most mindenbe belementem, csak hogy gyorsabban teljen a várakozási idő. Az utóbbi napok bizonytalansága, amikor már-már elengedtek, aztán ahogy megint a különszobába kerültem, majd újra vissza a gyógyulók barakkjába, mindez teljesen kikészített.

A korai előadásra mentünk, rögtön vacsora után, mivel korán akartam lefeküdni. Arra nem emlékszem, milyen volt a film. Azt tudom csak, hogy amikor a moziban ültünk, szörnyű köhögési roham jött rám.

Körülbelül 21.15-kor mentünk vissza a barakkba. Mindkét hüvelykujjam szorítottam, bárcsak a nővér befejezte volna utolsó éjszakai körútját. Már csak az ápoló volt szolgálatban, így fellélegeztem a megkönnyebbüléstől. Úgy éreztem, újra lázas lehetek és nem akartam, hogy bárki is a számba dugja a hőmérőt.

Az ápoló kis szobájába mentem és kértem néhány aszpirint. Hatot adott és három APC (aszpirin, phenacetin és caffeine) pirulát, az egyetlent, amit kiadhatott.

Elhoztam a szobájából a katonai zsákomat és bokáig érő csizmámat, meg az olajzöld köpenyem, s valamennyit az ágyam lábához raktam. Aztán egyenruhámat a székre fektettem, hogy éjjel kéznél legyen.

Az egyik nővér kölcsönadott egy ébresztőórát, még egyszer ellenőriztem, tényleg reggel 3 órára van-e beállítva. Végül bevettem két aszpirint és egyet az APC pirulából és annak ellenére, hogy a legtöbb fiú még fenn volt és a barakkban mászkált, lefeküdtem és egy másodpercen belül elaludtam.

III.

Köhögési roham ébresztett fel. az éjjeliszekrényen lévő köpöcsészéért nyúltam és valamit beleköptem. Fájt a fejem és úgy éreztem, hogy a mellem meggyullad. a szoba csöndes volt és sötét, csupán a kis éjjeli lámpák égtek minden ágynál.

Hány óra lehetett? Az ébresztőórát kémleltem, de ahhoz túl sötét volt, hogy láthassam. Kezembe vettem az órát és az éjjeli lámpa fényéhez közelebb tartottam.

Éjfél volt.

Az asztalon álló kancsóból vizet öntöttem magamnak egy pohárba, még két aszpirint és még egy APC tablettát lenyeltem és visszafeküdtem. Közben éreztem, hogy az ágyneműm csurom víz. Folyton fel kellett ülnöm, hogy a csészébe köpjek. Végül mégis elszundíthattam, mert hirtelen arra ébredtem, hogy levegőért kapkodok. Amikor a köhögési roham elmúlt, megint megnéztem az órát. Kettő múlt tíz perccel.

Egy órával kevesebb annál, amikor majd fel kell kelnem. Nyomorúságosan éreztem magam. Minden pórusomból szakadt a verejték és a szívem úgy vert, mint egy légkalapács. Bevettem az utolsó aszpirint és megpróbáltam még egyszer elaludni, de a köhögésnél újra meg újra felszakadt valami a mellem mélyéből és akkor a csésze után kellett kapnom. Végül feltámasztottam magam a párnával és felültem. Ez látszólag segített a köhögésen, de mindenem fájt és biztosan tudtam, hogy lázam van. A fontos az volt, hogy erről senki ne tudjon, amíg nem ülök a vonaton!

Újra megnéztem az órát. Lassan itt volt az ideje, hogy felöltözzek. Leállítottam az ébresztőórát. Nem volt fontos, hogy a többieket zavarjam, amikor már ébren vagyok. Felkeltem és azon gondolkodtam, merjem-e meggyújtani az asztali lámpát. Ha ez a köhögés nem ébresztette fel az embereket, nem gondoltam, hogy bármi másra felébrednének. Felkattintottam a lámpát, az ágyamat megkerülve a székhez mentem, remegő térdeim azonban kissé zavartak. Felvettem az egyenruhám és óvatosan visszamentem az éjjeliszekrényhez. Rémesen szédültem. Vigyáznom kellett, különben a dzsip vezetője észrevesz valamit. Megálltam és az asztalra bámultam.

A köpöcsésze színültig tele volt világos piros vérrel.

Az ajtóhoz közeli gyógyszeres helyiségből fénysugár szűrődött ki. Odamentem és benéztem. Az éjszakás ápoló egy képeslapot olvasott.

- Adjon kérem pár másodpercre egy hőmérőt - mondtam.

Felállt és átnyújtott egyet a polcra. Pár lépéssel arrébb mentem, mielőtt a számba dugtam: csakis a magam tájékozódása céljából. Egy perccel később a gyógyszeres szoba bejáratánál leolvastam a lázt.

Jobban mondva, akartam leolvasni. Nem láttam a számokat. Teljesen mindegy volt, hogyan forgattam a hőmérőt, a higanyszál egészen a végéig ért. Az ápoló megjelent mögöttem és kivette a kezemből a hőmérőt.

- Negyvenegy! - lihegte és még mielőtt megállíthattam volna, kirohant a kettős ajtón a folyosóra.

Egy pillanaton belül visszatért az éjszakás nővérrel a sarkában. A gyógyszeres szoba polcáról levett egy másik hőmérőt, az órájára nézett, én pedig a kis csövet a nyelvem alatt tartottam és esztelen hülyének éreztem magamat. A nővér kihúzta a számból a lázmérőt és egy pillantást vetett rá.

- Üljön le! - mondta.

Mint egy kisgyereket, ahhoz a székhez vezetett, amin előbb az ápoló ült.

- Maradjon mellette, - mondta az ápolónak - mindjárt visszajövök!

- Nem várhatok itt! - szoltam a katonának, miután a nővér eltűnt. - Fel kell öltöznöm. Épp egy óra múlva el kell érnem a vonatot.

- Nyugalom - felelte. - Mindjárt jön az orvos.

Mi volt ezzel a fiúval? Nem értett meg?

- Abilene-be kell mennem! Húsz perc múlva értem jön egy dzsip!

- Helyes - mondta, - maradjon csak szépen nyugodtan ülve és aztán minden o.k. lesz.

Az örült egyszerűen nem akart rám figyelni és amikor az orvos jött, akkor sem volt másképp. Meghallgatta a tüdőmet és röntgenfelvételtől beszélt.

- Ez nem tud olyan messzire menni - mondta a nővérnek. - Inkább rendeljük ide a betegszállító kocsit.

Amíg a nővér telefonált, megpróbáltam felvilágosítani őket, hogy nem a betegszállítóra, hanem a dzsipre vártam. Még mindig beszéltem, amikor két katona befutott a hordággal. Az orvos felkért, hogy feküdjek oda, ami persze teljes örültség volt, amikor én az egyenruhámat akartam volna felhúzni. Egy újonc azonban nem vitatkozik a feljebbvalójával, így hát lefeküdtem, takarókba bugyoláltak és a hordágyat felemelték.

A következő percben az arcomon éreztem a hideg éjszakai levegőt, a betegszállító kocsi hátsó ajtaján toltak be, majd egy úton dőcögtünk. Rövidesen kinyitották az ajtókat és megint éreztem a jeges szélrohamot. Néhány ajtón keresztülvittek, a hordágyat egy gépekkel teli helyiségben letették. Fehér köpenyes férfi hajolt fölém.

- Gondolja, hogy meg tud állni egy percre? - kérdezte.

Majdnem nevetnem kellett, amikor a két mentő a karom alatt megfogott, hogy lábra állítson. Nemsokára lényegesen hosszabb ideig kellene állnom, mint egy perc, a pályaudvaron!

Még mindig tartották a karomat, ahogy átvittek egy függőleges fémlemezhez, amin felül kis mélyedés volt az áll részére. A fehér köpenyes férfi felmért a szemével.

- Egy méter nyolcvanöt - mondta és tekert egyet a készülék oldalán lévő forgatókaron, hogy kicsit megemelje. A kis mélyedésre mutatott.

- Rá tudja tenni az állát? Így, jól van. Most tartsa vissza egy másodpercig a lélegzetét.

Az emberek elengedték a karomat és a technikussal a védőfal mögé mentek. Hallottam a kattogást és a surrogást.

A surrogás nem múlt el. Ellenkezőleg, hangosabb lett. A surrogás a fejemben volt és a térdeim egyszerre mintha gumiból lettek volna. Összecsuklottak és elestem, a surrogás pedig egész idő alatt egyre hangosabbá vált.

IV.

Hirtelen leültem. Milyen késő lehet? Az éjjeliszekrényre pillantottam, de az ébresztőórát elvették. Egyáltalán... tulajdonképpen hol voltak a holmijaim? A menetrendek. Az órám!

Körülnéztem. Egy kicsi helyiségben voltam, amit azelőtt sohase láttam. Az éjjelilámpa fényében láthattam, hogy éppen egy ágy fért el benne. Fehér faszék állt a bejáratnál, az ágy, asztal, ez volt minden.

Hol voltam?

És hogy kerültem ide?

Gondolkoztam és megpróbáltam visszaemlékezni. Tényleg, a röntgenkészülék! A röntgenhelyiségbe vittek, ahol elájulhattam, vagy valami ilyesmi történhetett.

A vonat! Le fogok késni a vonatról! Gyorsan kiugrottam az ágyból és a ruháimat kerestem. A röntgenesek persze nem tudhattak a vonatról ezért hoztak ide, ahelyett, hogy odaküldtek volna, ahol a dzsip várt.

Az egyenruhám nem volt a széken. Alája néztem. Mögéje. A katonai zsákom sincs meg. Hová rakhatták ebben a kis fürkében máshová? Talán az ágy alá? Megfordultam és megdermedtem.

Valaki feküdt az ágyban.

Egy lépéssel közelebb mentem. Meglehetősen fiatal, rövid barnahajú ember volt. Nagyon csöndesen feküdt. De... de ez lehetetlen! Én voltam, aki az ágyból éppen felkeltem! Egy pillanatig ez a rejtély foglalkoztatott. Túlságosan furcsa volt ezen tűnődni - és különben sem volt időm.

Az éjszakás ápoló! Hátha az ő kis szobájában voltak a ruháim! Kisiettem a kis helyiségből és körülnéztem. Két sor éjjeli lámpa világított a betegszoba falainál. Úgy tűnt, hogy azelőtt még nem voltam itt, bár ezt nehéz volt megállapítani, minthogy valamennyi hasonlított egymáshoz.

Közvetlenül velem szemben nyitva volt a gyógyszeres szoba ajtaja, égett a lámpa, de az ápoló nem volt benn. Beléptem, a polcokon a szokásos felszerelés, de sem a ruháimat, sem a cipőimet nem láttam. Az orvosi- és nővérszobák sötétek voltak -, ott sem volt senki. Halkan elhaladtam az alvó katonák mentén a nagy betegszobában és azon gondolkodtam, vajon itt kint hová rakhatták a holmimat. Egyesek horkolásán és időnkénti köhögésén kívül mást nem lehetett hallani.

Visszamentem, az irodahelyiségek előtt kiléptem a folyosóra. Egy őrmester jött szembe velem, terítővel letakart műszeres tálcát vitt. Valószínűleg nem tudott semmiről, mégis boldog voltam, hogy valakivel találkozom, aki közvetlenül felém tart.

- Bocsánat őrmester - mondtam. Nem látta véletlenül az idevaló ápolót?

Nem válaszolt. Még rám sem nézett rendesen. Csak jött felém egyenesen anélkül, hogy lassított volna.

- Vigyázzon! - kiáltottam fel és oldalra ugrottam.

A következő pillanatban elhaladt mellettem és nem tudtam felfogni, hogy miképp nem ütköztünk össze.

Aztán megláttam valamit, ami új ötletet adott. Távolabb, a folyosó végén volt az egyik nehéz fémkapu, ami a szabadba vezetett. Odasiettem. Ha már a vonatról lekéstem, valamilyen lehetőséget fogok találni, hogy Richmondba jussak.

Szinte öntudatlanul a szabadban találtam magam és sebesen rohantam, olyan gyorsasággal, hogy azelőtt sose mozogtam életemben. Nem volt olyan hideg, mint az előbb este - tulajdonképpen se meleget, se hideget nem éreztem.

Amikor lepillantottam, elcsodálkoztam, hogy nem a földet látom, hanem a bokrok teteje van alattam. A Barkeley tábor már távolinak tűnt, amikor a sötét, fagyos sivatag felett száguldottam.

Az értelmemmel igyekeztem megfejtetni, hogy amit tettem, lehetetlen volt, és mégis... megtörtént.

Egy város fényei tűntek fel alattam, a kereszteződéseknél figyelmeztető lámpák villogtak. Nevetséges volt! Emberi lény nem tud repülni repülőgép nélkül - egy repülőgéphez viszonyítva pedig túl alacsonyan repültem.

A vidék most erdősebbnek látszott: hófödte földek, köröskörül sötét fák. Alkalmasint egy utcát láttam. De ebben az éjszakai órában alig volt forgalom és a városok, melyek fölött áthaladtam, sötétek és csöndesek voltak.

Valahogy Richmond felé igyekeztem; ezt attól a pillanattól fogva tudtam, amikor a kórház kapuján kitörtem. Százszor gyorsabban haladtam, mintha a föld bármely vonatja szállított volna.

Azonban... ahogy most utánagondoltam, mitől lehetek biztos abban, hogy ez az út Richmondba vezet? Texas és Virginia közt csak egyszer utaztam, még hozzá ellenkező irányban és a vonatutazás nagy része éjszaka történt. Miből gondoltam, hogy magamtól rátalálok a Richmond felé vezető útra?

Most egy rendkívül széles folyó volt alattam. Hosszú, magas hidat láttam és a másik parton az eddigi legnagyobb várost. Szerettem volna lejutni és találni valakit, aki megmondaná nekem az irányt.

Ugyanakkor észrevettem, hogy egyre lassabban mozgok. Éppen előttem, két utca találkozásánál villogó kék fényt fedeztem fel. Egy emeletes, piros tetejű ház ajtaja felett neoncsóbból áradt a fény. "Pabst Blue Ribbon Beer" felirattal az

ablakban. "Cafe" betűztem ki a táncoló betűket az ajtó felett és az ablakból fény esett a járdára.

Amíg lefelé bámultam, megállapítottam, hogy nyugalmi állapotba kerültem. Az érzés, tizenöt méterrel a föld felett lebegni, még furcsább volt, mint a repülés a forgószélben. De nem volt időm ezen a fejemet törni, mert egy férfi jött sietve e járdán az éjszakai kávéház irányába. Azt hittem, legalább megtudhatom tőle, melyik város ez és milyen irányban haladtam. Amint ezt gondoltam -- mintha a gondolat és a mozgás azonos lett volna - , a járdán találtam magam és az idegen mellett siettem. Civil volt, talán negyven vagy negyvenöt éves, kabátot viselt, de kalapja nem volt. Látszólag gondterhelten tűnődött valamin, mert azóta, hogy mellészegődtem és követtem, egyáltalán rám se nézett.

- Meg tudná mondani kérem - kérdeztem -, melyik város ez?

- Kérem, uram - szóltam és most hangosabban beszéltem. - Idegen vagyok itt és igen hálás lennék, ha...

Elértük a kávéházat, befordult, hogy megfogja az ajtókilincset. Süket volt a pasas? Kinyújtottam a balkezemet és a vállát akartam megkopogtatni.

De nem volt ott semmi.

Álltam az ajtó előtt, utána bámultam amikor kinyitotta és eltűnt bent. Olyan volt, mintha ... ritka levegőt szívtam volna. Mintha nem lett volna ott senki. Mégis minden biztonnal láttam, akár az első fekete pontokat az álán, ahol borotválkoznia kellett volna.

Abbahagytam a testnélküli férfi rejtélyének megfejtését, nekitámaszkodtam egy telefonoszlop tartókötelének, hogy gondolkozzam a dolgomról. A testem a kötélén keresztülment, mintha nem is léteznék.

Ott, az ismeretlen város járdáján kezdődtek hihetetlen gondolataim. A legszokatlanabb és legsúlyosabb fejtörés, amivel valaha is dolgom akadt. A férfi a kávéházban, ez a telefonoszlop... feltehetően teljesen természetes volt. Valószínűleg én vagyok az, aki valahogy megváltoztam. Mintha valamilyen lehetetlen képtelen módon elvesztettem volna a szilárd testemet, a képességemet, hogy dolgokat tapintsak, hogy ezzel a világgal érintkezésbe kerüljek! Sőt azt is, hogy meglássanak! Akár ez a pasas is. Nyilvánvaló volt, hogy se nem látott, se nem hallott. Az őrmester sem látott meg a kórházban, ahogy végre világos lett előttem. Olyan volt, mintha egyiküknek sem léteztem volna.

S ha ezek ketten nem láttak - folytatódott az örült gondolatok -, ki mondja meg voltaképpen, hogy a Virginiai Orvosi Kollégiumban képesek volnának-e az emberek arra, hogy meglássanak? Egyáltalán van-e értelme Richmondba sietni, ha megérkezésemkor senki sem venne észre?

És a karácsony - mi történne, ha karácsonyra hazamennék és a saját családom sem láthatna meg? Rettenetes egyedüllét borított el. Valahogyan, valamilyen módon vissza kell szereznem azt a testet, hogy más emberek láthassanak és válaszoljanak nekem.

Hirtelen eszembe jutott az a fiatalember, akit az ágyban, a kis betegszobában láttam. Hogyan is lehetett... én lettem volna az? Vagy csak az anyagi, szilárd részem, amitől megmagyarázhatatlan módon elváltam. Vajon a porhüvely, amit Texasban, a betegszobában hagytam, a sajátom lenne?

S ha igen, miképp kerülhetnék vissza hozzá? Hogyan is tudtam ilyen meggondolatlanul elrohanni onnan!

Ismét mozgásba lendültem és hamar távolodtam a várostól. Alattam volt a széles folyó. Valószínűleg a visszafelé vezető úton voltam, abban az irányban, amerről jöttem és úgy tűnt, mintha a sebesség még nagyobb lett volna. Dombok, tavak, tanyák suhantak el alattam a sötét éjszakai vidéken, ahogy rendületlenül egyenes vonalban száguldottam.

Végül fogyni kezdtek a fák és az emlékezés derengésében megláttam magam alatt a bozótot és Nyugat-Texas kiszáradt mélyedéseit. Feltűntek a Barkeley tábor barakkterői, sötét árnyékok a hófödte talajon. Alacsonyabban repültem, lassítottam. A kórház központja előtt megálltam.

Besiettem. Ott volt a felvételi hely, ahol tíz napja jelentkeztem. Természetesen csöndes volt az éjszaka derekán, mivel az irodák zárva voltak. A baloldali folyosóra kerültem, de megálltam, amikor észrevettem, hogy ez a személyzeti étteremhez vezethet. Vajon merre van a kórterem, ahol valamivel előbb ezen az éjszakán felébredtem?

Végül több folyosón keresztül legalább egy nagy helyiségbe jutottam, ami ismerősnek látszott. Minden ágyban alvó testek feküdtek a falak mentén, de amit én kerestem, az az egy - ami meggyőződésem szerint az enyém volt -, egy kis szobában feküdt a bejárat közelében, ebben biztos voltam. Türelmetlenül néztem be mint a háromba, de az első kettő üresen állt, s az utolsóban egy férfi feküdt, mindkét lába gipszben, nyújtó felszerelésben.

Visszatértem a folyosóra, határozatlanságomban fel- és lenézgettem. Hol volt az a kis kamra? Ennek a hatalmas kórháznak melyik szárnyában volt egyáltalán?

Törtem a fejem és megpróbáltam valamire emlékezni - valamire, ami segíthetne egy támpontot találni, de lehetetlennek látszott. Valószínűleg öntudatlan voltam, amikor a röntgenszobából visszavíttek és amikor felébredtem, annyira elfoglaltak gondolataim, hogy Virginiába jussak, hogy visszatekintés nélkül futottam el onnan. Mindenesetre egy dolog biztos volt, hogy a több mint kétszáz barakkban létezik valahol egy kis kamra, ami rettenetesen fontos volt számomra - és annak azon barakkok valamelyikében kell lennie.

Így hát elkezdődött a legszokatlanabb keresések egyike, ami valaha is megtörténhetett: saját magam felkutatása. Ennek az óriási létesítménynek egyik kórterméből a másikba rohantam, minden kis kamránál megálltam, az ágyban fekvők fölé hajoltam és továbbstettem. Száz és száz ilyen egyágyas szobácska volt, egyik olyan, mint a másik és a kórtermek annyira egyformák voltak, hogy nemsokára egészen megzavarodtam, nem tudtam, melyikben voltam már vagy talán egyszerűen mindig ugyanazokat járom újra meg újra.

És lassan további riasztó igazságra jutottam.

Hiszen sohasem láttam saját magamat.

Valójában nem. Nem úgy, ahogy más embereket láttam. A mellemtől lefelé persze "köröskörül" megnézhettem magam, de a vállamtól fölfelé, ahogy most rájöttem, csak a kétdimenziós tükörképem láttam, ami egy darab üvegből rámbámult. És alkalmilag egy gyorsfényképet, ugyancsak két síkban. Ez volt minden. Saját magam köröskörüli, élő, térbeli megjelenését egyáltalán nem ismertem.

Pedig ez a módja annak, hogy egymást megismerjük, derítettem ki most. Nem az orr formája vagy a szem színe a döntő, hanem az egyszeri, mégis minden részletre kiterjedő egész térbeli megjelenés.

A magasságomat és a súlyomat természetesen tudtam. "Egy méter nyolcvanöt és nyolcvan kiló", ismételtem folyton, mintha egy idegen leírását kívülről akartam volna megtanulni. De mit ért ez már, ha a személy ágyban fekszik? Itt sorra körülbelül azonos nagyságú katonák voltak. Valamennyien, akárcsak én, a késő tizenéves korban vagy a húszas évek elején, mindegyik kórházi hálórúhában, barna katonai pokrócokba bújtatva és valamennyinek katonás a hajvágása.

Az egyetlen, ami után elindulhattam az volt, hogy a porhüvely, amit kerestem, azon három kicsi egyágyas kamrák egyikében lehet, melyek egy-egy kórterem bejáratánál vannak. Azonban ezekben a helyiségekben már egy tucat embert láttam, akik ugyanolyanok voltak, mint amilyennek magamat képzeltem, és a kórház ezen labirintusában még alig kezdtem el a keresést. Hogyan tudnám megállapítani, hogy megtaláltam-e magamat? Lehet, hogy már túl is haladtam magamon anélkül, hogy felismertem volna?

Egyre tovább és tovább mentem, megálltam, az arcokat tanulmányoztam és elfordultam. Az egyedüllét, ami már az ismeretlen városban elfogott, most pánikká nőtt. Mindenkitől el voltam vágva ezen a világon, magától a földi világ fizikai valóságától és hát... a saját azonosságomtól is.

Ha az ágyban fekvő személy kövér volt vagy szőke hajú vagy szeplős, akkor gyorsan elstettem. Az éjjeli lámpák tompa fényénél nem volt mindig könnyű mindezt felismerni. A falnak dőltem (közben megszoktam, hogy a falak nem tartanak meg, de szokásommá vált ez a tartás) és a tudatomban bizonyos különlegességek után kutattam, testi ismertetőjelek után, melyek a húszéves

alvó katonák tömegéből saját azonosságomat bizonyítanák. Valami jel az arcomon vagy a kezemen?

Esetleg egy szemölcs vagy egy sebhely?

A Pi-Gamma-Delta gyűrű.

Persze! A fekete ovális ónix az arany bagollyal... Miért is nem gondoltam erre előbb. Még egyszer előlről kellett kezdenem, visszamenni minden helyiségbe, ahol a fickó az ágyban olyan, amilyennek magamat hittem. Így még egyszer hozzáfogtam onnan, ahonnan elindultam.

Ez volt... ez volt aztán egy út. Minden összekuszálódott: Azonos termek, a hozzácsatlakozó folyosók. Átrohantam a kis egyágys kamrákon, röpké pillantást vettem a balkézre, ha a takarón feküdt. De sokkal többször a takaró alá volt dugva, akkor várnom kellett, míg az alvó változtat a helyzetén.

Sokáig ültem egy sötétbarna hajú fiatalember mellett, akinek szája és álla a félhomályban az apáméra emlékeztetett. Halkan nyögött, a bal oldalán aludt, balkeze a párna alatt volt és minél tovább bámultam, annál biztosabb voltam, hogy ez az én testem. Újra meg újra a párnához kaptam, megpróbáltam elhízni. Ujjaim pusztán a levegőt markolták. Végül a könyökére támaszkodott és az éjjeliszekrényén lévő vizespohár után nyúlt. A balkezén arany karikagyűrű volt.

Folytattam a keresést teremről teremre. A katonák közül, akik mellett elhaladtam, egyesek éberem voltak, némán a mennyezetre bámultak vagy az ágyuk szélén ültek és cigarettáztak. Ezek az ébrenlevő emberek irtózatossá tették egyedüllétemet. Más az, ha valaki olyan helyiségbe kerül észrevétlenül, ahol alszanak vagy valakit közvetlenül megnéz, ugyanakkor saját létezéséről semmit nem lehet tudni. Arról már lemondtam, hogy a folyosókon oldalra ugorjak, ha egy nővér vagy bármilyen szolgálatos közelített. Már tudtam, hogy nem fogunk összeütközni - sőt nem is érintjük egymást -, mégis valahogy azt gondoltam mindig, hogy majd valaki pontosan odajön, ahol állok, ez túl sok volt ahhoz, amit fel tudtam volna fogni.

Végül az ide-oda keringésemben a röntgenosztályra kerültem. A fehérruhás technikus, akivel előbb találkoztam, az íróasztalánál ült és valami papírokat tanulmányozott. Itt volt az utolsó emberi lény, akivel beszéltem.

- Nézzen rám! - kiáltottam rá. - Itt állok közvetlenül maga előtt!

Vette a golyóstollát és a papírra jegyzett valamit. Vajon csak néhány óra telt el azóta, hogy a hordágyon ebbe a helyiségbe hoztak? Biztos már hetek óta történt. Évekkel ezelőtt. Vagy... talán csak percekkel előbb? Valami furcsa volt az idő tekintetében egy olyan világban, ahol a tér és sebesség, meg a valóságos mérték szabályai mások voltak. Teljesen elveszítettem annak érzékelését, hogy egy tapasztalat egy másodperc töredékéig, vagy akár órákig tart-e.

Nem szívesen hagytam el az egyetlen személyt, akit felismertem. Végül is azonban, hogy mennyi idő után, azt nem tudnám megmondani, tovább vándoroltam. Több folyosó, több kórterem: tizenkét ágy a jobb fal mentén, tizenkét ágy a bal mellett, három iroda a végén az ajtó közelében, három kis helyiség pontosan ezzel szemben. Alvó férfiak, teljesen ébrenlévő emberek, unatkozók, vagy aggódók. De sehol a gyűrű a bagollyal.

A kis hálókamrák egyikében egy fiatalember sírt. Talán honvágyból. Sokan sírtak közülünk, amikor azt hitték, senki nem törődik velünk, különösen most, karácsonykor. A következő hálókamrában - senki. Az ágy lehúzva. Az utolsóban- visszatörpantam, megijedtem. Valaki volt az ágyban, de a lepedőt egészen a fejére húzták, csupán a karja lógott ki a takaró alól. Furcsán merevnek és egyenesnek tűntek ezek a karok, természetellenesnek, a tenyerek lefelé fordultak...

A bal kéz harmadik ujján egy kis arany bagoly volt az ovális fekete ónixon.

V.

Lassan előrekúsztam, szememet a kézre szegeztem. Valami rémeset éreztem. Még a tompa éjszakai fénynél is láthattam, mennyire fehér és milyen sima volt. Hol láttam már egyszer hasonló kezet? Aztán eszembe jutott: Dabney papa feküdt így Most Side-ban a fogadószobában.

Visszatoltam magam a bejárathoz. Az ember ott az ágyban halott volt. Ugyanazt az idegenkedést éreztem, mint legutóbb, amikor halottal voltam az egyik helyiségben. De... ha ez az én gyűrűm volt, akkor... ez mégis én lehettem, a belőlem elvált rész, amely itt fekszik a lepedő alatt. Azt jelentené ez, hogy én...

Most először fordult elő az egész élmény alatt, hogy a "halál" szó a velem történetekkel kapcsolatban eszembe jutott.

De én nem voltam halott! Hogy lehetek egyszerre halott és eleven? Gondolkoztam. Próbákat csináltam. A halál valami más kellett legyen. A halál... nos, egyszerűen nem tudtam, mi a halál. Elfehéredés. Nemlétezés. Én éberem saját magam voltam, épp csak fizikai testem nem volt, amivel különben mozogtam.

Mint egy örült kaptam a lepedő felé és megpróbáltam visszahúzni, megpróbáltam az ágyban lévő alakot kitakarni. De valamennyi erőfeszitésem hiábavaló volt, a legcsekélyebb légmozgás sem volt a kis helyiségben.

Kétségbeesésemben végül is leereszkedtem az ágyra. Vagyis jobban mondva, ezt gondolatban tettem: a valóságban a testnélküli lényem nem volt ezzel összefüggésben. Ott volt, éppen ott feküdt saját alakom és lényem, mégis annyira távol volt tőlem, mintha más égitesten lennék. Ez volna hát a halál? Egy személy egyik részének a többitől való leválása?

Nem voltam biztos magamban. A helyiségben a fény változni kezdett; hirtelen észrevettem, hogy világosabb lett, sokkal világosabb, mint az előbb láttam. Az éjjeliszekrényen álló éjjeli lámpa felé fordultam. Egyetlen 15 W-os égő biztosan nem sugározhatott ennyi fényt.

Ahogy a világosság nőtt, teljes bámulatba estem sehonnan sem jött, mégis úgy tűnt, egyszerre mindent betölt. A kórteremben lévő valamennyi izzó nem tudott volna ennyi fényt kibocsátani. A világ összes villanykörteje is kevés lett volna ehhez. Hihetetlenül erős fény volt: olyan, mint milliányi hegesztőlámpáé, melyek egyszerre égnek.

Bámulatom közepette prózai gondolatom támadt, ami valószínűleg még az egyetemi biológiaórákról származott. "Örülök, hogy ebben a pillanatban nincs fiziológiai szemem", gondoltam. "Ez a fény a másodperc tizedrésze alatt szétroncsolná a szivárványhártyámat."

Nem, nem a fény vakít el, javítottam ki magamat.

Hanem Ő!

Ő volt annyira ragyogó, ahogy rátekintettem. Mert most láttam meg, hogy nem fény, hanem egy férfi volt, aki a szobában megjelent, vagyis inkább fényből való férfi, bár ezt éppoly kevéssé tudtam felfogni, mint a fényesség leírhatatlan erősségét, amiből alakja állt.

Abban a pillanatban, amikor megláttam, az értelmemnek engedelmeskedve - parancsot hallottam:

- Kelj fel!

A szavak a b e n s ő m b ő l fakadtak, mégis a pusztá gondolatnak olyan hatalma volt, amit eddig soha nem tapasztaltam. Felálltam és ahogy ez megtörtént, csodálatos bizonyossággal tudtam: az Isten Fiának jelenlétében vagyok.

Úgy látszott, bennem alakult ki ez a fogalom mégsem csak gondolat volt ez vagy elgondolás. Bizonyos fajta hirtelen jött és tökéletes tudás volt. Egyebet is tudtam róla. Például azt, hogy a legtökéletesebb emberi lény, akivel valaha is találkoztam.

Ha az Isten Fia volt, akkor Jézusnak hívják. Bár... ez nem a vasárnapi iskola könyveinek Jézusa volt. Az a Jézus szelíd, kedves és megértő volt - és talán kissé túlfinomult. Maga volt az Erő, öregebb, mint az idő, mégis bárkinél modernebb, emberségesebb, mint akit valaha is láttam.

Ugyanazzal a belső bizonyossággal mindenekfelett tudtam azt, hogy szeret engem. Az erőnél, ami lényéből áradt, sokkal nagyobb volt feltétel nélküli szeretete.

Csodálatos szeretet volt ez. A legmerészebb elképzeléseimen felüli szeretet. Ez a szeretet ismerte szeretet nélküli indulataimat - mostohaanyámmal szembeni ellenségeskedéseimet, robbanékony vérmérsékletemet, szexuális gondolataimat, melyeket nem tudtam leküzdeni, valamennyi hitvány, önző gondolatomat és cselekedetemet születésem napjától kezdve -, mégis elfogadott és olyannak szeretett, amilyen voltam.

Ha azt mondom, mindent tudott rólam, akkor ez egyszerűen nyilvánvaló volt. Ugyanis sugárzó jelenlétével azonos időben - ha erről beszélek, a két dolgot külön kell választanom - életem minden egyes eseménye megjelent a szobában. Mindaz, ami velem történt, egyszerűen, itt volt, teljes látványosságban, egyszerre és folyamatosan, mintha ugyanabban a pillanatban minden egy időben történhetne.

Miképpen volt lehetséges nem tudtam. Sohasem szereztem még ilyen tapasztalatot.

A kis egyágyas szoba még mindig látható volt, de már nem sokáig korlátozott bennünket. Viszont mindenfelől körülvelt valami, amit talán falfestménynek nevezhetnék - csakhogy alakjai a térben mozogtak és beszéltek.

Sok olyan volt az alakok közt, mintha én magam volnék. Megigézve bámultam magamra, ahogy a harmadik osztályban a falitábla előtt álltam. Ahogy a cserkészcsapatomban a "Sas" kitüntetést megkaptam. Ahogy Dabney papát Moss Side-ban a verandára toltam. Láttam magam, mint csöppnyi, 1700 grammos csecsemőt, aki az inkubátorban levegő után kapkod. Ugyanakkor (úgy tűnt, nincs előbb vagy később) láttam, ahogy az anyaméhből, a beteg és haldokló fiatalasszonyból, akit soha nem is ismerhettem, császármetszéssel kiszabadítottak.

Láttam magam néhány hónappal idősebben, amint egy barátságos, ezüstkeretes szemüvegű, törött orrú asszony ölében ülök. A hároméves kislány, aki mellettünk a földön játszott, Mary Jane lehetett, habár persze ebben a korban nem emlékezhettem rá. Williams kisasszony azonban ugyanolyan volt, amilyennek ismertem. Sok jelenetben feltűnt; rég elfelejtett vággyal éreztem, mennyire szerettem.

E jelenetek mellett láttam, amikor apa egy magas, karcsú barna nőt Moss Side-ba vitt; az asszonyt, akit feleségül akart venni. Láttam Mary Jane-t és magamat a Brook Road 4306 számú házba költözéskor, láttam magam, ahogy az ebédlő ablakánál állok félénken, tele vággyal, hogy kimehessek, mégis tele félelemmel a szomszéd fiú miatt.

A szép jelenetek mellett siralmasak is voltak. Láttam magam, amikor az a fiú megvert, megaláztatásomat, mert a nővérem sietett ki a házból, hogy megvédjen. Láttam magam könnyezve, amikor apa elbúcsúzott, egy hétre, két hétre, egy hónapra elment, a munkája mindig elvette tőlünk.

Sok hiba volt eredetileg bennem is. Láttam magam, ahogy elfordultam mostohaanyámtól, amikor fölém hajolt, hogy a "jóéjszakás" puszit adja, és

láttam az igazi gondolatot is: "Sose fogom ezt az asszonyt szeretni. Az én anyám meghalt. Williams kisasszony elment. Ha szeretem, ő is el fog hagyni." Láttam tízéves koromban magam, ahogy ugyanannál az ebédlőablaknál állok. Apa éppen a kórházba indul, hogy anyát és új testvérünket, Henryt hazahozza. Láttam magam, amint elhatározom, mielőtt még megpillantottam volna, hogy ezt az újszülöttet nem fogom szeretni.

Sok más jelenet volt még, sok száz vagy ezer, mindet olyan pillanatban világította meg a ragyogó fény, ahogyan azok az időben látszólag fennmaradtak. Normális idővel mérve hetekbe telt volna csak egy futó pillantást vetni erre a sok eseményre, mégsem éreztem, hogy akárcsak percek teltek volna el.

Láttam, amikor Richmond nyugati részében új házba költöztünk, abban az évben lettem tizenkét éves. Láttam az új kerékpárt, Dabney papa és mama ajándékát, és láttam magam amint ezerszer hajtok át a vasúti hídon, hogy meglátogassam őket Moss Side-ban.

Láttam magam azon a délutánon, amikor a negyedben lévő házba hazajövök és a járdán a balsafaszilánkokat megtaláltam, ennyi maradt az óriási modellező repülőből amit csikról csikra ragasztottam össze. Láttam hogy milyen dühös vagyok a hároméves Henryre aki ezt a gyalázatot elkövette s azt is láttam ahogy idővel megkeményedem, s az egész családtól mogorván visszahúzódok.

Itt voltak a középiskolás évek epizódjai - találkák kémiavizsgák rohanások a legrövidebb úton az iskolába. Láttam az iskola befejezésének napját és azt is amikor beléptem a richmondi egyetemre. Közben anyával, Henry öcsémmel, sőt a kis Bruce Gordonnal szembeni nyakasságom is

folyamatosan látható volt. Láttam apát őrnagyi egyenruhában hazajönni, magam a postára menni, hogy a katonai szolgálatra jelentkezzem. Megfigyelhettem a Lee táborban folyó katonai szemlét és ahogy sok száz újonccal beszálltam a Barkeley tábor felé vivő vonatba.

Egy húszéves élet minden részlete látható volt. A jó a rossz, a kimagasló események, azok, amik elől menekülni kellett volna. És ezzel a mindent egybevető látással felmerült a kérdés. Minden színhely, beleértve magukat a jeleneteket is, a mellettem lévő eleven fényből eredt.

Mit tettél életeddel?

Nyilván nem kellett megválaszolnom ezt a kérdést hiszen világosan látszott, mit csináltam az életemben. Minden eseménynél Ő látatta a teljes múltat, részletesen és tökéletesen nem pedig én. Egy tizedére sem tudtam volna emlékezni annak, amit láttam, míg meg nem mutatta nekem.

Mit tettél életeddel?

Úgy látszott, a kérdés az értékekre, nem a tényekre irányul: mit tettél a drága idővel, ami rendelkezésedre állt? És ennél a mindent átvilágító kérdésnél,

amely egy meglehetősen tipikus ifjúkor szokásos eseményeiből tevődött össze, az életem nemcsak unalmas, hanem jelentéktelen is volt. Tényleg nem csináltam semmi maradandót, semmi fontosat! Kétségbeesetten kerestem valamit, ami értékesnek tűnhetne e sugárzó valóság fényében.

Nem voltak látványos bűneim, inkább csak a legtöbb tizenéves szexuális tilalomfái és titkai. De ha éppenséggel nem is mutatkoztak szörnyűségek, kiemelkedő értékek sem voltak. Mindössze egy vég nélküli, rövidlátó, lármás saját magammal törődés.

Soha nem jutottam messzebb saját érdekeimnél, nem emlékeztem olyasmire, amit mások értékesnek tartanának. Végre mégis eszembe jutott valami, az életem legbüszkébb pillanata:

- Megkaptam a "Felderítő Sas" cserkészkitüntetését.

A mellettem Jelenlévő szavait véltem ismét hallani:

Ez téged dicsőített.

Igaz. Láthattam magam, ahogy a kitüntető bizottság körének középpontjában, családom és barátaim rám irányuló elismerő tekintetétől a büszkeségtől kipirulva álltam. Én, én, én - mindig csak én voltam a középpontban. Soha nem fordult elő az életemben, hogy valaki mást helyeztem volna magam helyett előtérbe?

Láttam magam, amikor tizenegy éves koromban az istentiszteleten előremegyek és kérem Jézust, legyen ő az életem ura. De azt is láttam, milyen gyorsan változott az első lelkesedés buta megszokássá a templomi vasárnapokon. Még ennél is rosszabb volt, hogy önelégültségemet és öndicséretemet is láttam, amint odamegyek.

Jobb voltam azoknál a gyerekeknél, akik nem jártak a templomba. Még azoknál is, akik eljártak oda: ezt a rendszeres látogatásért kapott jelvényem tanúsította.

Elkezdtem hivatkozni orvosi előképzésemre, miképpen akartam orvos lenni, ahogy az emberek segítségére legyek. Azonban az osztálytermi színhely mellett a Cadillacet és a magánrepülőgépet is lehetett látni - a g o n d o l a t o k, akár a cselekedetek, egyformán l á t h a t ó a k voltak a mindenén áthatoló fényben.

Egyszerre aztán heves ellenkezést váltott ki belőlem a kérdés. Ez nem volt becsületes dolog. Persze nem csináltam semmit az életemmel. Nem volt rá időm. Hogyan lehet valakitől számon kérni ezt, aki az életét igazán még el se kezdte?

Válasza, mint eddig is, egyetlen jelét sem mutatta az elítélésnek, hanem végtelen szeretettel hangzott.

A halál minden korban bekövetkezhet.

Ez persze igaz. Tudtam, hogy meghaltak csecsemők és kisgyermekke is. Mégis mindig azt hittem, hogy az én életem valami úton-módon hosszú lesz.

"Mi van akkor a biztosító pénzével, amit majd hetvenévesen kell megkapnom?" Ebben a szokatlan környezetben, ahol a beszélgetés szavak helyett gondolatban történt, a szavak elhangzottak, még mielőtt visszatarthattam volna őket. Néhány hónapja kötöttem meg ugyanis az általános életbiztosítást, amit a hadseregnél ajánlottak; gondoltam-e valaha is tudat alatt arra, hogy ez a darab papír magát az életet biztosítja? Ha azelőtt sejtettem volna, hogy egyszer a boldogság jelenlétében lehetek, akkor ezt most biztosan tudtam: fényessége valamilyen szentséges mosollyal csillogott és vibrált - nem a butaságom feletti gúnyos kacaj volt ez, hanem oly derűs, amitől minden baj és tragédia ellenére, szinte örömet éreztem.

E mosoly hatására rájöttem, én voltam, aki a magam körüli eseményeket szigorúan ítélt meg. Én láttam ezeket jelentéktelennek, önzőknek, lényegteleneknek.

Isten, aki mellettem ragyogott, nem ítélte el. Nem hibáztatott, semmit nem vetett a szememre. Egyszerűen... szeretett. Lénye az egész világot betöltötte, mégis valahogyan személyesen vigyázott rám. A kérdésére adandó válaszomra várt, ami még mindig késett.

Mit tettél az életeddel? Mit mutathatsz nekem?

Végre megértettem, hogy első örült igyekezetem teljesen téves volt, amikor hatásos választ akartam adni. Nem teljesítményekről és jutalmazásokról faggatott.

A kérdés, mint minden, ami tőle származott, a szeretet felől érdeklődött. Mennyi szeretetet adtál életedben? Szerettél-e másokat úgy, ahogyan én szeretlek téged? Teljes odaadással? Feltétel nélkül?

Amikor ilyen értelemben hallottam a kérdést, rájöttem, milyen ostoba dolog volt a körülöttem lévő jelenetekben keresni a választ. Hogy miért? Mert nem tudtam, hogy ilyen szeretet lehetséges. Valaki mondhatta volna nekem, gondoltam felháborodva! Jó időbe telik míg megtanuljuk, mi is az élet, mint amikor az utolsó vizsgához kerülünk és ott derül csak ki, hogy olyan tárgyból vizsgáztatnak, amit sohase tanultunk. Vajon ha mindennek ez az értelme, miért nem mesélt nekem erről senki?

Bár ezek a gondolatok önsajnálataból eredtek és a magam mentségét szolgálták, a válasz gondolata nem marasztalt el, a szavak mögül csakis a mennyei mosoly figyelmeztetett:

Én megmondtam neked.

De hogyan? Még mindig igyekeztem tisztázni magam. Hogyan mondhatta, amikor nem hallottam meg?

Az életemmel mondtam, amit éltem. A halálommal, ahogyan meghaltam. És ha rajtam tartod a szemed, még többet fogsz látni...

Egyszerre azt vettem észre, hogy tovább haladtunk. Nem tűnt fel, hogy elhagytuk a kórházat, de az most sehol sem volt látható. Eltűntek életem eseményei is, amelyek eddig körülvettek bennünket: ehelyett magasan a föld felett haladtunk nagy sebessen egy távoli fény felé.

Nem olyan volt, mint a korábban tapasztalt testen kívüli utazás. Saját gondolataim foglalkoztattak. Korábban olyan volt, mintha a föld felszíne fölött suhannék. Most magasabban voltunk, gyorsabban haladtunk és miközben Őreá néztem, ahogy vezetett, az utazás korántsem volt idegen szerű vagy ijesztő.

A távoli pontból nagyváros bontakozott ki, ahová leszállni készülődünk. Még indig éjszaka volt, de füstöltek a gyárkérmények és sok épületben minden emeleten világosság volt. A fények mögött tenger volt vagy tó, Boston, Detroit vagy Toronto lehetett, egész biztosan olyan város, ahol még nem jártam, de amikor elég közel voltunk már ahhoz, feltételeztem, hogy egy olyan város túlsúfolt utcáit látom, ahol a háborús ipar óramű pontossággal működik.

tény, hogy az utcák valószínűtlenül tele voltak. Pontosan alattunk két férfi haladt a járdán, azonos irányban és a következő pillanatban egyik a másikon egyszerűen keresztülment. Ugyanezt tapasztaltam a hatalmas gyárakban és irodaházakban - amiket éppoly könnyen fel tudtam ismerni, mint az utcákat -, túl sok ember nyüzsgött a gépeknél és íróasztaloknál. Az egyik helyiségben egy ősz hajú férfi karosszékekben ült és levelet diktált a rotációs hengerbe. Mögötte, alig két centiméter távolságra egy másik férfi állt, talán tíz évvel idősebb, aki minduntalan a mikrofont próbálgatta elérni, mintha a másik férfi kezéből akarta volna kikapni.

- Nem - kiáltotta -, ha száz nagytucatot rendelsz, többet fognak számolni. Vegyél ezer nagytucatot egyszerre. Pierce jobb ajánlatot adott volna neked. Miért adtad át az üzletet Billnek?

Szünet nélkül folytatta, javítgatta, megbízásokat osztogatott, pedig a székben ülő férfi látszólag se nem látta, se nem hallotta.

Ismételten figyeltem ezekre a jelenségekre, emberekre, akik a közvetlenül mellettük lévő másik jelenlétéről nem tudtak. Láttam egy csapat futószalagmunkást, akik a kantinban gyűltek össze.

Az asszonyok egyike cigarettát kért, szabályszerűen koldult, mintha a világon mindennél jobban kívánná. De a másik, aki a barátnőivel beszélgetett, rá sem figyelt. Kivett egy csomag cigarettát a munkaruhájából anélkül, hogy az asszonyt megkínálta volna, pedig az sóváran kapott utána. Kivett egyet és rágyújtott. A hoppon maradt asszony, akár egy tekeredő kígyó, céltudatosan kapott a meggyújtott cigaretta után. Újra utána kapott. Meg újra...

Az emlékezés halvány borzongásával láttam, képtelen volt elérni.

A telefonoszlop tartókábelére gondoltam. A kórházi ágylepedőjére. Emlékeztem, hogyan kiáltottam a férfit, aki nem fordult vissza felém. Aztán eszembe jutottak az emberek itt, a városban, kik hasztalanul igyekeztek felhívni magukra a figyelmet, akik az utcákat rótták anélkül, hogy a térben megjelentek volna. Egészen biztos, hogy ezek a lények ugyanolyan testetlen jelenségek voltak, mint én magam is.

Akárcsak én, valójában halottak voltak.

Azonban - ez annyira más volt, mint amit a halálról eddig elképzeltem. Megfigyeltem egy asszonyt, körülbelül ötvenéves lehetett, aki hasonlókorú férfit követett az utcán. Látszólag teljesen élénk, izgatott volt, szeme könnyezett, csak hogy a férfi, akihez rábeszélő szavait intézte, nem vett róla tudomást.

- Te nem alszol eleget. Marjorie túl sokat parancsolgat neked. Tudod, sose voltál erős. Miért nem hordasz sálát? Sose lett volna szabad olyan asszonyt feleségül vened, aki csak magára gondol.

Még tovább is mondta, sokkal tovább és a szavaiból, amiket felcsíptem, kivettem, hogy a férfi anyja lehetett, habár majdnem azonos korúaknak látszottak. Mióta követi a fiát ezen az úton? Ez lenne hát a halál - láthatatlannak lenni az élők előtt, ügyeikbe mégis állandóan beleavatkozni?

"Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön! Mert a ti kincsetek a szívetekben van!" Sose volt erős oldalam, hogy a Biblia részeit kívülről megtanuljam, de Jézusnak ezek a szavai a Hegyi Beszédből, mint áramütés villantak át emlékezetemen. Ezek a testnélküli lények - az üzletember, az asszony, aki cigarettáért könyörgött, ez az anya - már nem tudtak a földdel kapcsolatot tartani, de a szívük még oda húzott. Ezt éreztem én is?

Remegve gondoltam a "Felderítő Sas" cserkészkitüntetésemre. A Pi-Gammára. Orvosi kiképzésemre. A szívem, a létem vajon ilyen dolgokra összpontosult?

Tartsd rajtam a szemed, így szólt Jézus hozzám, mielőtt szokatlan utazásunkat megkezdtük. És valahányszor ránéztem, nem féltem, noha a félelmes kérdés nyitva maradt. Nélküle és jelenléte nélkül valóban nem lett volna erőm ahhoz, amit mutatott. A gondolat sebességével utaztunk városról városra, alighanem ismert földön, legalábbis a föld egy részén - az Egyesült Államokban és valószínűleg Kanadában -, amerre már ismerős voltam, kivéve azt, hogy nem tudtam erről az ezernyi testnélküli lényről, akik szintén ebben a "normális" tartományban léteztek. Az egyik házban egy fiatalembert szobáról szobára követett egy idősebbet.

- Sajnálom, apu! - ismételte. - Nem gondoltam, hogy anyát ennyire megviseli! Nem tudtam megérteni.

Bár egész tisztán hallottam, nyilvánvaló volt, hogy a férfi, akihez beszélt, nem halotta meg. Az idős ember egy tálcát vitt a szobába, ahol egy idősebb asszony feküdt az ágyban.

- Sajnálom, apu - mondta újra a fiatalember. - Sajnálom, mama!

Vég nélkül mondogatta újra meg újra, a füleikbe, de ők nem hallhatták.

Értelmetlenül fordultam a mellettem lévő Fény felé. Hiába éreztem irgalmát, ami folyóként árasztotta el a szobát, értelmem nem világosodott meg.

Hasonló jeleneteknél többször is megálltunk. egy fiú tizenéves leánykát követett az iskola folyosóin.

- Sajnálom, Nancy!

Egy középkorú asszony meg egy őszhajú férfi bocsánatáért esedezett.

- Minn sajnálkoznak ők, Jézus? - kérdeztem.

- Miért beszélnek az emberekhez, ha azok nem érthetik őket?

Akkor felém szállt a gondolat a Fényből. Öngyilkosok, akiket tettük valamennyi következménye fogva tart.

Ez a gondolat lelki megrázkódtatást okozott, bár tudtam, hogy Tőle és nem tőlem származott, mivel ilyenfajta jeleneteket nem láttam többé, mintha megtanultam volna az igazságot, amit meg akart tanítani nekem.

Lassanként valami egyebet vettem észre. Valamennyi élő embert, akiket láttunk, tompán világító fényesség vett körül, mintha elektromos tér volna testük felszínén. Ez a fényesség velük együtt mozgott, akár egy második bőr, halavány, alig észrevehető fényként.

Először azt hittem, a mellettem lévő Személy visszatükröződő fényét látom. De az épületekről, amelyekbe beléptünk vagy az élettelen dolgokról nem verődött vissza. Aztán felfedeztem, hogy az élettelen testek sem fénylenek. Saját testetlen lényemnek, ahogy most megnéztem, szintén nem volt fénylő burkolata.

Ezen a helyen a Fény egy nagy kikötőtámaszpont közelében lévő piszkos söntés belsejébe vezetett. Egy csomó ember, köztük sok matróz hármásával állt a pultnál, míg mások a fapadokon a fal mellett szorongtak. Egyesek sört ittak, de a legtöbb annyi whiskyt hajtott le, amennyit csak a két izzadt csapos önteni tudott.

Aztán valami különöset láttam. a férfiak egy része a pultnál állt ugyan, de képtelennek látszott a poharat az ajkához emelni. Láttam, hogy újra meg újra próbálnak a poharakhoz nyúlni, de kezük áthatolt a tömör poháron, a nehéz fasöntésen, a körülöttük álló ivók karján és testén.

Ezekről a férfiakról hiányzott a fényburkolat, ezt jól láttam, a többieket viszont körülvette.

Eszerint a fényburkolat az élő testekhez tartozott. Mi, halottak, akik elvesztettük szilárd testünket, egyúttal ezt a "második bőrt" is elvesztettük. az pedig nyilvánvaló volt, hogy csak azok az élő emberek, akiket ilyen fény övezett, ittak, beszéltek, a valóságban csak ezek lökdösték egymást, s nem látták se a kétségbeesett, szomjas, testetlen lényeket maguk körül, se nem érezték eszeveszett lökéseiket, ahogy egy pohárhoz akartak hozzáférni.

(Ennek ellenére, ahogy megfigyeltem, világos volt előttem, hogy a testetlen lények láthatták, ugyanakkor hallhatták egymást. Minduntalan haragos veszekedések törtek ki a poharak miatt, melyeket lényegében senki közülük nem emelt ajkához.)

Azt hittem, hogy Richmondban már komoly ivászatokon vettem részt a multságoknál, a diákok társaságában, de amit itt a söntésben, civilek és katonák részéről tapasztaltam, minden eddigi elképzelésemet felülmúlta. Láttam, amint egy fiatalabb matróz dülöngélve felkel a bárszékről, két vagy három lépést tesz, aztán súlyosan a földre zuhan. Társai közül ketten megfogták és elhúzták onnan.

De nem ez volt, ami feltűnt. Elcsodálkoztam, amikor a részegségtől eszméletlen matrózt körülvevő fényes burok egyszerűen felnyílt. A fejénél hasadt meg és a fejről meg a válláról kezdett leválni. abban a pillanatban hirtelen, gyorsabban, mint ahogy bárkit valaha is mozogni láttam, ott termett a testetlen lények egyike, aki a söntésben mellette állt. Mint egy szomjas árnyék ácsorgott a matróz oldalán és sóváran követett minden kortyot, amit a fiatalember lenyelt. Most pedig úgy látszott, ráugrik, mint vadállat a zsákmányára.

A következő pillanatban, nagy meglepetésemre, az ugró alak eltűnt. Mindez még azelőtt történt, hogy a két férfi az ájult testét a pulnál ülők lábai alól kihúzta. Egész biztos vagyok benne, hogy egy pillanatig két külön személyt láttam; mire a matrózt a falhoz támasztották, már csak egy volt.

Még kétszer ismétlődött meg ugyanez a jelenet, mialatt döbbenet bámultam. Egy férfi részegségében eszméletét veszítette, a burok villámgyorsan elszakadt körülötte, az egyik testetlen lény pedig behatolt a résen és eltűnt, mintha belebújt volna a másikba.

Vajon a fényburkolat olyan volt, mint egy védőpáncél? védelem volt-e olyan... olyan testetlen lények ellen, amilyen magam is vagyok? Tegyük fel, hogy ezeknek a valószerűtlen teremtményeknek valaha szilárd testük volt, akárcsak nekem. Tételezzük fel, hogy abban az időben, amikor még a testükben voltak, szenvedélyükké vált az alkohol, nemcsak testi, de lelki értelemben is. Amikor aztán elvesztették a testüket, talán az örökkévalóságig el voltak attól szakítva, ami után állandóan vágyakoztak, ezáltal lehetett, hogy még rövid időre is egy másik testbe kíváncskoztak.

Az örökkévalóságig - a gondolat, mint hideg zuhany érintett -, valójában ez lehetett a pokol egy fajtája, ha egyáltalán gondoltam erre, a poklot mindig a föld alatti tüzes helynek képzeltem, ahol a gonosz emberek, mint Hitler, örökké fognak égni. De, hogy a pokol közvetlenül itt, a földdel egyenlő szinten létezett volna - amit az azonos helyiségben lévő emberek nem látnak és nem hallanak? Vajon ez azt jelentené, hogy a földön maradunk, de soha többé nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az élőkkel kapcsolatba léphessünk?

Arra az anyára gondoltam, akit a fia nem hallott meg. Az asszonyra, aki a cigarettát kívánta. Magamra gondoltam, mennyire vágytam Richmondba jutni, de olyan helyzetben kerültem volna oda, hogy nem látnak meg és nem segíthetnek rajtam. Nagyon kívánni valamit, szinte elégni a vágyakozástól, de képtelennek lenni elérni azt - ez tényleg maga a pokol.

Nem "lehet", ismertem fel egyszerre. Ez volt. Ez volt a pokol: és magam is, akár ezek a testnélküli teremtmények, részese voltam. Meghaltam. Fizikai testemet elvesztettem. Olyan tartományban léteztem most, ahol semmiféle megértésre nem találhattam.

De ha ez volt a pokol, ha itt nincs semmi remény, miért van Ő mégis mellettem? Miért ver a szívem az örömtől, valahányszor feléje fordulok? Mivel ennek az utazásnak lenyűgöző módon Ő volt a legnagyobb élménye. Mindazt, amit láttam, valamennyi lelki megrázkódtatást, ami történt velem, nem lehetett a lényeggel összehasonlítani.

Ennek pedig egész egyszerűen az volt az oka, hogy a mellettem lévő Személyt nagyon megszerettem. Bárhová is néztem, Ő maradt figyelmem igazi középpontja. Ami egyebet láttam, semmi sem volt hozzá hasonlítható.

És ez volt még, ami megdöbbenett. Ha én láthatom Őt, a többiek miért nem láthatják? Ahhoz túlságosan ragyogó, hogy az élők szeme ránézhetett volna - ezt már megállapítottam. Azonban az élő embereknek, akikkel talákoztunk, biztosan érezniük kellett azt az áradó szeretetet, ami, mint hatalmas tűz forrósága sugárzott feléjük!

És a többieknek, akiknek már nem volt többé élő szemük, ami szétroncsolódhatott, vajon nekik nem kellett volna közelségében a lángoló szeretetet és irgalmat érezniük?

Hogyan nézhetek valakin keresztül, aki közelebb van és ragyogóbb, mint a déli nap.

Talán, mert...

Először jutott eszembe, mint legfontosabb, amire eddig nem gondoltam, és ami akkor történt, amikor tizenegy évesen a templom oltárához léptem. Lehetséges volt-e, hogy valóban, tényleg "újjászülettem", ahogy a pap mondta - új szemekkel megajándékozva, megsejtettem-e valamit is?

Vagy láthatták volna ezt a többiek is, ha nem az elveszett földi dolgokra irányították volna figyelmüket?

"Ahol a szívetek van..." Amíg a szívem arra vágyott, hogy Richmondba jussak, nem voltam képes Jézust meglátni. Talán elúzhettük őt látókörukből, ha figyelmünk középpontja valami másra irányult.

Megint tovább indultunk. Elhagytuk a tengeri támaszpontot, ütött-kopott utcáinak és söntésének környékét, és most egy széles, lapos síkság szélén álltunk, olyan térben, ahol úgy látszott, semmiféle idő nem befolyásolja az utazást. Utunk alatt eddig városokat kerestünk fel, ahol élők és holtak egymás mellett léteztek: azok a testetlen lények, akiket az élők nem is gyanítottak, valójában mégis közvetlenül azon emberek és dolgok felett lebegtek, amik után vágyakoztak.

Most, bár valószínűleg még mindig valahol a föld felszínén voltunk, egyetlen élő férfit vagy nőt sem láttam. A síkságon testetlen lények tömege hemzsegett; sehol sem lehetett egyetlen élő, fénytől övezett alakot látni. Ez az ezernyi ember már mind test nélküli volt, mint magam is. És ezek látszottak a legcsalódottabb, legmérgeesebb, legszerencsétlenebb lényeknek, akiket eddig láttam.

- Uram Jézus - kiáltottam fel. - Hol vagyunk?

Először azt hittem, óriási háborús színpadot látunk: az emberek arra voltak kárhóztatva, hogy egymással harcoljanak, vonaglottak, ütötték-verték egymást. Nem lehetett napjaink háborúja, mivel sem páncélcsovik, sem puskák nem voltak. Amikor közelebről néztem, semmiféle fajta fegyvert nem láttam, csupán meztelen kezeket, lábakat és fogakat. Aztán arra lettem figyelmes, hogy látszólag senki sem sérül meg. Itt nem folyt vér, a földön nem feküdtek a testek; az ütéstől az ellenfél pontosan ugyanolyan maradt, mint volt.

Noha teljesen úgy látszott, mintha egymáson feküdnének, mégis olyan volt, mintha mindenki a levegőbe sújtana; végül persze rájöttem, hogy valójában nem tudták érinteni egymást, hiszen nem volt testük. Nem tudtak ölni, habár egyértelműen ez volt a vágyuk, hiszen áldozatuk már halott volt. Mégis így rohantak egymásnak a tehetetlen dühöngés örületében.

Ha már előbb feltételeztem, hogy a poklot látom, most már biztos lehettem ebben. Eddig azt a nyomorúságot láttam, ami abból állt, hogy ahhoz a földi világhoz kötődünk, amiben nincs többé részünk. Most láttam, volt még a láncoknak más fajtájuk is. Itt nem voltak megfogható dolgok vagy élő emberek, akik a lelkeket fogva tartják.

Ezeket a teremtményeket az értelem, s az érzelmek megszokásai, mint gyűlölet, élvezet, pusztító gondolatok és elképzelések tartották fogva.

Az egymást elvétő harapásoknál és ütlegeléseknél még undorítóbban voltak a szexuális gyötrelmek, amelyekből sokat mutattak be lázas némajátékban. Hasztalan próbálkoztak körülöttünk olyan perverzításokkal, melyekről még

csak nem is álmodtam soha. Lehetetlen volt megmondani, hogy a kiábrándult üvöltözés, ami hozzánk is eljutott, valóságos hang volt-e vagy csak kétségbeesett gondolatok visszhangja. Ebben a testnélküli világban tulajdonképpen mindegynek látszott, amit valaki hirtelen vagy akaratlanul gondolt, körülötte azonnal mindenki számára láthatóvá vált, mintha a szavak kigondolása gyorsabb lett volna elhangzásuknál.

A legtöbbször cserélődő gondolatok valahogy annak nagyobb tudományával vagy képességével avagy múltjával függtek össze, akitől a gondolat származott.

- Ugye megmondtam neked! - Mindig tudtam! - Nem figyelmeztettelek? - visszhangzottak a rikácsolások újra meg újra. Émelygő meghittséggel fedeztem fel itt saját gondolataimat. Ez én voltam, ez volt a valódi hangom - a deréké, a kitüntetetté, a templomba járóé.

Húszévesen még nem alakult ki bennem semmiféle igazi testi szenvedély, mint azoknál a lényeknél, akiket a sötét közelében láttam tülekedni. Azonban az irigység csaholásában és a sértett önteltség hangjaiban túlságosan is magamra ismertem.

Ennek ellenére most sem ítélte el a mellettem Jelenlévő, csak azon szerencsétlen teremtmények iránti irgalom áradt belőle, akik a szívét törték össze. Biztosan nem az Ő akaratából voltak itt.

Akkor hát - mi egyéb tartotta itt őket? Miért nem keltek fel egyszerűen és miért nem mentek el innen? Semmilyen okot nem találtam rá, hogy például az a személy, akit egy férfi eltorzult arccal ütleget, egyszerűen miért nem megy el. Vagy az a fiatal nő miért nem megy ezer mérföldnyire attól, aki őrvíttően veri valóságosan ökleivel. Valójában ezek az örülten dühöngő emberek nem tarthatták meg áldozataikat. Pedig nem voltak kerítések. Valószínűleg mégsem tehették, hogy egyszerűen egyedül elinduljanak.

Akkor... akkor nincs "egyedüllét" a testetlen lények tartományában. Nincs a világegyetemben egyetlen egyéni sarok, ahol pedig nem léteznek falak. Egyetlen hely sincs, amit ne foglalnának el más lények is, akiknek minden időkre teljesen ki van az egyén szolgáltatva. Mi lenne, gondoltam, hirtelen pánikban, ha örökké ott kellene élnem, ahol legbensőbb gondolataim sem lehetnek az enyéme? Nem lehetne eltitkolnom, elrejtennem semmit, nem volna lehetőség a színlelésre, hanem annak kellene mutatkoznom, aki valóban vagyok.

Milyen elviselhetetlen volna. Hacsak nem mindenki ugyanazt gondolná körülöttem... Hacsak az nem vigasztalna, hogy más éppoly undorító, mint saját magam, amikor semmi mást nem tehetnék, mint hogy saját mérgünket egymásra fröccsenhetjük.

Talán ez volt ennek a visszataszító síkságnak magyarázata. Talán itt, az eonok vagy másodpercek folyamán, mindegyik teremtmény azok társaságát kereste,

akik éppoly gőgösek és gyűlölködők voltak, mint ők maguk, mielőtt még együttesen alkották az elátkozottak társaságát.

Talán nem Jézus hagyta el őket, hanem esetleg ők menekültek a fény elől, ami saját túsötétségüket mutatta. Vagy... tényleg olyan magányosok voltak, ahogy az először látszott? Lassankint észrevettem, hogy van itt még valami ezen a széles síkságon, ahol az egymással vívódó lények találhatók. Majdnem kezdettől fogva éreztem, de sokáig nem jöttem rá. Amikor viszont felfogtam, úgy ért, mint egy villámcsapás.

Az egész szerencsétlen síkságon látszólag fényből álló alakok lebegtek. Nagyságuk és ragyogó fényességük akadályozott abban, hogy előbb észrevegyem őket. Most, amikor már megláttam őket, miután a szemem feljük fordult, megfigyelhettem, hogy ezek a mértékkel nem mérhető alakok a kis teremtmények fölé hajoltak a síkságon. Tán még beszéltek is hozzájuk.

Vajon ezek a ragyogó lények angyalok voltak?

A mellettem lévő Fény is angyal volt? Azonban eszembe jutott a kis kórházi szobában kimondott gondolat: "Te Isten Fiának jelenlétében vagy."

Lehetséges volt vajon, hogy ezek a többi halottak, ezek az undorítók és méltatlanok, akárcsak én, ugyancsak az Ő jelenlétében voltak? Egy tartományban, ahol térben és időben az iménti, számomra ismert szokások követték egymást, nem állhatott-e a többiek mellett is úgy, mint ahogy mellettem állt?

Nem tudtam. Amit világosan láttam, csak annyi volt, hogy ezekből a síkságon kínlódó lényekből egyetlenegy sem engednek el. Kísérték, őrizték és segítették ugyan őket. az is világos volt, hogy erről egyikük sem tudott. Ha Jézus vagy angyalai beszéltek hozzájuk, bizonyosan nem hallották. Szívükből végtelen gyűlölet áradt; szemük csupán egy szomszédos alakot keresett, hogy megalázza.

Lehetetlen lett volna végignézni az egész síkság temérdek és legfeltűnőbb eseményét, ha magam is nem lettem volna láthatatlan.

Tulajdonképpen, miután észrevettem ezeket a ragyogó alakokat, zavarodottsággal kellett megállapítanom, amit egyébként az egész idő alatt éreztem anélkül, hogy a tényt tudatosítsam, hogy Jézus csak annyit mutathatott meg nekem ebben a pillanatban, amennyinek a felfogására képes voltam.

Az élő városokat és falvakat angyalok népesítették be. Jelen voltak az utcákon, a gyárakban, a házakban, még abban a barátságtalan söntésben is, ahol rajtam kívül senki nem tudott jelenlétükről.

És hirtelen rájöttem, hogy valamennyi eddig látott jelenetre ugyanaz a magyarázat. Ez pedig Jézus, a szeretet meglátásának hiánya volt.

Hogy ennek testi vágy, földi kívánság, önmagunkba fordulás az oka, az mindegy, bármi volt is az, ami fényének útjába esett, elválasztott tőle és ezzel haltunk meg.

VI.

Újra mozgásba lendültünk. Vagy inkább az előttünk lévő jelenet változott át valahogy. Kitágult. Más lett a fény mintha a levegő hirtelen átlátszóbb lett volna és ezáltal azt is megláthattam, ami valószínűleg eddig is itt volt.

Megint az történt, mintha Jézus csak annyit mutatna, amennyit meg tudok érteni. Először egy olyan lényekkel teli pokoli tartományt mutatott, amelyben ezek a teremtmények saját szenvedélyük rabjai voltak. Most, emögött, efelett, mindezen túl egy egészen új tartományt láttam! Szép, napfényes parkban hatalmas épületek álltak és a különböző építmények között bizonyos hasonlóság mutatkozott, az elrendezés módja egy jól megtervezett egyetemre emlékeztetett. A különbség csak az volt, ahogy a látottakat nevetséges lett volna egy földön lévő egyetemmel összehasonlítani. Inkább olyan volt, mintha a világ valamennyi iskolája és egyeteme az itteni valóságosnak egy-egy részletét utánozná.

Úgy tűnt, mintha hirtelen teljesen más dimenzióba, majdhogynem egy más létezési formába kerültünk volna. A háborús idők városainak lármája, a síkság rikácsoló hangjai után itt mindenén átható béke uralkodott. Beléptünk az épületek egyikébe és a hatalmas kapun keresztüljutva a magas mennyezetű folyosón haladtunk. Olyan csönd vett körül, hogy megijedtem, amikor benn embereket pillantottam meg.

Nem tudnám megmondani, férfiak voltak-e vagy nők, öregek, vagy fiatalok, mivel mindannyian tetőtől talpig lazán leomló kapucnis köpenyekbe burkolódtak, ami homályosan szerzetesekre emlékeztetett engem. A hely légköre azonban a legkevésbé sem hasonlított olyasmire, amit egy kolostorról képzeltem. Inkább óriási tudományos központ lehetett, ahol a kutatókat egyetlen nagy felfedezés lelkesítette. Mindenki, aki mellett elhaladtunk, elvégzendő feladatának rabja lehetett, nem sok szót váltottak egymással. Ennek ellenére, e teremtmények nem voltak barátságtalanok egymáshoz, inkább zárkózottnak mutatkoztak a tökéletes koncentráció miatt.

Ezek a lények, úgy látszott, mintha teljesen elvesztették volna önmagukat bizonyos hatalmas cél érdekében. A nyitott ajtókon át óriási, bonyolult berendezésekkel teli termekbe pillantottam be. A legtöbb helyiségben a csuklyás alakok nehézkes táblázatok és diagramok fölé hajoltak vagy ellenőrző táblák mellett ültek munkahelyükön, ahol fények vibráltak. Mindig büszke voltam kicsit tudományos tanulmányaim elkezdésére; az egyetemen kémia volt a fő tárgyam, melléktantárgy a biológia volt, s ezenkívül tanultam még fizikát és matematikát. Ha azonban itt valamilyen fajta tudományos munka folyt, az annyira eltért mindattól, amit ismertem, hogy még a tanulmányi ágat sem tudtam kitalálni, amin dolgozhattak. Valahogy úgy éreztem, hatalmas kísérlet folyhat itt, esetleg kísérletek tucatjai.

- Jézus, mit csinálnak itt? - kérdeztem.

Habár csak úgy lobogott belőle a tudás és noha tényleg éreztem, hogy e hatalmas "egyetem" minden tevékenységének forrása isteni eredetű, mégsem kaptam kérdéseimre semmilyen magyarázatot. Akárcsak előbb, most is szeretetét éreztem, a tudatlanságomat szánta, ami egész értetlenségemet okozta.

És még valamit éreztem... a körülöttünk lévő lényekben ugyan nyilván örömet leltem, mégsem ez volt a legutolsó amit mutatott, ennél még nagyobb dolgokat akart feltárni előttem.

Így követtem Őt e gondolat-birodalom több épületében. Beléptünk egy stúdióba, ahol bonyolult zenét szereztek és elő is adták, de egyszerűen képtelen voltam megérteni. Elöttem ismeretlen hangsor nehézkes ritmusú hangjai voltak. "Mire való ez?" gondoltam. "Bach az egyedüli kiindulás."

Aztán átmentünk egy könyvtáron, ami maga akkora volt, mint az egész richmondi egyetem. Bepillantottam az egyes helyiségekbe, melyek polcain, mennyezettől a padlóig értékes pergamen-, agyag-, bőr-, fém-, papírdokumentumok sorakoztak. "Itt gyűjtötték össze az egész világmindenség valamennyi fontos könyvét", támadt fel bennem a gondolat.

Rögtön tudtam persze, hogy ez lehetetlenség. Hogyan írhattak volna könyveket máshol is, nem csak a földön! A gondolat azonban bennem maradt, ha az értelmem el is vetette ezt a feltevést.

"Az univerzum kulcskönyvei", tért vissza állandóan a kifejezés, mialatt áthúztunk a hallgatag tanulókkal zsúfolt kupolatetős olvasóteremben. Aztán egyszerre csak feltűnt, szinte egy e melléképület szobácskájának ajtaján: "Itt található a föld központi gondolata".

Ezután kiértünk a csöndes, reánk várakozó parkba. Onnan pedig egy technológiai gépekkel teli épületbe jutottunk, egy furcsa világűr-szerkezetbe, ahová egy, valószínűleg vízzel töltött tartály feletti, keskeny híd vezetett. Egy óriási laboratóriumszerű helyiségbe kerültünk, valamiféle világűr-megfigyelő állomásra. Ahogy mentünk, egyre nőtt a csodálkozásom.

"Uram Jézus, ez... ez a mennyország?" bátorkodtam megkérdezni. a nyugalom és a ragyogás kétségtelenül mennyeknek tűnt. Így kellene hangoskodó énünkből az önmagunktól való megszabadulásnak megvalósulnia. "Amikor ezek a lények még a földön voltak, túljutottak-e vajon önző vágyaikon?"

"Igen, s azóta is fejlődnek ebben." A válasz fénysugárként világított ebben a törekvő, buzgó légkörben. Ha ez a fejlődés képes volna fokozódni, mégsem volna minden. Akkor is volna még valami, ami hiányozna ezeknek a higgadt lényeknek. Akkor hirtelen eszembe ötlött, vajon ugyanaz hiányzik-e, amit ott, az "alsóbb tartomány"-ban nélkülöztek. Vajon ezek az önzetlen, kutató teremtmények éppúgy elmulasztották Jézust észrevenni? Vagy talán azt, hogy Őt Istennek lássák?

Biztosan volt Róla fogalmuk, ismerhettek részleteket, utalásokat, mégis egyoldalúan keresték az igazságot. De az igazság keresésének szomjúságában elszakadtak magától az Igazságtól, aki itt állt közöttük, ők pedig könyvekben, kémcsovekben kutatták...

Nem tudhattam. Kimondhatatlan szeretete mellett saját zavarodott kérdéseimet fel sem tettem, mindegyik mellékesnek látszott. Végül is úgy gondoltam, talán nem mondhat el többet, mint amit úgyszólván látok: talán még nem értem meg arra, hogy magyarázatát felfogjam.

Az ő Személyiség e maradt számomra mindenekfelett a legfőbb valóság. Bármit mutatott is a továbbiak során, nekem Ő maradt mindvégig a v a l ó d i k ö z é p p o n t.

Talán ezért mulasztottam el éppen azt a pillanatot, amikor elhagytuk a föld felszínét...

Eddig az volt a benyomásom, hogy utaztunk, persze arról fogalmam sem volt, miképpen mehetett ez végbe, de az utazást magán a földön tettük. Sőt, mintha az elmélyedt gondolatok és tanulás "felsőbb szintje" nem lettek volna messze attól a "fizikai síkság"-tól, ahol a testetlen lények még a földi világhoz kötődtek.

Ezzel szemben most mintha a földet hagytuk volna magunk mögött. Már nem is láthattam. Most viszont mérhetetlen üresség volt körülöttünk, amitől mindig félttem, de ez nem volt félelmetes. Az óriási ürességben mintha valami megnevezhetetlen ígéret vibrált volna.

És azután, a végtelen távolban, igen-igen messze, valahogy szinte a jövőbe nézve... egy várost láttam. Sugárzó, a végtelenségig ragyogó várost, eléggé tisztán ahhoz, hogy az elképzelhetetlen távolság ellenére is láthassam. A fényesség a tiszta falakból és utcákból sugározhatott és a lényekből, akiket csak mozgásukról vettem észre.

Tulajdonképpen mintha fényből lett volna a város és benne minden, ugyanúgy, ahogy a mellettem lévő Személy is fényből volt.

Abban az időben még nem olvastam a Jelenések Könyvét. Csak bámulattal álmélkodtam a távoli színjátékon és azon csodálkoztam, milyen ragyogó kellett legyen minden épület és azok lakói, hogy ennyi fényév távolságból láthatók legyenek. Vajon ezek a ragyogó lények azok lennének, akik Jézust helyezték életük középpontjába - kérdeztem magamtól. Végül azokat láttam-e, akik mindenben és mindenkiben Őt keresték? Akik olyan jól és olyan közélről nézték meg, hogy maguk is a képmásává váltak? Amint ezen töprengtem, úgy tűnt, mintha két ragyogó lény elindult volna ebből a városból és a fény sebességével száguldván a végtelenségig keresztül egyenesen felénk tartana.

De amilyen gyorsan közeledtek felénk, annál sebesebben húzódtunk mi visszafelé. A távolság növekedett, a látomás elhomályosult. Ha a veszteség miatt fel is zokogtam, mégis tudtam, hogy tökéletesen látásom még nem tudna

többet, mint e tartomány, a távoli mennyország szikrányi részét elviselni. Amit lehetett, mindent megmutatott nekem; most pedig nagy sebességgel távolodtunk.

Falak kezdtek körülvenni. Olyan szűkek és skatulyaszerűek voltak, hogy néhány másodpercebe telt, míg újra felismertem a kis kórházi szobát, amit - ahogy nekem tűnt - egy étellel előbb elhagytunk.

Jézus még mindig mellettem állt, különben ki se bírtam volna az öntudatra ébredést, a korlátlan térből a cellához hasonló szobába való visszatérést. Az isteni város még mindig ott csillogott és ragyogott gondolataimban, felém intett és hívogatott. Teljes közönnyel észleltem, hogy a takaró alatt egy alak fekszik az ágyon, ami a parányi helyiséget majdnem betöltötte.

Hihetetlen volt ugyan, de Jézus mondta, hogy ehhez a betakart alakhoz tartozom és az Ő akaratából feküdt ott, mint egy darab fa a testem, akár tetszett ez nekem, akár nem. Közelebb kerültem ahhoz az alakhoz. Még eltöltöttek a látomások, de a fény kialudt. Kétségbeesetten kiáltottam utána, ne hagyjon el, készítsen elő a ragyogó városra, ne hagyjon magamra ezen a sötét és szűk helyen.

Mint régesrég, majdnem feledésbe ment történet derengett bennem, ahogy a kórház folyosóin és kórtermeiben elkeseredve kutattam, hogy rátaláljak arra az ágyban fekvő alakra. Életem legmagányosabb pillanatából kerültem aztán a legnagyobb állapotba, amilyent eddig nem ismertem. Jézus fényessége teljesen betölt és a gondolat, hogy el kell szakadnom tőle, több volt, mint amit el tudtam viselni.

Ahogy így könyörögtem, éreztem, hogy visszatér az öntudatom. Érzékeim zavarossá váltak... Már nem tudtam, miért küszködök. A torkom égett, s a mellem súlya majdnem összenyomott.

Kinyitottam a szemem, de volt valami az arcom előtt. Tapogattam a takarón, hogy megtaláljam, mi volt az, de a karom olyan volt, mintha ólomrudakat próbálnék emelni. Végre összeérték az ujjaim. Jobbkezemmel éreztem a balkezem gyűrűsujján az ováliskörű gyűrűt. Lassan körbe-körbe csavargattam, míg elborított a sötétség.

VII.

Négy beszélgetés kellett ahhoz, hogy Fred Owent beavassam történetembe. Minduntalan félbeszakított, kérdéseket tett fel vagy magyarázatot kért - és közölte, egyetlen szót sem akar kényszerből elhinni.

Most mégis teljesen nyugodtan ült, közben íróasztalomon a kvarcórám számai cserélődtek. Hallottam, amint a külső ajtó kinyílik meg becsukódik, a következő betegem érkezett. Az órára néztem: még volt tíz percünk.

- Ön... visszatért a földi életbe? - kérdezte végül Fred.

- Most így mondanám - válaszoltam. - Abban az időben minderről nem sokat tudtam. A következő két vagy három napig még elég gyakran voltam öntudatlan. Volt néhány lázas, nyomasztó álmom is - amilyen egy súlyos betegségben várható.

Ez volt akkor a fő dolog - mondtam. - Amikor visszanyertem újra a tudatomat, nagyon is tudtam a betegségemről. Fizikai nehézségeim minden egyebet kisöpörtek a fejemből. De amíg - a testemen kívül voltam? Azt sem tudtam, hogyan történt - akkor nem voltak fájdalmaim. Semmiféle testi érzésem nem volt.

A következőkben, amire biztosan emlékeztem - folytattam -, felnyitottam a szemem, iszonyú fejfájást éreztem és megpillantottam egy ápolónővért, aki rám mosolygott.

- Jó, hogy megint köztünk van - mondta. - Egy ideig azt gondoltuk, nem tudja leküzdeni.

Megnyaltam láztól kicserepesedett ajkam.

- Milyen nap van ma? - nyögtem ki.

- Szenteste, Ritchie közlegény. - Az ünnepi szabadságot megvonták a kórházi személyzettől - tette hozzá -, az influenzajárvány és a kórházban előfordult súlyos tüdőgyulladások miatt.

Megpróbáltam másik kérdéstről gondolkodni, csak hogy ne hagyjon itt. Valahogy el kellett volna mondanom neki a dolgot, ami történt velem.

- Igen - mondta -, majdnem minden nap esett a hó! Irwine hadnagy vagyok - tette hozzá.

- Nekem pedig éppen egy csodálatos élményem volt - fogtam hozzá. - Olyasmi, amiről a földön mindenkinek tudnia kell.

Köhögési roham tört rám. Irwine hadnagnak a hátam mögé kellett csúsztatnia a karját és fel kellett ültetnie, hogy egy korty vizet adjon.

- Ne beszéljen most tovább - mondta. - Később majd megint megnézem magát.

Arra gondoltam, tényleg, hogyan is kezdhetném elmondani? Az imént Istent láttam? A pokolban jártam? Bekukkantottam a mennyországba? azt hinnék, megbolondultam.

Ezután valahányszor bejött valaki a szobába, egész héten keresztül azzal próbálkoztam, hogyan írjam le a fényt, ami betöltötte ezt a helyiséget, hogyan mondjam el valamennyi fontos kérdését, amit hozzám intézett. De sohase jutottam néhány szónál tovább.

- Meg kell nyugodnia. Próbáljon meg nem beszélni - vélekedett az orvos vagy a nővér - és valóban, a hangom csak ziháló krákogás volt. Az ápolószemélyzetet nyilván jobban érdekelték a rideg tények, például az anyagcserém, a hőmérsékletem, az intravénásan beadandó folyadék mennyisége. A figyelmességből, amiben részesítettek, világos volt, hogy a szokásosnál súlyosabb eset voltam. Aztán lassacskán, ahogy teltek a napok, fokról fokra közelebb kerültem ahhoz, ami akkor a kórházi folyosón történt, amikor élményemben Jézust találtam az oldalamon.

- Mára lejárt az időnk - mondtam Frednek -, de ha akarja, holnap elmesélem Önnek, mit tudtam kiszedni az orvosokból.

Fred mostanában naponta jött, bár ez a rövid séta is kifulladásztotta a parkolóhelytől idáig. A következő délután volt tehát, amikor folytattam történetemet...

VIII.

Miután a röntgenkészüléknél elájultam - mesélték -, kis különszobára vittek a kórterem közelében, ahol megállapították a kétoldali tüdőgyulladást. A kórház mindent elkövetett érdekemben, ennek ellenére a következő huszonnégy órában rosszabbodott az állapotom - a "csodagyógyszer" feltalálása iránti kutatás 1943-ban még gyermekcipőben járt.

December 21-én kora reggel, huszonnégy órával később, mint ahogy öntudatlan állapotban a kis helyiségbe vittek, az ápolófiú rendszeres gyógyszerosztó körútja során bejött kis hálókamrámba és nem találta már meg a pulzusom. Ellenőrizte a lélegzetemet. Semmi. Aztán megmérte a vérnyomásomat. Megint semmi, s ekkor azonnal elrohant a szolgálatos orvosért.

Az ügyeletes orvos rögtön megjelent és maga is megismételte a vizsgálatokat, azonos eredménnyel. Végül felállt.

- Ez tényleg halott - mondta az ápolónak. - Ha befejezte körútját, készítse el a hullaház részére.

Nehezen mondta ki e szavakat. Már is elég halott van ebben a hónapban a Barkeley táborban. A karomat azért a gyapjútakaróra tette, a lepedőt az arcomra húzta és visszatért a kórterembe, hogy úgy segítsen az élőkön, ahogy tud.

A kis szanitéc befejezte körútját. És ez lehetett az a pillanat, amikor kétségbeesett, testen kívüli keresésben visszakerültem a kicsi helyiségbe és megláttam a lepedővel letakart alakot.

Körülbelül kilenc perccel később, így áll a kórházi jelentésben, a szanitéc visszajött, hogy a testet a hullaházba szállításhoz előkészítse. Azonban - a kéz a gyapjútakarón biztosan megmozdult!

Az ápoló újra az ügyeletes orvoshoz loholt. A tiszt visszatért vele, másodszor is megvizsgált és másodszor is halottnak nyilvánított. A fiatal szolgálatos kétségtelenül képzelődött a hosszú, magányos éjszakai műszak után!

S ekkor olyasmi történt, aminek az összes következményét csak évekkel később fogtam fel. Akkor, amikor elmondták nekem, persze meglepődtem, de nem döbbsentem meg annyira, mint ma, ha visszagondolok rá.

A szanitéc vonakodott az előjáró tiszt utasítását teljesíteni.

- Talán - javasolta - egy Adrenalin injekciót kellene közvetlenül a szívizomba adnia.

Egyrészt elképzelhetetlen volt, hogy egy közlegény a tiszt utasításával szemben ellenvetést tesz, különösen orvosi területen, ha a katona nem is volt képzett ápoló, a tiszt viszont orvos volt. Másrészt, amit az ápoló javasolt, orvosi szempontból nevetséges volt. Az igaz, hogy abban az időben a szívmasszázs és az elektromos sokk széles körű alkalmazása előtt, esetenként kísérleteztek a szívbe adott Adrenalin injekcióval, ha a szív kihagyott.

Ez azonban csak akkor történt meg, ha valamilyen közbejött esemény következtében, amúgy egészséges páciensnél szűnt meg a szívverés, mint például egy ittasnál, ahol remény volt rá, ha megindul a szívdobogás, az ember állapota is teljesen helyrejön.

Ha azonban az egész rendszer betegség, teszem azt tüdőgyulladás miatt omlott össze, nincs semmi hatása annak, ha a szívizmot néhányszor megdolgoztatják. Technikailag ki lehet mutatni pár percre a szívverést, ezzel azonban nem változik meg az általános állapot. Az én állapotom pedig, amit bármelyik orvos megállapíthatott volna, már nem volt megváltoztatható; az agyvelő ilyen hosszú idő után, oxigén nélkül reménytelenül tönkre kellett menjen.

A tanult orvos ennek ellenére elfogadta a tudatlan kis katona javaslatát, noha ténykedésének feleslegessége teljesen világos volt előtte.

- Hozzon kérem a gyógyszeres szobából egy steril csomagolásút - mondta neki. Amikor az ápoló újra megjelent, a tiszt megtöltötte az injekciós tűt az Adrenalinnal és a tűt a szívembe szúrta.

Először csak szabálytalanul, de megindult a szívverés. Aztán, amikor még mindketten hitetlenül figyeltek, a ritmikus érverés megerősödött.

Egy pillanat múlva megindult a lélegzés. Vérnyomásom emelkedett. Lélegzetvételem erősebb lett...

Gyógyulásom azonban semmiképpen nem volt azonnalinak mondható. Három napba telt, mire teljesen magamhoz tértem, öt napba, hogy a kritikus esetek listájáról töröljenek, két hétbe, míg újra felkelhettem. De csak most, miután huszonhét évi saját praxis van mögöttem, tudom elképzelni a személyzet zavarodottságát, ahogy gyógyulásomat figyelték. Idővel elég jól éreztem

magam ahhoz, hogy kérdéseket tegyek fel a az azon az éjszakán szolgálatos orvosnak, valamint a szanitéc fiúnak, akinek megmagyarázhatatlan előérzete helyesnek bizonyult, de mindkettőjüket egy egységgel a tengerentúlra helyezték. Engem viszont személyesen meglátogatott dr. Donald G. Francy, a parancsnoktisztt, akinek az ügyeletes tiszt jelentette azon estének eseményeit. Dr. Francy a gyógyulásomat " a legmeglepőbb orvosi esetnek" nevezte, "ami vele előfordult" és évekkel később egy közjegyzőileg hitelesített előadást írt a következő címmel: "George G. Ritchie közlegény... rövid látogatása a tulajdonképpeni halálban és teljes felépülése természetfeletti eszközökkel magyarázható."

IX.

Abban az időben azonban a gyógyulásom részletei alig érdekeltek, meséltem Fred Owennek. Az életbe való visszatérésemet szerencsétlenségnek tartottam, haragudtam volna azokra, akik egészségem helyreállításán fáradoztak, ha egyáltalán lett volna ehhez erőm.

Leginkább csak az ágyban feküdtem, mint egy nagybeteg fiatalember és a hálókamrámban ért rendkívüli találkozással vívódtam. Jézusra gondoltam. Szerettem volna másoknak is beszélni róla. Azon csodálkoztam, hogyan tudtam élni eddig anélkül, hogy láttam volna.

Úgy éreztem, legkönnyebben akkor tudtam elviselni a Tőle történt elválasztásomat, ha valaki bejött a szobámba. Ápolók, nővére, orvosok, nekem mindegy volt; a szívem gyorsabban vert, ha valaki megjelent. Irwine hadnagy - Retta volt a keresztnéve, ahogy megtudtam, persze nem mertem így szólítani - különösen hűségesen "nézett be", ahogy mondta és minden alkalommal megpróbáltam mesélni neki az élményemből. "Olyan volt, mint a legfényesebb nap, amit ember elképzélhet, de nem volt az az égető nap..." Abban állt a nehézségem, hogy nem találtam szavakat még a legkisebb részlet kifejezésére sem és rájöttem, hogy kísérleteim csak megzavarták.

Visszatekintve úgy gondolom, Retta Irwine nem lehetett több, mint huszonhat vagy huszonhét éves, csinos szőke, ápolt külsővel, megnyerő mosollyal, de az én fiatal szememben középkorú, idősebb nőnek tűnt, akinek kiönthettem a szívemet. Mivel a Fényt és a világot, ami feltárult előttem, nem tudtam neki elmagyarázni, így hát orvosi kiképzésemről meséltem neki és arról, hogy már három hete meg kellett volna kezdenem az egyetemi előadások hallgatását. Ez mindjárt jobban tetszett neki. Nagyszerű volt beszélgetni vele. Emberi arcba tekinteni, látni, ahogy visszanéz rám, azelőtt vajon miért nem vettem észre ezt a csodát?

Mihelyt ki tudtam valahogy vánszorogni a nagy kórterembe, magamra maradva szellemeim még inkább gyötörtek, ezért kérlelni kezdtem őt, helyeztessen vissza a megszokott ágyamba, ahol jobbról, balról emberek közt fekhettek. Magam is meglepődtem ezen a kívánságomon, ahogy visszaemlékeztem élményem előtti viselkedéseme: mindig is félnék, sőt zárkózott alak voltam. Csak a cserkészek és a diákok között tudtam könnyebben feloldódni és velük is csak azért, mert ugyanazzal a csoporttal nap

mint nap találkoztam. Most egyszerre úgy éreztem, hogy teljesen idegen embereket, mint régi ismerősöket üdvözlök. Úgy látszott, hogy az a teljes egyedüllét, ami akkor tört rám, mikor ezen a kórtermen láthatatlanul áthúztam, váratlanul gyökeresen megváltoztatott.

Esténként, amikor eloltották a lámpákat, és a beszélgetés is abbamaradt, csak feküdtem és az ágyak közti folyosóval szembenlévő éjszakai lámpák sorát bámultam, visszagondoltam annak a szokatlan éjszakának minden mozzanatára, amelyen maga a Fény lépett be ezekbe az egyhangú fabarakkokba. Vajon még most is itt volt? Szerettem volna tudni. vajon csak azért nem láthatja senki közülünk, mert fénye annyira elvakítaná emberi szemünket?

Nagyon elcsüggedtem, alig mertem másoknak mesélni arról, ami velem történt. Elcsüggedésem mellett azonban egy kis önvédelem is akadt. Jobban élveztem a kórterembeliek újonnan szerzett barátságát annál, semhogy megkockáztassam, hogy furcsa különecnek nézzenek.

De minden éjjel, órákon keresztül azokra a képekre, hangokra, azokra a hihetetlenül eleven benyomásokra gondoltam. Először a pokoli tartományra emlékeztem vissza, amit a leghosszabb ideig nézhettem.

Ahol az emberek, akik már nem tartoztak ehhez a földhöz, mégsem menekülhettek - szenvedélyeik rabságából, vágyaiktól, gőgjüktől, ami még itt is uralkodott rajtuk. Aztán abban a tartományban tett rövid látogatásra gondoltam, ahol az emberek már elhagyták saját énjüket, ahol minden az igazság önzetlen kutatása érdekében történt. Ahol már-már azt hittem, hogy a mennyben vagyok, míg végre feltárult a villanásnyi kinyilatkoztatás: az isteni város. Mindössze egyetlen pillanatig láthattam, mégis az összes tapasztalatból ez állt legtisztábban a szemem előtt. És ez fáj a legjobban.

Vajon mit jelentett mindez? Miért láthattam ilyen dolgokat, miért nem mutatják meg minden embernek? És legfőképp, mit kezdjek most ezzel az egészszel?

Ezt kérdezte Fred Owen is, amikor belevetette magát a mellettem lévő karosszékbe, szavait a nehéz légzés miatt nehezen ejtve ki.

- Történt aztán valami változás? Úgy gondolom, az Ön életében. És abban, amit azóta csinált. Egyébként, bár nagyon izgalmas lehet, ha valakinek belső kapcsolata van az Istennel és minden egyébbel, mégsem tudom belátni, hogy ez olyan sokat jelenthet.

Belső kapcsolat... Ezekben a szavakban leheletnyi - irigység lett volna? Ha igen, akkor nyilván nem sikerült megértetnem vele az élmény lényegét.

Nem körutazás volt ez az égben, emlékeztettem Fredet. Ha egyáltalán láttam a mennyországot, akkor is csak szörnyű távolból és elérhetetlenül olyan ember számára, amilyen voltam vagy elképzeltem, hogy majd leszek. Éppoly kevésbé

hittem abban, hogy én, mint húszéves fiú, belenéztem a pokol mélységeibe, nem láttam például a tüztengert, amiről a Biblia ír.

Amit azonban az életben ezután láttam, amit nyilván mindenki, akárcsak én is, tapasztalhatott, az épp elég pokol volt. Elég pokol ahhoz, hogy egy életre tartózkodjam minden olyan magatartástól, gondolkodásmódtól, minden előnytől, ami az ott látottakhoz hasonlónak tehet. Számomra azon texasi éjszaka óta nincsenek véletlenek, meséltem Fradnek, nincsenek az emberekkel "jelentéktelen" találkozások. Azóta minden napom minden percét egy teljesebb világ létének tudatában töltöm.

És elég furcsa, de nem a rémület, hanem azon világ nagyszerűsége nehezítette meg számomra az életbe való visszatérést. Tovább kellett élnem, pedig magam tapasztaltam mi a különbség Jézus szeretete és a világ között, ezért a betegségemet követő évek életem legnehezebb éveit voltak.

- És történt valami változás? - kérdezte Fred.

Tudtam, hogy a teljes őszinteség kedvéért becsületesen el kell még mesélnem Frednek mindazt, ami a következőkben történt.

X.

Három héttel Krisztussal történt szokatlan találkozásom után Irwine hadnagy váratlan jó hírrel állt meg az ágyamnál. A virginiai orvosi kollégium egy hallgatói helyet fenntartott számomra! Mihelyt elindulhatok keletre, jelentkezhetek!

Megint egyszerre megkezdődött gyógyulásomért a versenyfutás az idővel: minden elmulasztott tanítási nap több ismétlést, kevesebb eshetőséget jelentett, hogy a programmal lépést tudjak tartani.

- Magának ennie kell - mondta Irwine hadnagy minden alkalommal, amikor látott. - A betegeknek nem szabad megmutatnunk kórlapjaikat, de azt biztosan mondhatom, hogy addig innen nem engedik el, míg további 15 fontot fel nem szed.

Így hát ettem, teletömtem magam krumplipürével, ami úgy akadt meg a számban, mint a dagasztó, tejet ittam, míg már a tejesüveg látásától is felfordult a gyomrom.

Végre egy tiszta, szeles, késő januári napon, pontosan egy hónappal az orvosi kiképzés tervezett megkezdése után, megkaptam elbocsátásomat a Barkeley tábor kórházából. Ott álltam, a kezemben lévő menetjegyre bámultam. A katonaság nemcsak helyet biztosított, hanem ágyat is a vonat hálókocsijában, ami Abilene-ből másnap délután indult, eddig soha nem látott luxus egy kiskatona számára és elég figyelmeztetés ahhoz, hogy felépülésem még nem volt az igazi. Elbocsátáskor a papíron a testsúlyom 120 font volt. 40 fonttal kevesebb, mint amivel jöttem. És tudtam, hogy ez a 120 font legalább 15 fonttal volt több, mint amennyi voltam...

De ez nem számított, fő, hogy az orvosi kiképzésre mehettem: biztosították a helyemet! Felhívtam a mostohaanyámat, hogy értesítem, mikor érkezik a vonat Richmondba. Az egész idő alatt, míg a kórházban voltam, rendszeresen írt, nyugtatott, megérti, olyan beteg lehetek, hogy nem tudok válaszolni. Örültem, hogy ezt ráhagyhattam, a kórházirodának pedig hálás voltam tájékoztatásukért. Sose voltam különösen jó kapcsolatban vele.

Kibámultam a pullmankocsi ablakán, amíg a vidék elsuhant előttem. Texarkana... Little Rock... Memphis... különböző vonatok, különböző mozdonyok, melyekhez a kocsimat csatolták, útban kelet felé.

Nyugat-Virginiában Charleston felé az út emelkedni kezdett. Aztán átléptük a virginiai államhatárt. Corvinton, Clifton Forge, Waynesboro - micsoda remek volt mindez! A megáradt folyók, az erdők, ahol cserkészcsapatommal táboroztam. Aztán a Blue Ridge keleti lejtőjén haladtunk lefelé Charlottesville-be és végül Richmondba.

Mire a várost elértük, újra sötét lett, 48 órája, hogy Abilene-ben a vonatba szálltam. A vasúti híd alatt az ünnepesti forgalom araszolt, lökhárító lökhárító hátán, a latyakos utcákon keresztül. Menetirányban ki tudtam venni a korai télies félhomályban a főutcán a raktárház óriási téglatömbjét. Dobogó szívvel bújtam a kabátomba.

A gyengeségtől-e vagy az izgatottságtól, hogy otthon leszek, remegtek a lábaim, és a kabát súlya majdnem a földre tepert. A vonatablakon át láthattam, hogy a peron tele van utasokkal, a legtöbb, akárcsak én is, egyenruhás.

Akkor megláttam a mostohaanyámat. Magas, vékonyabb, mint ahogy emlékeztem rá, csípőjéig érő barna haja a kalapja alatt kontyba tűzve. A peronon sétálgatott, maga után húzva a tízéves Henryt.

Kiemeltem a cuccomat az ülés alól és azzal kínlódtam, hogy a lépcsőn lejussak. Abilene-ben kijelöltek valakit, hogy a nehéz hátizsákot a vonathoz vigye. Anya fedezett fel, amint a lépcsőkön lejutottam. A következő pillanatban átölelt, miközben Henry a hátamra próbált mászni. Anya nem szólt semmit a külsőmre, de néhány lépés után csöndesen a hátizsákom után nyúlt és elvette. Az utcára vezető lépcsők helyett a lifthez vitt és egész idő alatt családi újságokkal árasztott el. Bruce Gordon meghűlt, ágyban fekszik. Karácsonykor egyedül voltak apával és a távolból, velem. Dabney mama másnap reggelre meghívott Moss Side-be - "Lángosra, ebben biztos lehetsz!" -, még mielőtt 9-kor a kollégiumban kell jelentkeznem.

Akkor este később, amikor Henry és Bruce Gordon már aludtak, anya meg én a nappaliban üldögéltünk a karácsonyi tojáslikőr mellett, amit mostanáig őrzött a részemre.

- George?

Felpillantottam és láttam, hogy barna szemével rám néz.

- Veled történt valami, George. Tudsz valamit mondani erről?

Egy kicsit tehetetlenül vonogattam a vállam. Gyerekkoromban mindig sejtettem, hogy tud olvasni a gondolataimban. És egyszerre, ott az ismerős szobában, a kandallón apa fényképével, különös dolog történt. Miután hetek óta próbáltam valakinek elmondani élményemet, most úgy éreztem, hogy képes vagyok rá. Kitártam a lelkem. Épp a mostohaanyámnak, annak az asszonynak, akivel egy életen át vonakodtam beszélgetni. Ki tudtam fejezni azt, amit eddig senkinek se tudtam.

Hallottam magam, ahogy mesélem, miképp ugrottam ki az ágyból, s hogyan fordultam vissza, amikor megláttam egy fiatalembert, aki az ágyban feküdt. Hallottam magam, amint a Richmond felé száguldó furcsa repülésről mesélek. Majd a Barkeley táborba való visszatérésemről és saját magam kereséséről. A Fényről és az utazásról, amit tettünk...

Szótlatlanul hallgatta az egész beszámolót, még a helyét is alig változtatta meg közben a heverőn. Olyan szemekkel vizsgálta arcomat, ami előtt semmi sem marad figyelmen kívül. És mialatt beszéltem, valamire rájöttem, mert csodálatos volt ez a szóáradat egy nehezen forgó nyelvű fiatalember részéről, amilyen voltam. Nem volt nehéz beszélnem, mert tényleg hitt nekem. Ugyanakkor még valami történt, s ez meglepő változás volt, ugyanis egyszerre csak nem George Ritchie mostohaanyja ült velem szemben, hanem Mary Skeen Ritchie, akinek megvan a saját élettörténete.

Életemben először láttam így a bátor fiatalasszonyt, aki nemcsak Mary Jane és az én anyám szerepét vette át, hanem a nevelőét is, egy olyan családban, ahol az apa csak a hétvégeken jött haza. Bár tovább meséltem, "hallottam" közben, amit egyszer apa mondott, valamit, amit azelőtt soha nem tartottam fontosnak: mostohaanyánk vállalta, hogy három évig vár, míg saját gyereke lesz, hogy magát teljesen Mary Jane-nek és nekem szentelhesse.

Folytattam az elbeszélésemet, a mennyei városról meséltem és arról, mennyire vágyódom arra, hogy közelebből is lássam. Először értettem meg azt is, hogy Dabney mama nyilván ellenezte apa új házasságát. Különből miért emlékeztetett volna annyiszor, hogy az igazi anyám nem Mary Skeen volt. Emlékeztem, hogy tizenéves koromban magamba zárkoztam, milyen makacs és gyűlölködő voltam; most azonban átéreztem azt a szívfájdalmat, amit az előttem ülő szeretetreméltó asszonynak okozhattam.

Miután a történetemet befejeztem, egy ideig mindketten csöndben ültünk.

- George - suttogta anya végül -, Isten nagy igazságokat bízott rád.

Még most is azt teszi, gondoltam! Amíg arról a tökéletes elfogadásról meséltem, amiben engem részesített, egész új érzés született bennem, az Ő akarata szerint elfogadtam az anyámnak.

Miféle titokzatos erő segített, hogy el tudtam mondani tapasztalataimat? azon törtem a fejem, mit vár tőlem az Isten egy ilyen találkozás után. Talán ez is része volt a válasznak? Egyszerűen az... hogy beszéljek róla?

XI.

Azonban, ha sokkal jobban sikerült is a hazatérésem, mint reméltem, másnap az orvosi kollégiumban a kezdet annál rosszabb volt. Több mint egy hónappal maradtam el a többiektől az osztályban; alig tudtam hazavinni a csomó könyvet, amivel megraktak, nem is szólva azok elolvasásáról és megértéséről. A professzorok azon a héten az előadásokon tíztagú latin szavakkal dobálóztak, a hallgatók körülöttem buzgón jegyeztettek, míg én legalább annyit szerettem volna megérteni, hogy miről is szólt a téma.

Az egészségem is ellenem dolgozott. Már az egyetem területén az egyik épületből a másikba történő oda- és visszamenet is kifulladásos és néhány percnél tovább nem tudtam egy előadásra odafigyelni. Esténként a fejemet felfeletem, amikor ráébredtem, hogy elaludtam az íróasztalomnál.

Az első félévben minden hallgató kapott egy egyszerű barna papírzacskót, amelyben különféle emberi csontok voltak - egy borda-, egy csigolya- egy singcsont és orsócsont - amiket fel kellett ismernünk. Egyik nap valahova leraktam az enyémet és aggódva igyekeztem vissza az anatómia laborba.

- Láttál egy zacskó csontot? - kérdeztem egy hallgatót, aki a bejáratnál ácsorgott.

Végignézett leromlott külsőmön.

- Bizony láttam, pajtás. Éppen itt áll előttem.

Fokozatosan egyre rosszabb állapotba kerültem. Gondjaim felemésztették a tanulási időt. aztán, hogy semmit se tudtam teljesíteni, ez még jobban aggasztott. A többiek mind olyan biztosnak, oly elégedettnek látszottak munkájukkal. ahogy a hetek teltek, úgy kezdtem érezni magam, mint zsenik közt az egyedüli gyengeelméjű.

Májusban aztán valami gyönyörű szép történt.

Pár éve ismertem már Marguerite Shellt, amióta fivére a richmondi egyetem diákja volt. Bob Shell rögtön a legjobb barátom lett és Marguerite-tal a házukban találkoztam először, Lawrenceville-ben, egy Richmondtól körülbelül 70 mérföldnyire fekvő kisvárosban. Kicsi, barna hajú lány volt, szeme olyan kék, mint egy áprilisi reggel égboltjának színe, így gondoltam. Marguerite Shell volt a legcsinosabb lány, akit valaha láttam. Találkát azonban nem kérhettem tőle, nem lehetek esélyeim nála. Igen közkedvelt lány volt és megismerkedésünk után rövidesen tényleg egy másik társammal kezdett járni.

Bob Shell most a V-12-es tengerészeti programnál volt a richmondi egyetemen. Egyik este felhívott a nagy újsággal: Marguerite és a barátja szétváltak.

Ez volt a meglepetés, de az még nagyobb volt, hogy amikor telefonon találkára hívtam, igent mondott. A benzin a háborús idők takarékoskodása miatt problémát jelentett, de rábeszéltem Dabney mamát, hogy adja kölcsön az akvamarinkék Oldsmobile-ját, meg elegendő benzinjegyet a lawrenceville-i utazáshoz. Az 1941-es Oldsmobile a legszebb kocsik egyike volt, amit valaha gyártottak, áramvonalaival, a hűtőn a krómdíszítéssel, s azt hittem, egész jó benyomást fogok kelteni, amikor Shellék kocsifeljárójánál behajtok.

Önbizalmam valahogy letört, amikor Marguerite a vállamon keresztül hátranézett a kocsiajtóból és megkérdezte:

- Hol van Bob? - Nyilván mindkettőnket várta, mégis jobban örült egyedül nekem, és egy igen szép esténk lett. Ezután azzal telt a szabadidőm, hogy a kollégiumban nyolcórás kilépő cédulákat, a családtól pedig benzinjegyeket kolduljak.

Nyár derekán már tudtam, hogy a leginkább arra vágyom: Marguerite legyen a feleségem. Persze azt is tudtam, hogy senkinek nem tehetek házassági ajánlatot anélkül, hogy az illető ne ismerje életem legfontosabb eseményét. Így hát többször nekifogtam dadogva, hogy elmondjam Marguerite-nek, ami Berkeleyben a kórházban lejátszódott. Azonban minden egyes alkalommal észrevettem, hogy arcszíne elsápadt, kék szeme egész ijedt lett, úgy hogy gyorsan témát változtattam. Világos volt, hogy az egész ügyet optikai csalódásnak vélte. Aztán, mint sok pár a háború alatt, megpróbáltuk beszélgetéseinket a felszínen tartani és ösztönösen menekültünk a halál és a jövő témájától.

Augusztusban felszólítottak, hogy jelenjek meg a szeminárium vezetője előtt. Levegőtlen kis szobájában közölte, jó lenne, ha mindkét tárgyból, a biológiából és a bakteriológiából a mostani félévben megfelelő jegyet hoznék, különben haladéktalanul visszaküldenek aktív szolgálatra. Sok mást is mondott, rosszálló megjegyzéseket tett agyam terjedelmére és azok fogyatékos ítélőképességéről szónokolt, akik felvettek engem a programba, mialatt vigyázzban álltam az íróasztal és az ajtó közötti egy méteren, és éreztem hogyan hagy el önbizalmam utolsó foszlánya.

Túlságosan foglalkoztatott saját problémám ahhoz, hogy fel tudjam mérni, ez az ember a többi hallgatónál is ugyanazt a gúnyos hangot alkalmazta, ami kétségtelenül a számbajöhető stratégia része lehetett, hogy ezzel a szívósak és magabiztosakon kívül kiválásszák az alkalmatlanokat, még mielőtt a kórházi orvosok elé kerülnek. számomra viszont minősítése egész egyszerűen saját véleményemmel egyezett: buta voltam ahhoz, hogy orvos legyek.

A következő hat hét alatt a szöveges könyvek és mikroszkópok fölé hajoltam, míg fejemben, mint elrontott hanglemezen ismétlődtek a szavak. Mindkét szaktárgyban a végső osztályzatom rossz volt.

Szeptember 25-én megint behívtak az irodába. Első szavai merevek és formálisak voltak. Azonnali hatállyal visszajelentkezés a Barkeley táborba. Ugyancsak mai hatállyal tengerentúli szolgálatra újra besorolás. Aztán még valamit személyesen fűzött hozzá:

- Ritchie, ha maga élve visszajön a háborúból, magam fogok gondoskodni arról, hogy magát se ebbe az orvosi kollégiumban, se bármely másikba soha ne vegyék fel. Maga a professzorok és a munkatársak idejét eltékozolta és visszatartott egy hallgatót a programtól, aki ezt a lehetőséget meg szerezhetette volna. Gondom lesz rá, hogy soha többé ne pazarolja az orvosi hivatásra idejét és pénzét.

Már nem emlékszem, hogyan kerültem ki a folyosóra. Csak arra hogy vidám emberek jöttek szembe velem, emberek, akiknek meg volt a helyük és ráébredtem, hogy a világon senkit nem érdekel, balra megyek-e vagy jobbra, a lépcsőn fel vagy lefelé - életem legsivárabb napja volt ez.

És egyben a huszonegyedik születésnapom.

Ezen a napon, amikor az életnek kezdődnie kellett volna, az enyém teljesen értelmét veszítette. Mi egyéb maradt, mint hogy visszamenjek gyakorlatozni a texasi porba, hogy esetleg valahol Európában vagy Ázsiában egy golyó elé sétáljak. Jézusom, miért, kérdeztem újra és újra. Miért nem maradhattam mindjárt Nálad?

Raadásul anya aznap estére "meglepetésként" nagy összejövetelt tervezett. Marguerite-et is meghívta, aki abban az időben Richmondban dolgozott. A testvérem, Mary Jane - a férje a Csendes-óceánon volt -, Marguerite idősebb nővére meg a férje és még sokan mások készültek hozzánk.

Aztán következett volna az ajándékozás, felköszöntők és kártyák, tele a jövőre szóló jókívánságokkal.

Lassan a szekrényemhez mentem és addig rakosgattam ki mindent belőle, amíg csak üres nem lett. Orvosi szövegek, füzetek, tele tintás oldalakkal, a zacskóm, a csontokkal. Hogyan kérhetném most meg Marguerite-et, hogy legyen a feleségem, miután semmilyen lehetőséget nem láttam, miképp tarthatom el a háború után - és egyáltalán visszajövök-e?

Milyen könnyű volna, jött önkéntelenül a gondolat, felmenni a laborba és egy pár hozzávalót a mozsárba keverni... Lehet, hogy orvosnak buta voltam, de a mérgekverésekről szóló előadásokat elég jól megértettem és nem lennék az első kivágott orvostanhallgató, aki ezt az utat választja.

A gondolat csak röpké pillanatig tartott, mert elnyomta egy másik. Az öngyilkosokra gondoltam, ki tudja milyen régóta lehettek abban a tartományban, ahol egy perc örökkévalóság volt, odaláncoltan ahhoz a valóságos állapothoz, amelyből menekülni próbálnának. Ha ma este nem tudnám elviselni Marguerite csalódottságát, hogyan tudnám mindörökké viselni? Láttam elkínzott szemüket, hallottam végnélkül ismétlődő "sajnálom"

kiáltásukat, amit soha nem hall meg az, akihez szól, és tudtam, hogy ezek mindvégig közém és minden komoly probléma közé fognak állni, úgyhogy képtelen voltam végezni az életemmel.

Odamentem a születésnapomat ünneplő vendégekhez. Elfűjtam tortámon a gyertyákat, felbontottam a szalagokat és a selyempapírokat, kacagtam a vicceken, amik arra vonatkoztak, mennyi pénzt keresnek az orvosok. Aztán, amikor a többiek elmentek, megmondtam, a dolgot anyának és Marguerite-nak.

A hír nem törte le őket, emlékeztettek, hogy mostanában mindig kiesik az osztály egynegyede. Ha nem éppen én lennék, egy másikkal esett volna meg, mondta Marguerite, valakinek el kell viselni a csalódást. Így már csak az esett rosszul, hogy a kislánytól el kellett búcsúznom.

"Azonnal" a katonasági nyelvhasználatban persze "határozatlan késsedelemmel"-t jelentett, úgy hogy majdnem három hétig tartott, míg megkaptam a parancsot, hogy visszajelentkezsem a Berkeley táborba. Egy kora októberi reggelen indultam el, három másik orvostanhallgatóval, akiket szintén elbuktattak és nem maradhattak tovább a kollégiumban. Társaim egyikének volt kocsija, egy öreg fekete Plymouth, így hát megbeszéltük, hogy együtt megyünk majd.

Egész jól éreztük magunkat, ahogy a csodás színű tájon nyugat felé robogtunk. Minduntalan apára kellett gondolnom, aki valahol Franciaországban volt. Négy hónapja történt a nagy X-napi invázió és apa egysége követte mélyen befelé Franciaországba a parti támaszpontok első fegyveres erőit. Az előretöréskor történt, amikor apa nagyobb összeget kapott a háborúhoz. a németek a visszavonulásukkor elpusztították Európa egyik legnagyobb természetes energia-lelőhelyeit: Franciaország és Belgium tőzeges lápját, a hatalmas természetes fűtőanyagtárolót. annak megakadályozására, hogy ez a kincs a szövetségesek kezébe kerüljön, a visszavonuló németek az alacsonyan fekvő lápot módszeresen elárasztották és ezzel azt remélték, hogy hosszú évekre használhatatlanná vált.

A problémát apának kellett megoldania: hat héten belül újra működőképes állapotot kellett teremtenie. Apa egy hős volt, nevét a hírekben és a hivatalos jelentésekben emlegették.

És a fia? Úton a csizmás táborba, pontosan oda, ahol tizenhárom hónappal ezelőtt volt.

Ennek a ragyogó októberi napnak egyetlen fénypontja számomra az a levél volt, ami egy hete érkezett Franciaországból, s azzal kecsegtetett, hogy apa karácsonyra hazajöhet. Haza! Együtt lehetne a család! Kivéve... vajon hol leszek én karácsonykor?

Első este Cincinnatiig értünk el, nem beszéltünk sokat, bizonyára a többieknek is lehettek problémáik. A következő napokon kicsit lazítottunk, egy mást váltottuk a kormánykeréknél, barátnőinkről meséltünk, a világ gondjáról,

halfogásról, melyeken nyáron részt vettünk vagy sem, - mindenről beszéltünk, kivéve a kollégiumot és a háborút.

Louisville, Memphis. A következő nap délutánján elértük a Mississippit és keleti partja mentén délnek tartottunk, Vicksburgnál kereszteztük a folyót. Mindkét partján üres kukorica- és cukorrépaföldek terültek el, barna csutkák mérföldeken keresztül az őszi napfényben, előttünk a Mississippi, egy fennsíkon Vicksburg. Pete ült a volánnál, míg mi, többiek a hídhoz vezető útelágazásokra figyeltünk, ahogy a térképeink jelölték.

A városban Pete az utcát választotta, amely a folyóhoz vezetett.

- Látsz valamilyen táblát? - kérdezte tőlem a vállán keresztül. A vezető mögötti üléséről félszemmel az út bal oldalát kellett volna figyelnem.

nem válaszoltam. Az utolsó mérföld alatt a szám teljesen kiszáradt, a gyomrom összeszorult.

Ennek a városnak a fekvése valahogy megdöbbenően, hihetetlenül ismerősnek tűnt: tudtam, soha nem voltam itt azelőtt, mégis pontosan emlékeztem, milyen lesz a part a következő forduló mögött. Hogyan fognak az utcák kereszteződni. Íme! Éppúgy, ahogy gondoltam: egyszerre biztos voltam benne, hogy ezen az úton egyenesen, néhány háztömb után fehér favázas ház következik, piros tetővel és az ajtaja felett a neonbetűkkel: "Cafe."

- Itt van! Balra! - a srác elöl, Pete mellett egy kis jelzőtáblára mutatott a sarkon.

- Ott hátul kell lennie a hídnak.

Pete lassabban hajtott és a kezét kitarította, hogy a balra fordulást jelezze.

- Kérlek! - A hangom rekedten szólt. - Ne állj meg itt. Hajts egyenesen tovább.

A srác, aki a táblát látta, felém fordult. - De a tábla arrafelé mutatott.

- Tudom. De én - én szeretnék még egy pár háztömbnyire ebben az irányban továbbmenni, ennyi az egész.

A kocsiban most mindenki rám nézett.

- Azt hiszem, valamire ráismertem - mondtam.

Pete a vállát vonogatta és a kormányt a továbbhaladáshoz igazította.

- Mennyivel tovább? - kérdezte és lassan hajtott előre.

A szívem túl erősen vert, semhogy beszélni tudtam volna. Egy tömbbel előttünk, a kocsni felém eső oldalánál, a sarkon ott volt a fehér, piros tetős

éjszakai kávéház. az ajtó feletti neon betűk a nappali fényben nem világítottak, de a jobb ablakban a sörreklám még villogott.

Itt volt a járda, ahol a férfi mellé szegődtem, aki nem láthatott meg. Ott volt a telefonoszlop, ahol oly sokáig álltam... milyen sokáig is? Miféle időben és miféle testben?

- Stop! kiáltottam, mivel Pete továbbhajtott volna a kis vendéglőn. Pete átállt a járdához a másik oldalra és megint éreztem, hogy a többiek meglepetten néznek rám. Pontosan ugyanolyan közönséges út volt, mint a többi tucatnyi, melyeken áthajtottunk, mióta elhagytuk Richmondot.

- Azt hittem, még sose voltál Mississippiben? - mondta Pete.

A kezem izzadt a kilincset fogva. Arra vágytam, hogy kiugorjam a kocsiból, az utcán keresztül a telefonoszlophoz szaladjak, hogy a tartókötelet elérjem, megragadjam és megrázhassam. Ki akartam nyitni a kávéház ajtaját, bemenni és figyelni, észrevesznek-e. Valamit kérdezni. Hány óra? Bármit, csak hogy a hangomat és valakinek a válaszát hallhassam.

Elengedtem a kilincset, kényszerítettem a szemem, hogy ne nézzem a sarki fehér kávéházat.

- Én is azt hittem - mondtam.

Mi egyebet mondhattam? Hogy egy éjszaka itt jártam, míg Texasban a kórházi ágyban feküdtem?

Pete türelmetlenül elfordította a kormányt, visszament a tábláig és a lejtős úton a hídhöz hajtott. Az ujjam pedig az ölemben fekvő térképen egy vonalat követett - Abilene, Texas - Arkansason át - Louisianan keresztül - egy egyenes vonalat Abilene-ből kelet felé Vicksburg, Mississippi irányában. Amikor a széles, barna víztömeg fölött hajtottunk már, egy hang szólalt meg bennem.

Tehát itt voltam. Vicksburg, Mississippinél. Itt történt, amikor abbahagytam a lebegő, testnélküli repülést. Itt álltam meg és gondolkozni kezdtem, majd visszatértem...

XII.

Ez alkalommal csak két hétig maradtam a Barkeley táborban. Azok a katonák, akikkel kiképeztek, persze már nem voltak itt, szétküldték őket a világon mindenfelé a háborús frontokra, és azóta a vonaton további újoncrakományok érkeztek és távoztak. Rövid orvosi kiképzésem alapján az az orvosi igazgatási testülethez osztottak be, hogy ott várjam harctéri kórházba helyezésemet. A közbenső időben a Barkeley táborban ugyanazokat a gyakorlatokat végeztem, mint a többiek: naponta tíz óra menetelés a szemet szűrő, torkot kaparó porban.

Első szabad órámban lestopoltam egy autót és a kórházba mentem, hogy Irwine hadnagyot megkeressem.

- Buta üzemzavar - mondta, mikor az orvosi kollégiumbeli szerencsétlen ügyemről meséltem.

- Maga még egyszerűen nem volt rendben, tudja, amikor innen elment. Legközelebb, a háború után, majd jobban fogja csinálni.

Annyira bízott bennem, hogy nem meséltem el neki, amit a szemináriumvezető mondott. szerettem volna viszont elmesélni a Vicksburgon át történt utazást, ahogy megláttam a kávéházat, ahol akkor álltam, miközben testem valójában a kórházi ágyban feküdt. De szerencsétlen kísérleteim, amikor Marguerite-nak akartam elmondani tapasztalataimat, valamire megtanítottak. Azon éjszaka történetének elmondása különös erőt kívánt - olyan erőt, amihez Isten segítsége kellett. Ehhez azonban megfelelő időre volt szükség, ahogy anyával a nappali szobánkban, Richmondba visszakerülésem estéjén sikerült.

Ez nem olyasmi volt, amivel magam rendelkeztem, saját elhatározásom nem volt elég hozzá, hogy beszéljek róla. Különbben most is mindent elrontanék, ahogy Marguerite-tal történt.

November elején a Rucker táborba, Alabamába küldtek, hogy a 123-as mentesítő kórházban orvostechnikus asszisztensi kiképzést kapjak. Európában nagy harcok folytak, így amilyen gyorsan csak lehetett a személyzet összeállt és egységeket alakítottak ki mint a 123-ast is, hogy a frontra küldjék. Csak egyetlen szabadságoslevelet kaptam a hétvégére, közvetlenül a hálaünnep előtt, hogy Alabamából rövid időre Virginiába utazhassak Marguerite-et és a családomat meglátogatni.

Anya még mindig várta, hogy apa karácsonyra hazajön, s most minden reményem erre összpontosítottam, hogy láthatom, mielőtt magam is Franciaországba hajózom.

A 123-as egység 1944 karácsony estéjén szállt vonatra a Rucker táborban, hogy a Kilmer tábor, New Jersey érintésével behajózzon. azon az éjszakán, amíg az álló helyzetben való alvással kísérleteztem, gondolataim minduntalan a legutóbbi karácsonyestére tértek vissza, amikor egy kórházi ágyban arra ébredtem, hogy fáj a mellem és arra emlékeztem, akinek Lénye a legszeretetremlétebb volt, akit valaha ismertem.

Hol volt azóta ez a Jézus, akivel akkor találkoztam? Nem változhatott meg, el sem távozhatott sehova - ez a Fény olyan mély hatással volt rám, el sem tudtam volna képzelni, hogy olyan hely vagy idő létezhessen, amit Ő ne töltsen be. Ez azonban csak szerény észbeli tudás volt. Miért nem irányítja most is a cselekedeteimet? Elvártad volna, mondtam magamnak, hogy senkit, akinek hozzád hasonló tapasztalata volt, senkit, aki a világmindenségben homályosan megpillanthatta magát a Szeretetet, nem izgathatnak már mindennapi gondok.

Engem bizony izgattak. Mégpedig rémesen! Bosszantott a három sorral előttem ülő hencegő őrmester, s fekete szivarjának szaga ami a vagon elárasztotta. Zavart, ahogy a 123-as emberei, legtöbben az északi államok nagyvárosaiból, délies kiejtésesen és kisvárosi felfogásomon derültek.

Ahelyett, hogy ebben a helyzetben egyszerűen leráztam volna magamról a dolgokat, úgy találtam, hogy sokkal jobban izgatnak, mint azelőtt.

Reggel felé sokáig állt a vonat valahol egy homályos vasúti sínen. Az út mellettünk haladt időnkint láttam a kocsik fényszóróit, melyek egy hidat kerestek. Téli hajnal volt, torkomban mintha vastag gombóc képződött volna. Az accai rendező-pályaudvaron voltunk, Virginiában, Richmondhoz közel, alig egy mérföldnyire az otthonomtól! Ott volt a régi fredeciksburg- és potomaci vasút mozdonyúnya, ahová Dabney papa szokott vinni, hogy a vonatokat figyeljük. És a híd! Ezerszer is megvettem az utat kerékpárommal a szülői ház és Moss Side között.

Karácsony reggel volt, és családom egy mérföld távolságban, ennek az útnak a másik oldalán. Elárasztott az eddig leküzdött honvágy. Arra gondoltam, vajon Henry és Bruce Gordon ébren van-e már, ők voltak fenn először mindig karácsony reggel. Vajon apa hazajött-e tegnap? Miután a világháború ezer mérföldre szakított minket, ebben a pillanatban lehetséges-e, hogy csak egyetlen mérföld választ el egymástól?

Hét óra tájban a kerekek egy lökéstől megcsikordultak és a vonat elindult. Előbb gyorsan, majd lassan ment, aztán megint megállt, így tartott egész nap, míg elérünk a Kilmer táborhoz, és életem leghosszabb karácsonyestéjéhez.

A táborban valahol egy telefonfülkéből beszéltem a családommal. Apa otthon volt, szenteste érkezett Richmondba. Behajózásunk napja persze ismeretlen volt, azonban 28-án kiadtak egy tizenkét órás szabadságot papírt. Arra nem volt idő, hogy Richmondba érjek, de ahhoz elég volt, hogy Washingtonig utazzam és vissza.

Így a családom felszállt Richmondban egy Washingtonba tartó vonatra, én pedig New Jerseyből indultam oda. Még mielőtt a vonat megállt, megláttam őket, amint a washingtoni Union Pályaudvar peronján vártak, bár eltartott egy pillanatig, amíg felismertem a sötét hajú férfit, aki anyám mellett állt. Apa haja még fekete volt, amikor Európába indult. Haja és az arca ráncos árulkodtak arról, amin keresztülment, ő maga csak szerencsés dolgokról beszélt: hogy milyen jól néz ki a család, mennyire fogom élvezni Franciaország szép tájait. Félórányi időnk volt, a túlsúfolt váróterem egyik padján ültünk. Aztán bemondták a vonatomat, ami visszaindult és az ablakból integettem, mígnem elvesztek a tömegben a többi búcsúzó között.

XIII.

A 123-as mentesítő kórház 1945 újév napján hajózott be az SS Brazilra, mialatt a Vöröskereszt a mólón fánkot osztogatott és a zenekar a "My Mama Tol Me-t" játszott. Három nap múlva a konvoj egy vad északatlanti viharba került. A 123-ast a hajó legfelső fedélzetén, éppen a kapitány hídja alatt helyezték el, de akármilyen magasan is voltunk, két napig csapkodtak a hullámok a fedélzeten és a víz a repedéseken csurgott keresztül.

Ilyen körülmények között főtt tojás volt az egyetlen táplálék, amit a konyha felküldhetett, de a legtöbben közülünk amúgy is tengeri betegek voltak és így enni sem tudtak.

A vihar ellenére a térségben még tengeralattjárók is lehettek. Számos, feszültséggel terhes órán keresztül ültünk örülden himbálódzó hálósájkjainkban, négyesével egymás fölé rögzítve, a mélységbe fűelve, amint az alsóbb fedélzetről tüzeltek és messze alattunk a vízben lövedékek robbantak. Mialatt a körülöttem lévő feszült arcokba pillantottam, kétféle érzésem volt. Attól a lehetőségtől, hogy megtorpedóznak és a jeges viharban mentőcsónakba kell szállni, éppúgy féltem, mint a többi srác. A halál lefolyása, a fájdalom és a pánik, éppoly félelmetes volt, mint azelőtt.

De ami magát a halált illeti, attól nemcsak, hogy nem féltem, hanem még kívántam is. Hiszen ha bekövetkezne, Nála lehetnék. Kijuthatnék ebből a szörnyű világból, ahol emberek azért szelik át az óceánt, hogy más embereket megöljenek és ahol egymás között is ritkán lehet szeretetet találni.

Január 16-án reggel 4 órakor az SS Brazil a francia kikötőn, Le Havre-on kívül a sűrű ködben horgonyt vetett. A növekvő világosságban a fedélzeti korláthoz nyomultunk, hogy elcsípjük Európáról az első pillantást. Lassan szállt fel a szürke köd: összenyomott acélsomók, amik valaha hajók lehettek, egy magányos fal, ahol házak sokasága állhatott - egyetlen híradó sem készített elő a szétbombázott város első látványára.

A kikötő túlságosan tele volt ékelve roncsokkal ahhoz, hogy hajónk közelebb jöhetett volna, így egy kis kikötői vízi járművel vittek bennünket a partra, ehhez csatlakozott a nyitott teherkocsik sora, melyek arra vártak, hogy a szállítmányt a Lucky Strike táborba, egy körülbelül hatvan mérföldnyire levő szárazföldi támaszpontra vigyék. A közben hulló, mintegy 5 cm vastag hóból és dobogó csizmáinktól a teherkocsik hátsó rakodótere hirtelen jéggé fagyott. A legtöbb katona a teherkocsi oldaldeszkái mögé bújt, hogy a mindenén átható orkán elől védekezzen, én azonban megkövülten álltam, amíg a városon keresztülözögtünk a leégett házak mentén haladva, amerre világos tapéták cafatjait csapkodta a szél. Újra meg újra apára gondoltam, ráncos arcára, megöszült hajára és most értettem meg igazán, hogy milyen is lehetett az invázió.

Lucky Strike-ban felállítottuk sátrainkat és tábori ágyainkon üldögélve azzal kísérleteztünk, hogy lábainkba valami érzést dörzsöljünk. Másnap reggel éppen élelemért álltunk sorba, amikor egy dzsip robogott be a táborba és a vezetője valami vonatszerencsétlenségről ordította. Bezúfoltuk magunkat minden rendelkezésre álló járműbe és az úton hallottuk az esemény részleteit. A baleset amerikai csapattal történt, éppen a mi SS Brazil egységünkkel, akik a vonaton voltak: a Vichy-féle francia erők szabotázsára gyanakodtak.

A legfelső fedélzetről valószínűleg a mi egységünket hajózták ki elsőnek és ez volt az egyetlen, amit az úton szállítottak tovább Lucky Strike-ba. A többieket, akik a hajón maradtak, több ezer katonát, vonat szállította egész nap, este pedig

átszálltak egy másik szerelvénybe, melynek kisméretű francia teherkocsijai "40 ember vagy 8 ló" szállítására voltak alkalmasak.

Már elmúlt éjfél, mire valamennyien a vonaton voltak és a sérült francia sínrendszeren megkezdődött a lassú utazás. Amikor St. Valery-en-Caux közelében az állomáshoz közeledtek, a vonatot titokzatos módon egy alig használt oldalsínparra vezették, ami az állomásépület előtt végződött. A szerelvény teljes sebességgel belerohant az épület téglafalába.

Soha nem láttam ilyen vérfürdőt, de el sem tudtam volna képzelni. Egyes emberek azonnal meghaltak, azonban sokkal több szorult a romok közé és segítségért kiáltozott. Leszakadt karok és lábak között lépkedtünk, a bennünket akadályozó fémroncsokkal küszködtünk, hogy hozzáférjünk bajtársainkhoz, akikkel a hajón érkeztünk. Egy századoshoz osztottak be és egy ideiglenes elsősegély sátorban dolgoztam. Orvosi készleteinket azonban még nem csomagolták ki a hajóból: az orvosnak és nekem sokáig csak egy kötözőöllónk volt, meg egy tú cérnával és néhány morfiuminjekciónk, szükség esetére.

Életemben először láttam ilyen nagy mértékben emberi szenvedést. Egykor azt gondoltam, hogy segíteni fogok az embereknek fájdalmaik elviselésében. Azonban természetes problémákra gondoltam, mint Dabney papa és az idegsorvadása. Amivel ma találkoztam, olyan szenvedés volt, amit egy csoport ember szándékosan okozott másoknak.

Ha ilyen óriásivá nőtt a gyűlölet - hiszen mi magunk is arra készültünk, hogy ugyanazt tegyük velük -, kicsoda kíván még ezután ilyen világban élni?

Annak a nyomasztó napnak a végén, amikor az utolsó sebesültet is elvitték a betegszállító kocsin a legközelebbi kórházba, azon töprengtem, egyeseknek megadatott, hogy meghalhattak, engem pedig a továbbélésre ítélték. Ezen a napon kortársaimat láttam meghalni és leszámítva szenvedéseiket, kicsit írgyeltem is őket. Miért a mi csapatunk volt az egyetlen, ami nem került a vonatra?

A következő hetekben folyton ez a kérdés gyötört, amikor bizonyossá vált előttem, hogy csak néhány sátorral, pár méterrel, alig egy-két lépéssel voltam távolabb attól, hogy Jelenlétebe kerülhetek, amit mi, emberek, halálnak nevezünk. A 123-ast Lucky Strike táborból a franciaországi Rethelbe, háromszázötven mérfölddel keletebbre helyezték, ahol a harci övezet csapatainak szolgálatában álltunk. Sátorvárosunkat - kórház, hálózás, étkezősátor - egy elhagyott kastély területén állítottuk fel, ahol a magas ablakok töröttek és sötétek voltak és a feljáró fordulójában gaz nőtt.

És míg ott a sebesülteket és haldoklókat ápoltuk, halálvágyam egyre jobban kínozott. A túlélés tényét büntetésnek éreztem, mintha Ő tagadna meg, akinek szeretete a legtöbbet jelentette számomra.

Egyik délután a kastély mögött fatönkön üldögéltem és megint csak Jézus jelenlétének eljöveteleért könyörögtem, amikor egy főtörzsőrmester érkezett futva a kert felől.

- Ugorj, katona! - kiáltott. - A C-sátorban a légierőktől egy őrmester térdsebe átkozottul közel van ahhoz, hogy elvérzik.

A C-sátorban mindjárt ráismertem: repülő zakó volt a katonaláda lábánál és ahogy megláttam, egész testem megfeszült. Három sáv fent és három sáv lent, a középen gyémánt: a pasas nemcsak őrmester volt, hanem főtörzsőrmester és minden főtörzsőrmester, akit ismertem, közönségesen beszélt, szellemileg alacsony színvonalú szájhős volt.

- Helló! A nevem Jack Helms. És a magáé?

Korombeli fiatalember volt, tábori ágyától az erős fájdalomtól és a morfium hatásától üveges szemmel nézett rám. Láthatóan nagy fájdalmai lehettek: amikor azonban megmondtam a nevemet, egy csomó mindent akart még tudni rólam, hogy honnan jöttem, mit szeretek csinálni, vannak-e testvéreim. A beszéd segít elterelni a fájdalmat, mondta.

Habár ő kérdezgetett, amíg a ruházatát cseréltem azon kaptam magam, hogy én is kérdeztem őt. Elmesélte, hogy Arkansasból, El Doradoból való, mint pincér dolgozott egy vendéglőben. Azon a reggelen aknára futott a dzsip, amit vezetett, szerencsére ő volt az egyetlen sérült.

Jött a doktor, hogy megvizsgálja a sebeit és nekem utasításokat adjon, hogyan tartsam azokat tisztán. Miután elvégeztem, amit előírt semmi okom nem volt rá, hogy tovább maradjak, mégsem mentem el. Volt valami ebben a Jackben - nem akarta, hogy őrmesternek szólítsák - valami, ami vonzott. Emlékeztetett valakire, de nem tudtam megállapítani, hogy kire. Nagy darab, jóképű fiú volt, erősen barnára sült arccal és sötétbarna szemmel; a mosolya pedig felejthetetlen volt. Száját ez a mosoly fültől-fülig húzta és meleg hálával borította el az embert, a nagy zöld sátrat meg az egész sáros transzportkórházat.

Már máskor is ápoltam térd sérüléseket és tudtam, hogy sokáig fájnak. Jack azonban ezt sose említette; úgy látszott, inkább az én problémáim érdekelték, mint a sajátjai. Amikor az orvoskollégiumban ért kudarcomról értesült, nagy buzgalommal tanácsolta, háború után rögtön menjek vissza az egyetemre és próbáljam meg még egyszer. Aztán még a nagy orvosi jövőmről beszélt.

Amikor arról az alakról meséltem, aki vissza akart tartani az iskolától, megint elárasztotta széles napfényes mosolya.

- Az emberek egy csomó hülyeséget beszélnek. Ha a sejtésem igaz, már nem is lesz az iskolában, mire maga visszakerül.

Mint orvostechikusnak, feladatomhoz tartozott minden, a tálcák hordásától az ágyazásig és injekciózásig, valamint a PX szupermarketra kellett jánom mindenféle megbízást teljesíteni. Mint a többi orvostechikusnak, nekem is maradt bőven időm, amikor a műszaknak vége volt.

Meglepetésemre mostanában azt vettem észre, hogy tovább maradtam, túlóráztam. Kire emlékeztetett Jack és miért éreztem vele olyan jól magam?

Kíváncsi lettem, amikor a második napon, hogy kórházban feküdt, megjelent a légierő egyik őrnagya és Helms őrmesterről érdeklődött. A katonai szolgálat szigorú kasztrendszerében tisztnek és közönséges katonáknak alig volt szolgálaton kívüli kapcsolatuk. Amikor bekísértem a C-sátorba, az őrnagy mégis leült Jack tábori ágyának lábához és egy félórát beszélgettek. Jack később elmesélte, hogy ez volt az a tiszt, akit a dzsipjén vitt, amit az akna elkapott és feldobott.

- Ezért természetes, hogy törődik velem.

Azt már tudtam, hogy a Jack körüli "természetes" viselkedés valahogy eltér a szokásostól. Az őrnagy további látogatásainál sem az tűnt fel ahogy Jack üdvözölte őt, hanem ahogy mindenkit egyformán köszöntött, aki megállt és beszélgetett vele... engem is beleértve. Nem tett különbséget az őrnagy és a térdét operáló törzsorvos vagy a közönséges orvostechnikus között aki az ágyneműjét cseréltem.

Egy héten belül Jack már gipszben sántikált, így valahányszor szabad voltam, elmehettünk együtt sétálni, először a kastély mellett egyszerűen átvágtunk a régen elhanyagolt kert gazos útján, aztán kimentünk a Rethel felé vezető országútra. Voltaképpen egy sebesült repülősnak segítettem a felépülésben. De közben az történt és ezt velem együtt Jack is sejtette, hogy bennem indult meg a gyógyulás.

Ezekon a sétákon mindenféléről beszélgettünk, iskoláról, gyerekkorról, karrieréről, és közben egyre inkább erősödött az az érzésem, hogy Jack Helms már azelőtt is ismertem. Megtudtam, hogy jó keresztény volt, protestáns, bár a katolikus templomba járt a családjával, amely adoptálta őt és aki minden elképzelhető szeretettel elhalmozta.

Egy napon aztán egyszerre csak anélkül, hogy keresnem kellett volna a szavakat, éppúgy, mint akkor mostohaanyámnál, arról az éjszakáról kezdtem mesélni, amikor a kórházi moziból kijöttem és az ápolótól néhány aszpirint kértem. És úgy, mint akkor, most is egyszerűen rátaláltam a szavakra. Mindent elmeséltem neki: ahogy a betegszállító kocsival a röntgenhelyiségbe vittek, ahogy az idegen kis szobában felébredtem és valaki mást találtam az ágyamban, ahogy az utcán Vicksburgban, a Mississippinél rá akartam venni egy járókelőt, hogy meghallgasson.

Másodszor történt, hogy képes voltam elmesélni élményemet. Jack arcáról visszatükröződő csodálkozás biztosított, hogy sose hallott még ilyesmiről, ami ehhez hasonlítana. Arc kifejezése azt is elárulta, hogy a legcsekélyebb mértékben sem kételkedik abban, amit mondtam. Meséltem a fényről, ami a kis hálókamrát, ugyanakkor valahogy az egész életemet is betöltötte és akiért eddig soha nem érzett szeretet lángolt fel bennem...

Itt megálltam és Jackre bámultam. Megint az volt az érzésem, hogy már azelőtt is ismertem. Különös volt ez, kezdettől fogva úgy éreztem, mintha régi barát volna...

Krisztus volt az, aki egész idő alatt Jack Helms szeméből rámtekintett.

Hát mégis elfogadott. Gondolt rám. Boldog voltam. Persze, hogy felismertem! Texasban a kórházi szobában találkoztam vele és most, ötezer mérfölddel távolabb találtam meg újra, egy dombon, Franciaországban. Ezúttal nem volt annyira tökéletes, hiszen egy gyarló ember volt a visszhangja. Végre megtudtam, kitől érkezett az üzenet.

Egyszerre minden világossá vált, aztán visszafordultunk az úton és a táborba igyekeztünk. Először egyikünk sem beszélt. Jacknek nem volt szüksége ahhoz, hogy az abba hagyott történetet tovább meséljem; elég volt figyelnie és tudta, amit gondoltam.

Vajon egész évi magányosságomat a világtól és a körülöttem lévő dolgoktól történt eltávolodásomat nem az a vágyakozás okozhatta-e, hogy szerettem volna ismét a Jelenlétébe visszajutni?

De rátalálsz-e valaha is, kérdeztem magamtól, amikor a dombra kaptattunk, ha csak visszafelé nézel? A személy, akivel a természetes valóságban találkoztam, volt mostani új alakja. Hiszen mindenható és mindenhol jelenvaló volt, nem létezhetett rajta kívül más idő. Rosszul tettem, ébredtem rá hirtelen, amikor a múltban kerestem, még akkor is, ha ez a múlt mindössze tizenöt hónapja történt.

Azon a délutánon, a Rethelbe vezető országúton tudtam meg, hogy ha Krisztus közelsége után vágyódom - és ezt mindennél jobban kívántam -, akkor az emberek közt kell Őt megtalálnom, akiket nap mint nap elém állít.

Elértük a kastély területét, miközben ezek a gondolatok kavargtak a fejemben. Hátulról mentünk be; ott volt a fatönc, amin alig több, mint két hete üldögéltem és könyörögtem, hogy engedjen meghalni. És akkor egyszerre még valamit megtudtam, ezen új felfedezések napján.

Könyörgésem válaszra talált.

Valami módon, amit sose értettem, tényleg meghaltam. Hosszú hónapok óta most első alkalommal nem magamon sajnálkoztam, önvádat, valamennyi önmagammal foglalkozó gondolatomat elhagytam, hogy magamat másnak áldozzam. Jack sebesülése és gyógyulása volt az utóbbi két hétben minden gondolatom; az érte folytatott gondoskodás mellett saját dolgom eltörpült.

És amikor magam a háttérbe kerültem, megtaláltam Krisztust. Furcsa volt ez, gondoltam:

Furcsa volt ez: gondoltam: Texasban is meg kellett halnom, hogy láthassam. Szeretném tudni, mindig meg kell halnunk kicsit, legalább valamilyen akaratos részünknek ahhoz, hogy többet láthassunk Belőle.

Jack már csak egy hétig maradt a kórházban, mielőtt visszatért a légielő támaszpontjára, de az a hét elég volt, hogy megerősítsük barátságunkat, ami harminc éve tart.

Mivel ma Kaliforniában, Malibu Beachben él, én pedig Virginiában, Charlottesville-ben, nem látjuk túl gyakran egymást, de minden egyes látogatáskor olyan élénken folytatjuk a beszélgetést, mintha most hagytuk volna abba Franciaországban az országúti ballagást.

Ezen országúti sétától fogva kezdődött a texasi Barkeley-beli halálhoz közeli élményemnek a további életemmel való kiegészítése. Az első lépés az volt, rájöttem, hogy ne a földöntúli Jézus látomását keressem, hanem bárhol rátalálhatok, akár a terített asztal fölé hajló arcokban is.

Ez a felfedezés nem volt könnyű egy fiatal katonának, aki egész életét egy déli kisvárosban töltötte. Római katolikusok, zsidók, négerok közt nőttek fel, abban a tudatban, hogy ezek az emberek nemcsak mások, mint mi, de nem is olyan jók. Ezért küldött Jézus irgalomból a 123-asba. Jackkel kezdődhetett el a dolog, mert Jackkel könnyen ment; Jackben fel lehetett fedezni Krisztust. Márpedig ez sokkal előbb történt, mint amikor a New York-i zsidóban, a chicagói olaszban vagy a trenton négerben láttam meg Jézust.

Más egyebet is megtudtam, ami először megzavart. Minél inkább meg tudtam látni Krisztust, a többi emberben, annál kevésbé nyomasztott a halál és a szenvedés, amivel egységünk foglalkozott. Rendes körülmények között ez pontosan ellentmondásnak látszott, mert minél több szeretetet éreztem embertársaim iránt, annál nehezebb volt látnom fájdalmaikat. Persze ez sose lett volna könnyű, mégis valahogy... elviselhetőbb lett, amikor gondolataim ismételten a texasi élményre terelődtek vissza.

Közben rádöbbsentem, hogy az emlékeimet megszépítettem, amikor csak Jelenlétének örömeire emlékeztem. De ha becsületesen arra gondoltam, hogy a "másik tartományban" sok minden egyéb, mondhatnám förtelmes dolog is volt, mint például a halálküzdelem jelenetei, ezek szinte borzalmasabbak voltak, mint a vonatronsok St. Valerynél. Bebeszéltem magamnak, hogy azért vágyom elhagyni a földet, mert egy jobb helyet ismertem meg. De lassan be kellett látnom, hogy ez így nem igaz: a futólag látott eljövendő világ egyfelől végtelenül fényesebb, de ugyanakkor végtelenül kegyetlenebb és rettenetesebb is volt ennél. Miért nem kínozott azon világ rossz oldalainak emléke, mint ahogy e világ negatív volta gyötört?

Olvasni kezdtem a Bibliát a sátram végében, és egyik nap egy zsoltárt találtam, ami magyarázathoz segített. "Ha a mennybe hágnak fel", olvastam a 139. zsoltárt, "ott vagy, ha az alvilágban vetek ágyat, ott is jelen vagy." Hát persze, ez volt a válasz: Jézus a pokol jeleneteiben is mellettem volt. A szörnyűségeket fényességén, irgalmán keresztül láttam még a legnagyobb mélységben is.

1945 májusában, amikor Európában véget ért a háború, a 123-as a megszálló csapatokkal együtt bevonult Németországba. Olyan csoporthoz kerültem, melyet Wuppertal közelébe egy koncentrációs táborba rendelték azzal a megbízatással, hogy a nemrég felszabadított foglyoknak, akik közt sok hollandiai, franciaországi és kelet-európai zsidó volt, orvosi segítséget nyújtson. Ez minden eddigi tapasztalatomnál megrázóbb volt; sokszor láttam hirtelen halált és sebesüléseket.

De a lassú éhhalál hatását látni, azokon a barakkokon fokról fokra haltak meg, rémülettel töltött el. Sokuknál már nem volt mentség, nem lehetett megakadályozni a halál bekövetkeztét. Tucatjával vesztettük el őket naponta, pedig gondoskodtunk a legsürgősebb gyógyszerekről és élelemről.

Most aztán igazán szükségem volt új elméletemre. Amikor olyan rossz volt a helyzet, hogy már semmit nem tehettem, azt csináltam, amit tudtam. A drótkerítéstörlesztők egyik végétől a másikig vándoroltam, az emberek arcába néztem, amíg csak nem találtam szembe magam Krisztus arcával.

Így ismertem meg Wild Bill Codyt. Nem ez volt az igazi neve. Valódi neve hét kimondhatatlan lengyel szótagból állt, de hosszan lelógó kormányzói bajusza miatt, amilyent a vadnyugati hősök képein látni, az amerikai katonák Wild Billnek nevezték el. Ő is egyike volt a koncentrációs tábor foglyainak, de valószínűleg nem lehetett ott régóta: alakja egyenes volt, szeme világos, energiája fáradhatatlan. Miután úgy beszélt folyékonyan angolul, franciául, németül és oroszul, mint lengyelül, ő lett a tábor nemhivatalos tolmácsa.

Minden lehető problémával hozzá fordultunk; maguk az iratok is gyakran akadályozták igyekezetünket, hogy az embereket visszaküldhessük családjaikhoz, mert még az is előfordult, hogy a származási helyek sem voltak feltüntetve. Bár Wild Bill naponta tizenöt vagy tizenhat órát is dolgozott, a fáradtság semmiféle jele nem látszott rajta. Míg mi, többiek már összeestünk a kimerültségtől, úgy látszott, hogy ő új erőt merít.

- Van időnk erre az öreg bajtársra - mondta. - Hiszen egész nap ránk várt.

A fogolytársai iránt érzett szánalom az arcáról sugárzott, s ez a ragyogás adott erőt nekünk is, amikor már-már teljesen kifáradtunk.

Éppen ezért nagyon elcsodálkoztam, amikor Wild Bill papírjai egy nap elém kerültek, 1939 óta volt Wuppertalban! Hat éve élt ezen az éhhalál diétán és mint a többi, ugyanolyan rosszul szellőztetett és betegségekkel fertőzött barakkokban aludt, mégsem mutatkozott rajta semmiféle testi vagy szellemi leromlottság.

Még meglepőbb volt talán, hogy a táborban minden csoport barátnak tekintette. Ő volt, aki elé terjesztették döntés céljából a bennlakók közötti veszekedések ügyeit. Csak később, amikor már hetek óta voltam Wuppertalban, döböntem rá, micsoda ritkaság ez olyan helyen, ahol a legkülönbözőbb nemzetiségű foglyok majdnem annyira gyűlöltek egymást, mint a németeket.

Ami a németeket illeti, ezek ellen olyan nagy volt a gyűlölet, hogy a már kiszabadult egykori foglyok fegyvert szereztek, a legközelebbi faluba rohantak és az első németet, akit megláttak, egyszerűen lelőtték. Feladatunk egyik része az volt, hogy ezeket a cselekményeket megakadályozzuk és megint csak Wild Bill volt a legnagyobb segítségünk, mivel a legkülönbözőbb emberekkel okosan tudott beszélni és azt tanácsolta nekik, hogy próbáljanak megbocsátani.

- Pedig nem lehet könnyű némelyiknek ezek közül megbocsátani - mondtam neki az egyik nap, amikor az ügyintéző központban teáscsészéink mellett ültünk. - Oly sokan vesztették el közülük családjukat.

Wild Bill hátrahajolt az egyenes széken és a teáját szürcsölgette.

- Mi Varsó zsidónegyedében laktunk - kezdte lassan, ezek voltak az első szavak, amiket saját magáról mondott -, a feleségem, két lányunk és három kisfiunk. Amikor a németek az utcánkba értek, mindenkit a falhoz állítottak és a gépfegyverekkel tüzet nyitottak. Könnyörögtem, engedjék meg, hogy a családommal együtt haljak meg, de mivel németül beszéltem, bedugtak egy munkacsoportba.

Félbeszakította, talán mert újra maga előtt látta a feleségét és öt gyermekét.

- Akkor el kellett döntenem - folytatta -, hogy gyűlöljem-e a katonákat, akik ezt tették, vagy ne.

Igazán könnyű volt a döntés. Ügyvéd voltam. Praxisomban gyakran láttam, hogy a gyűlölet mennyire kikészíti az embereket lelkileg és testileg. A gyűlölet pontosan hat embert ölt meg, akik a világon a legtöbbet jelentették számomra. Úgy határoztam tehát, hogy az életem hátralévő részét - legyen az pár nap vagy hosszú évek - azzal fogom tölteni, hogy minden embert, akivel összekerülök, szeretni fogok.

Mindenkit szeretni... ez volt hát az az erő, ami ezt az embert annyi nélkülözés ellenére így fenntartotta. Ez volt az az Erő, amivel először Texasban, a betegszobában találkoztam és erre tanított Ő fokról fokra, amikor kiválasztotta, akin keresztül megmutatja magát, de vajon az, akit erre kiválasztott, tudott-e Róla?

1946 tavaszán visszatértem az Egyesült Államokba, miután befejeztem Németországban a megszállással összefüggő szolgálatomat, és a következő évben Marguerite-et feleségül vettem. Amikor eljött az ideje, hogy texasi élményemet elmeséljem, olyan egyszerűen történt, mint a két előző alkalommal, egész természetesen, szinte egyetlen különösebb kiegészítés nélkül beszéltem és utána még mélyebb lett egymás iránti szeretetünk.

Közben Jack Helms sejtése helyesnek bizonyult; az iroda vezetője, aki megesküdt, hogy engem többé nem vesz fel, már nem volt Virginiában az orvosi kollégiumban. Dr. Sidney Negus professzor volt az az ember, aki az újrafelvételemnél segítségemre jött. Ő annak idején biológiából megbuktatott. Ez alkalommal elhatároztam, hogy az akkor elkövetett hibát soha többé nem

ismétlem meg. Most tudtam meg, hogy nehézségeim akkor kezdődtek, amikor elfordítottam tekintetem Jézusról és csak saját magammal foglalkoztam. Már nem aggódtam butaságom és rossz bizonyítványom miatt és nehézség nélkül végeztem el az iskolát.

Pályám kezdetétől tudtam, amit minden orvos tudott: az orvostudomány nem ad mindenre választ. Ha bizonytalan voltam, ami bizony gyakran megesett, imádkoztam a betegemért - halkán, magamban - és Jézus segítségét kértem, hogy a helyes diagnózist állítsam fel, és a megfelelő kezelést írjam elő. Ebből alakult ki az a szokásunk hogy Marguerite-tel minden este imádkozunk a betegekért.

Folytattam a Biblia olvasását. Régen, a vasárnapi iskolában, a Biblia nemcsak unalmasnak, de nehézkesnek is tűnt, most viszont szívesen forgattam. Texas óta az élet igazi leírásává vált számomra. Amikor Jézus a paron így szólt a halászokhoz: "Kövessetek engem", akkor természetes, hogy mindent otthagytak és siettek utána, - ki érthette meg ezt? Amikor pedig így szólt: "Én vagyok a világ világossága", ez egyszerű, észlelhető tény volt.

Miként eddig a Biblia tette számomra felfoghatóvá élményemet, akkortájt is a Biblia segítette megérteni azt, ahogy most, a háború után rendszeresen olvastam. A keresztfeszítés eseményének többszöri elolvasásával értettem meg végre, honnan jött Jézus jelenlétének bizonyossága, hogy az elkövetett rossz cselekedetek ellenére nem ítélte el, bár ezek a szemünk előtt nyíltan és láthatóan leperogtek. Most értettem meg, Ő váltott meg a halálával, feltámadásának csodájával, és ezt értünk tette.

Miért történt velem az a kozmikus esemény? Talán, mert tizenegy éves koromban, azon az istentiszteleten valahogy egészen átadtam neki magam? - Nem tudom. De mialatt a Bibliát olvastam, kezdtem megérteni: a legfontosabb, hogy itt a földön az Ő terve szerint éljünk. Milyen szörnyű tévedés volt az SS Brazilon, St. Valeryben, Rethelben, amikor nem akartam tovább élni, és arra kértem Jézust, vegye el az életem, mielőtt még befejezte volna bennem a munkáját.

Azokra a szármalmas lelkekre gondoltam, a gyűlölet és kéj foglyaira az első földöntúli tartományban, akik anyagi dolgokhoz kötődtek, de elérni soha nem tudták. Valahogy egyik sem fejezhette be közülük a földön töltött ideje alatt fejlődését, akár hosszú, akár rövid volt az élete. Könnyen el tudtam képzelni, hogy azok a tizenévesek, akiket Európában darabokra tépve láttam, már elérték a célhoz, Isten céljának megfelelően végezték be életüket a földön, jól voltak előkészülve ahhoz, hogy Közelségének egyik tartományába juthassanak. Én még biztosan nem voltam készen. Önzéssel, sérelmeimmel, a magam túlbecsülésével - hogyan is merhettem a halálomért könyörögni!

Elfelejtkeztem Jézusról, meg arról, amit mutatott? Pedig láttam azoknak a rettenetes szerencsétleneknek tengődését, akik fölényességükben a másik megsemmisítésére törekszenek, hát ilyen öröklétre vágytam? Elérek-e majd egyszer oda, amikor elmondhatom magamról, hogy megtettem, amit a földön tennem kellett?

XIV.

1952-ben egy téli estén, december közepe lehetett, mert nemrég kerültem a richmondi Orvosi Akadémiára, ahol éppen akkortájt tartották a szokásos évi karácsonyi ünnepséget, a nappaliban ültem és a Life folyóiratot nézegettem. A szám tele volt a lapban látható, különböző pulyka- és sonkakészítmények ízével; minden második oldalon mosolygós Mikulás-figurák, - a képeslapot különösebb érdeklődés nélkül lapozgattam, amikor egyszerre szinte odatapadtak az ujjaim.

Az előttem lévő oldalon egy gigantikus, gömb alakú épület rajzát láttam és a keresztmetszetek belsejében embereket és gépeket. Egy futódaru volt az acéltartókhöz erősítve, turbinák, hatalmas kerek medence, lépcsők, keskeny hidak, lent a sarokban kis ellenőrző helyiség.

Amitől szívem a torkomban dobogott, az nem a furcsa, jövőbe mutató dolgok látványa volt, hanem mert biztos voltam benne, hogy mindezt már láttam valahol. Persze nem mostanában. Valahogy évekkkel ezelőtt. De nem a rajzát láttam csupán, hanem ennek a hatalmas gömb alakú épületnek magában a belsejében voltam; e sajtószerű berendezésnek éppen a lépcsőházában és bepillantottam az óriási vízmedencébe.

De... ez lehetetlen! Amikor a szöveget átfutottam, már tudtam, biztosan nem csalt az emlékezetem.

"Az Atomenergia Bizottság a múlt héten fellebbentette részben a fátylat a titokról és a Life rajzolóinak engedélyezte, hogy vázlatot készítsenek a második atommeghajtású USA tengeralattjáró-motorok egyes részleteiről, a különleges épülettel együtt, ahol majd elhelyezik ezeket. Az épület Schenectady, N. Y. közelében most kerül kivitelezésre, a világ legnagyobb emberkéz-alkotta, hetven méter átmérőjű gömbépülete lesz, kétmillió dolláros beruházás."

A cikk a továbbiakban közölte, hogy a tudósok a tengeralattjáró-motort, az esetleges radioaktív fertőzés elkerülése végett a gömb belsejében akarják megépíteni és végül a nagy vízmedencében kipróbálni. Döbbenet ejtettem az újságot az ölemben. Olyan biztos voltam benne, hogy az egész létesítményt láttam már, pedig soha nem jártam Schenactadyban. Lehetséges volna, hogy amire én emlékeztem, jóval előbbi volt, ez pedig most épül. Amit én láttam, már készen volt és üzemelt, bár sose tudtam volna ilyent elképzelni, ami - ... hirtelen eszembe jutott.

Abban a nyugodt tartományban láttam, amely egyetemi együtteshez hasonlított és gondolataikba mélyedt lények lakták, mintha csuklyás szerzetesek volnának, azonban ott földi időszámítás szerint 1943-ban jártam, amikor a hatalmas gömb alakú épületet megcsodáltam és magam is átmentem azokon a bonyolult berendezéseken...

Miféle tartomány volt az? Milyen titokzatos módon volt összefüggőségben az élettal és a világ elgondolásaival, amelyben ma, 1952-ben létezem, ahol

Marguerite-tel most beszéltem telefonon a hallban, ahol a karácsonyi lapok a kandallón hevernek? Nem sokáig törtem ezen a fejemet, igazat adtam a filozófusoknak, akik kijelentették, hogy feltehetően felbukkanhatnak széles e világon "valahonnan" ugyanazon időben bizonyos elképzelések. Magam óvatosabb lettem, amikor saját földöntúli világomról nyilatkoztam. Amíg Krisztus volt a vezetőm, semmitől sem kellett félnem. Azonban - kilenc év előtti - testen kívüli tapasztalatom óta olyan egyénekkal találkoztam, akiket a "szellemvilág" annyira megigézett, hogy olyanok voltak, mintha az eszüket veszítették volna.

Azon az estén, amikor a nappaliban ültem, világossá vált benne, eljött az ideje, hogy Krisztussal történt találkozásomról sokkal nyíltabban beszéljek, mint eddig tettem. Ha tényleg belépünk az atomkorszakba anélkül, hogy tudnánk, milyen következményekkel jár, csak évtizedek kérdése, hogy önmagunkat és egyúttal földünket szétromboljuk. Nem éreztem olyan megbízatást, mint egy elhivatott pap, de úgy gondoltam, hogy mindenki akinek tapasztalata volt az Istennel, felelősséggel is tartozik. Az időt Ő választotta meg: én, aki két szót sem tudtam soha egymás után kimondani most fiatalok csoportjai előtt, klubokban, templomokban beszéltem mindazoknak, akik a küldetésről hallani akartak, hogy Isten szeretete létezik és minden egyéb maga a pokol.

Foglalkozásomból eredően persze jól tudtam, hogy ez a vesztemet jelentheti, néhány beteget kétségtelenül el is vesztettem, akik nem voltak hajlandók egy "vallásos fanatikus"-ban bízni. De a különös az volt, hogy akiknek gúnyától leginkább féltem, legtöbbször ezek az emberek fogadtak el először. Amikor a virginiai egyetemi kórház pszichiátriájára álláshoz folyamodtam, egy barátom azt tanácsolta, ne említsem a munkatársak előtt ezeket a tapasztalataimat, mert nem lehet tudni, hogy mások erről hogyan vélekednek. Az első ember, akivel összekerültem, éppen dr. Wilfred Abse volt, a pszichoanalízis és analitikus pszichoterápia professzora, a pszichiátriai osztályon, a virginiai pszichoanalitikusok szövetségének egyik vezetője.

Nem voltam még benn az irodájában, amikor szembejött velem dr. Abse:

- Nos, dr. Ritchie, ha jól értettem, Önnek az az érzése, hogy Krisztussal találkozott.

Láttam, hogy úsznak el a virginiai egyetemi esélyeim. Dr Abse zsidó volt, a freudi iskola analitikusa és közvetlenül hozzám intézett kérdése válaszra várt. Két lélegzetvétel között Jézushoz fordultam, ahogy máskor is gyakran tettem: "Uram, most mit mondjak?"

N e t a g a d j m e g a z e m b e r e k e l ő t t - a szavakat szinte hallani lehetett -
é s é n s e m t a g a d l a k m e g a z A t y a e l ő t t.

Abse doktornak pedig azt mondtam: "Éppoly kevésbé tudom a texasi Barkeleyben talált igazságot megtagadni, mint ahogy a tarsusi Saul sem tudta megtagadni Öt, akivel a damaszkuszi úton találkozott."

Azt hittem, ezzel elvágtam minden esélyemet, hogy pszichiáter lehessenek. Annál jobban meglepett, amikor néhány héttel később egy levelet kaptam, amelyben közölték velem, hogy a vizsgálóbizottság egyhangúan felvett. Évekkel később, amikor Abse doktorral jó barátok lettünk, mesélte, hogy az a különös beszélgetés valóban kritikus volt.

- Mindnyájan ismertük itt azt az állításodat, miszerint egy testen kívüli élményed volt. Ha egyetlen pillanatig is tagadtad volna, hogy ez megtörtént, fölötte megbízhatatlan személyként utasítottalak volna el és alighanem saját érzelmeiben megzavarodott személyiségnek tartottalak volna, aki a tények és a beképzés között nem tud különbséget tenni.

Amikor a rendelőben pszichiáterként működöm, persze csak ritkán emlegetem Istenről szóló személyes nézeteimet. Csak különleges szükség esetén, mint amilyen Fred Owen esete volt, lépem át ezt a hivatással járó hallgatást.

- Tulajdonképpen tudja Ön, hogy miért jövök minden reggel korán a munkahelyemre, mielőtt még a többi orvos és munkatárs bejön? - kérdeztem egyik nap, amikor arról beszélgettünk, hogy a texasi élmény milyen hatással volt az életemre. Mert ezt az időt használom arra, hogy minden betegért imádkozzak, azokért is, akiket azon a napon látni fogok. Azt hiszem, Jézusnak mindannyiunkról megvan a napirendje és időbeosztása, és azért imádkozom, hogy az Ő segítségével a beteggel együtt tudjam ezt felismerni.

Ha Jézus Fred Owennek a földön már csak heteket adott az évtizedek helyett, - "akkor ez azért van, mert tudja, hogy Ön hetek alatt be tudja itt fejezni a munkáját. Megbocsáthat és elfogadhatja a megbocsátást. Megszabadulhat minden vágytól, minden haragtól - minden fölösleges csomagtól, amit nem szeretne a teljes fény birodalmába vinni."

Természetesen nem tudom, mi ment végbe Fred Owen szívének legbensőbb csücskében, mert a pszichiátria legjobb esetben arra szorul, amit a beteg elmond. Azt viszont tudom, hogy a férfi, aki 1977. május 9-én a rendelőmbe jött, az utolsó beszélgetésünkre megváltozott, egészen más ember lett, mint akit decemberben először láttam. Az egészségi állapota persze rosszabbodott.

Egyik szomszédja hozta ide kocsival, és az egész beszélgetés alatt a sárga heverőn feküdt. A dolgok azonban, amiket nehezen vett lélegzetei közben előadott és a megbékélés - sőt szemében a humor - örömmel töltöttek el. Korábbi munkahelyével vitatkozott, hogy kórházi elszámolásait küldjék el az üzemi betegsegélyzőhöz; magam is egy csomó formanyomtatványt kitöltöttem ezért. Azon a héten, amikor utolsó beszélgetésünkre sor került, megkapta a végső közlést, miszerint követeléseit azzal az indoklással utasítják el, mivel felmondásakor a kívánt határidőt nem töltötte ki.

- Tudja mit? - mondta. - Igazuk van. Felmondtam, mert dühös voltam rájuk és nehézségeket akartam okozni nekik. Most pedig végül is csak nekem van problémám.

Nevetésben tört ki, amit köhögés szakított meg, mégis tetszett nekem a hangja, mert igazi nevetés, szívből jövő kacagás volt, a keserűségnek semmi nyoma nem volt benne.

- Olyan ez, mint amit olvastunk, ugye, doktor? Ahogy vetsz, úgy aratsz. Márpedig ha még időben megtanultam ezt, akkor igen értékes volt számomra a biztosítás elvesztése.

- Tudja, mit csinállok most, ha éjjel nem tudok jól aludni? - folytatta. - Azokért a fickókért imádkozom a munkahelyen -, hogy a gyárnak igen jó éve, minél több üzlete és nyeresége legyen, hogy azt se tudják, mit csináljanak vele.

Senki nem tudhatja, milyenek más ember síron túli tapasztalatai, de amikor a szomszédja felhívott és elmondta, hogy Fred Owen május 24-én meghalt, egy cseppet sem aggódtam érte. Elképzeltem a csodálatba ejtő átmenet pillanatát. A növekvő Fényt. Egy ember szívének örömét, aki érzi, jól végezte dolgát.

Isten az embereket olyanná szeretné formálni, akik tudják, hogyan kell élniük. Azt hiszem, földi sorsunk attól a fejlődéstől függ, miképpen tudjuk megvalósítani ezt és tisztában vagyunk-e azzal, milyen kevés az időnk erre. Mindaz pedig, amit majd a másvilágon találunk, attól függ, hogyan fogadtuk el a szeretetről szóló tanítását itt és most.

Vége.